

İDARE

Dahiliye Vekâletinin Aylık Mecmuası

Yıl : 10

İkincikânun 1938

Sayı: 118

RESMÎ KISIM

Tayinler.

Kanunlar, Meclis kararları, Tefsirler.

Kararname, Nizamname, Talimatnameler.

Mülkî teşkilât kararname ve tamimleri.

Çalışma raporları.

Tamimler.

MAKALELER

Memur rejimleri. İtalyada.

HASAN ŞÜKRÜ ADAL

İdare kroniği.

Cumhuriyet Matbaası — İstanbul

1938

Tayinler
KARARNAME

Sayı : 13599

Uşak kaymakamı Âdil Özelçinin Turgutlu kaymakamlığına naklile yerine Turgutlu kaymakamı Kemal Gündüzün tayini tensib edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

14. İkincikânun 1938

KARARNAME

Sayı : 13611

Görülen lüzuma binaen Ayvacık kaymakamı Kemal Sonadın Vekâlet emrine alınması tensib edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur

17. İkincikânun 1938

**Kanunlar, Meclis kararları,
Tefsirler**

**Türkiye - Hollanda Ticaret Anlaşması ve merbutlarının
kabulüne dair kanun**

Kanun No.: 3274

**Kabul tarihi: 1/12/1937
Neşir tarihi: 10/12/1937**

Madde 1 — 19/3/1937 tarihli Türkiye - Hollanda Ticaret Anlaşması ile merbutu liste ve merbutların 19/3/1937 tarihinden itibaren mer'iyete girmesi kabul ve tasdik olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.
3/12/1937

Türkiye ile Hollanda arasında Ticaret Anlaşması

Madde 1 — Melfuf (A) listesinde zikredilmiş olan Hollanda arazisi menşeli emtia Türkiyeye serbestçe ithal olunacaktır.

(B) listesinde zikredilmiş olan Hollanda arazisi ve deniz aşırı Hollanda arazisi menşeli emtianın gerek kliring yolu ile, gerekse hususî takas yolu ile ithali bu listede her madde için tahsis edilen miktara münhasır olacaktır.

(A) ve (B) listelerinde zikredilmiş olan emtia Türkiyeye ithallerinde cari umumî ithalât rejiminden, işbu anlaşmanın mer'iyeti müddetince, istifadede devam edeceklerdir.

Madde 2 — (C) listesinde zikredilmiş olan Türkiye arazisi menşeli emtia Hollandaya serbestçe ithal olunacaktır.

(D) listesinde zikredilmiş olan Türkiye arazisi menşeli emtianın Hollandaya ithali işbu cetvelde her madde için tahsis edilmiş olan miktara münhasır olacaktır.

(C) ve (D) listelerinde zikredilmiş olan emtia işbu anlaşmanın mer'iyeti müddetince cari umumî ithalât rejiminden Hollandada istifadede devam edeceklerdir.

Madde 3 — Âmme emniyeti veya sıhhî inzibat sebeplerinden münbais takyidat müstesna olmak üzere. Yüksek Âkid Taraflardan her birinin arazisi menşeli emtia herhangi salâhiyettar gümrük bürosu vasıtasile ithal edilebilecektir.

Madde 4 — İşbu anlaşmaya bağlı muhtelif listeler bunun mer'iyeti esnasında iki Tarafın muvafakatile yeniden tetkik olunabilir.

Madde 5 — İşbu anlaşma ahkâmına tevfikân vaki mübadelâta ait tediyat iki memleket arasında 27 şubat 1937 de imza edilen Clearing anlaşmasına göre yapılacaktır.

Madde 6 — İşbu anlaşma 1 mart 1938 de münkazi olacak bir müddet için aktedilmiştir ve imzası tarihinden itibaren mer'iyete girecektir. İki ay evvel ihbar suretile feshedilmediği takdirde, 1 mart-1938 den itibaren her defasında 12 aylık bir müddet için kendiliğinden uzayacaktır.

Madde 7 — İşbu anlaşma Türkiye ile Hollanda Krallığı arasında 23 eylül 1934 de aktedilmiş olan ticaret anlaşmasının yerine geçecektir.

Ankarada 19 mart 1937 de tanzim edilmiştir.

Baron B. Ph. Van Harinxma
Slooten

Faik Kurdoğlu Thoe

Serbest (A) listesi

23 A) Toz halinde süt hariç

B)

C) Sıhhat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile

24 B Hollanda peynirleri (sert hamurlu, yalnız inek sütü ile imal olunmuş, küre veya müstatil, yani yuvarlak veya yassı şekilde tazyik edilmiş, kazainden yapılmış olup hamurunun içine tatbik edilmiş müseccel «Ned. Kaascontrol ilâh» markasını hâmil olan peynirler Edam, Gouda ve Leyden peynirleri gibi telâkki olunurlar.)

66 A

B

D

H

72 C

73 C

89

90 Yalnız sınırlar

102 Yalnız yün iplikleri

103

108 A Nakliyat kumpanyaları için yalnız at kılından mamul mensucat

131

132 B

173 Yalnız dekstrin

211 A

B

213 B

223 A)

C) Ziraat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile

D)

227

230

236 A

238 A

239 A) Yalnız tarçın, karanfil

B)

240 A B

- 242 Anason hariç
 244
 245
 247 Yalnız galanga
 248
 249
 250
 251
 266 A 1 Yalnız ham ve yarılmış nebatat döküntüleri
 271
 277 A Yalnız zamkî arabî
 C
 H
 V Kitre hariç
 Z
 277 H
 T Yalnız Brezilya reçinesi (Gömme Copale, Kara Buhur, Elemi, Kanada Belsemi, Tolu Belsemi, Asilbend)
 279
 281 A Yalnız ham galalitler
 C
 305 H
 307 A 3 Yalnız madenî telli temizleme fırçaları 307 B
 324 A
 B) Yalnız sarı saman kâğıtları, Esmer hamurlu kâğıtlar, karbonla boyanmış siyah kâğıtlar
 C)
 325
 327 Yalnız Sellofan kâğıdı ve Sellofan kâğıdından mamul eşya
 328 A Yalnız en az % 50 Sellülozu muhtevi olanlar
 B Yalnız en az % 50 paçavra hamurunu muhtevi olanlar
 330 B
 334

- 335 B Yalnız Hassas kâğıt
- 341 A Yalnız saman mukavvası
B
C Cilâsız adi mukavvalar ile nakışsız olanlar hariç D
- 342 B Yalnız metre murabbainın ağırlığı 600 gramı ge
çenler
- 353 B
- 356
- 361 B Yalnız ticaret ve sanayi mevaddını markalamak için
çıkartma usul ile ihzar olunan fabrika markaları
- 363 B
- 366
- 367
- 368 İktisat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile
- 369
- 370
- 371
- 372 Yalnız ağ imaline mahsus pamuktan iplik ve sicim
- 375 Yalnız ipler ve halatlar
- 380 B
- 383
- 409 A Yalnız Manilla ve Sisal
- 412 A 1 İktisat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade'ile
2
- 412 B 1 İktisat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile
B 2
- 415 Yalnız sayda mahsus ağlar
- 417
- 423 Yalnız düğmeler ve tokalar
- 440
- 441

- 444
445 A
B
449
451
452
453
454 Yalnız resim için perdahlı muşamba
477 A Yalnız asfalt ve bitümen
481 C Yalnız 1000 dereceden yukarı derecede eriyen ve yumuşamayan ateş tuğla ve kiremitleri
485 Yalnız çiniden sıhhi levazım
487 C
D
488
490 Yalnız alelûmum makine akşamı, eczacı kapları merhem kâseleri, tababette müstamel levazım ve leğenler
494 B 2
503 A
B
505
517
519
520
521
523 A
B 2 Yalnız teneke
524 A Yumak halinde olanlar hariç
B
526 C
527 Yalnız demir halatlar
529 B 9,5 dan 76,25 dahil milimetre kutrundan aşağı olan ve rapt veya bir halita ile tılâ edilerek kaynatılmış borular hariç
C
530

531 B

533

536

537 A

538 C

539 A)

B)

C)

D) Yalnız tıraş makineleri ve bunların bıçakları

V)

541 Yalnız kilidler

550

552 A

C

553 Yalnız demirden diğer ince maddeler, tarifinin diğer yerlerinde zikrolunmıyanlar

557 A

558 A

B

D

H 1

559 A 1)

2)

3) Yalnız bakırdan sırmacılık eşyası

B 1)

2)

C 1)

2)

562

564 A

B

565 A

B

C

570 B Yalnız varak halinde kurşun

D

- 574 B
575
577 B Bütün döküntüler hariç
598
606
607 Z Yalnız musiki aletleri aksamı:Musiki amplifikatörü,
pickups, bunların yedek parçaları
616 Yalnız sinema ve projeksiyon cihazları
618
619
623 Yalnız dezenfeksiyon aletleri
632 A
C
D
H
634
648 B
649
650 Ziraat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile
651
652
653 A
B
665 Müzikler hariç
666 Yalnız taktir ve pastörize makineleri, vinçler (treuils),
taraklar, et makineleri, frigorifik aletleri, asansörler, şişeleri
yıkayan ve dolduran makineler, çamaşır yıkama makineleri
(lessiveuses)
669 A B
679 A B
681 B
682 A
B 1
C
H

V

683 A

B 1

C 2

687 Yalnız lâstikten ve muşambadan kayıklar

688 A Yalnız demirden olanlar

689 Dombazlar hariç

690 Yalnız sabih vinçler ve tarak vapurları

695 B Yalnız benzin

D

700 B Yalnız çivid ve ombra

702

703 A

B

C

D

H

V Çıplak veya tahta zuruflu grafitli kurşun kalemlerde diğer her nevi ve herhangi renkte kopyaya yarayan ve yaramıyan kurşun kalemleri hariç

704

705 Yalnız ağaç aşısı macunu

706

707

709

710 B

711 B

V

718 D Yalnız klörre dö şo

727

728

747

749 A

B

C

754 B

D

Yalnız asidkinik

K	Yalnız asid kloridik (miriatik), sülfürük
L	Yalnız Fenol
M	
762	
769	Sıhhat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile
773	
777	Yalnız Laktoz (süt şekeri)
782	Yalnız gliserin
805	Yalnız eter sülfirik
812 B	
C	
D	
H	
V	
815 B	Yalnız gazidrofil
821	
836	
841	
853 C	
859	
861	Yalnız şikletler

(B) listesi

	Senelik kon- tenjan Kilo	
71 C	40.000	Ziraat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile
107 B	2.000	İktisat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile
159 D	10.000	
377 C 4)		
D 4)		

	Senelik kon- tenjan Kilo
E 1)	100.000
3)	
4)	
F)	
378 B 3)	1.000
4)	
E)	36.000
F)	
379 I A 3)	
II A 3)	
III A 1)	1.000
2)	
3)	
I B 2)	
3)	
4)	
II B 2)	1.000
3)	
4)	
III B 1)	
2)	
3)	
4)	
379 I C 1)	
3)	
4)	
D 1)	
3)	
4)	
E)	
F)	
II B 4)	180.000
C 4)	
D 4)	

	Senelik kon-	
	tenjan	
	Kilo	
	<u> </u>	
E)		
F)		
III A)		
B)		
C)		
D)		
E)		
F)		
380 A	10.000	
447 A	5.000	
532 A 2	20.000	Yalnız siyah çiviler (kara ekser).
541 A	18.000	
B	7.200	
C	7.200	
552 B	10.000	
694 B	8.000.000	İktisat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile

---

(C) listesi

- 1 - Kemik ve boynuzlar (Tabii, toz halinde, döküntüler),
  - 2 - Yün ve keçi tüyü (Ham ve kirlî ve yıkanmış),
  - 3 - Kenevir,
  - 4 - Gışa, bağırsaklar, kırış,
  - 5 - İşlenmemiş kuru deriler,
  - 6 - Kürklük deriler,
  - 7 - Tuzlanmış deriler,
  - 8 - Kanarizaad,
  - 9 - Susam tohumu,
  - 10 - Çavdar, mısır, darı,
  - 11 - Siyah arpa, yulaf, ayrık otu, burçak ve zikredilmeyen emsali,
  - 12 - Nohut, fasulye, bezelye, bakla, mercimek ve emsali.
-

- 13 - Kepek ve değirmen döküntüleri (Rijstvoermeel hariç),
(Hayvanata mahsus pirinç unu),
- 14 - Kuru üzüm,
- 15 - Kuru incir,
- 16 - Yukarıda zikredilmeyen bilûmum kuru yemişler,
- 17 - Kabuklu ve kabuksuz fındık,
- 18 - Badem,
- 19 - Kabuklu ve kabuksuz ceviz,
- 20 - Portakal ve mandalina,
- 21 - Zeytin,
- 22 - Zeytinyağı,
- 23 - Nebatî yağ, balık yağları,
- 24 - Keten, haşhaş, ay çiçeği, hind pamuğu tohumu ve zikredilmeyen emsali,
- 25 - Çiçek soğanları,
- 26 - Kırılmış, toz halinde tütün,
- 27 - Yaprak halinde tütün,
- 28 - Sigara,
- 29 - Palamut ve palamut hülâsaları, sarı ve siyah mirab olan,
- 30 - Kuru hülâsalar: kebrako, kâdihindi (Kaşu - Cachou), kestane, limoba, ihlamur ve emsali,
- 31 - Afyon,
- 32 - Orman mahsulâtı: Ceviz ağacı, karaağaç, ihlamur ağacı, limon ağacı ve kesilmiş veya desterelenmiş aksam,
- 33 - Kitre zamkı, zamkı neftî, Galbanum zamkı, sandragon zamkı, gomelâstik,
- 34 - Boyacılığa müteallik mevad,
- 35 - Alehtlak maden cevherleri,
- 36 - Gülyağı,
- 37 - Bombon, lokum vesair reçeller,
- 38 - Her nevi maden, taş ve toprak,
- 39 - Bükülmemiş pamuk ve döküntüleri, keza uvat ve bandaj,
- 40 - Arpa,
- 41 - Şekerci müstahsalâtı,
- 42 - Meyan kökü,

- 43 - Meyan kökü balı ve tozu,
- 44 - Şeker şerbeti,
- 45 - Tuzlu balıklar,
- 46 - Sanayide müstamel yumurta,
- 47 - Süngerler,
- 48 - Adi soğan,
- 49 - Şaraplar, likörler,
- 50 - Maden suları.

(D)listesi

- 1 - Tiftik, (ham kirlı) bir sene için 10 ton.
- 2 - İnbik ve imalâthanelerde hasıl olan nebat posası, küsbe ve döküntüleri. (Hindistan cevizi posası hariç) bir sene için 1000 ton.
- 3 - Şark halıları bir sene için 150 ton.

Ankara 19 mart 1937

Bay Müsteşar,

Eğer ilerde Hollandaya sigara ithali kontenjante edilecek olursa, Hollanda ile Türkiye arasında bugün imza edilmiş olan Ticaret Anlaşmasının cüz'ünü teşkil eden C listesile tekarrür etmiş bulunmasına muhalif olarak Türkiyeye bir sene için on tonluk bir kontenjan verileceğini ittilâmınıza arz ile mübahiyim.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul ediniz, Bay Müsteşar.

Baron B. Ph. Van Harinxma Thoe
Slooten

Bay Faik Kurdoğlu
İktisat Vekâleti Müsteşarı
Ankara

Ankara 19 mart 1937

Bay Maslahatgüzar,

Eğer ileride Hollandaya sigara ithali kontenjante edilecek olursa, Hollanda ile Türkiye arasında bugün imza edilmiş olan Ticaret Anlaşmasının cüz'ünü teşkil eden C listesile tekarrür etmiş bulunmasına muhalif olarak Türkiye'ye bir sene için on tonluk bir kontenjan verileceğini müş'ir bu günkü tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle müftehirim.

Türkiye Hükümetinin yukarıda bahsi geçen mektup muhteviyatında mutabık olduğunu size iblâğa müsaraat eylerim.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul ediniz, Bay Maslahatgüzar.

Faik Kurdoğlu

Bay Baron B. Ph. Van Harinxma Thoe Slooten

Hollanda Maslahatgüzarı

Ankara

Ankara 19 mart 1937

Bay Müsteşar,

Hollanda Hükümetinin aşağıda mezkûr Türkiye menşeli müstahsalâtın Hollanda Hindistanına, Surinama ve Küraçaoya serbestçe ithal edilmekte olduğunu beyan eylediğini ittılınıza arz ile mübahiyim:

Tiftik, tiftik mensucat

İşlenmiş deriler (sahtiyan tesmiye olunanlar)

Şark terlikleri,

Tohumlar, hububat, tohumluklar, yağlı taneler (pois de soya ve pirinç hariç),

Cenub meyveleri, üzüm, incir, fındık vesaire,

Zeytin ve zeytinyağı,

Ham ve işlenmiş tütünler,

Debagatta müstamel mevad ve hülâsaları,
 Afyon (Şarkî Hollanda Hindistanında mevcut afyon inhisarı
 kanunî kuyudu ve Garbi Hollanda Hindistanında mevcut ithal
 memnuyetleri nazarı itibara alınarak)

Kuru sebzeler,

Gülyağı,

Lokum ve şekerçi müstahsalâtı,

Halı ve kilimler,

Tesbih ve sigara ağızlıkları,

Türkiye Hükümetinin kendi canibinden, aşağıdaki Türk
 gümrük tarife numaralarında zikrolunan Hollanda Hindistanı,
 Surinam ve Küraçao menşeli müstahsalâtın Türkiyeye serbestçe
 ithal olunduklarını beyan eylediğini kaydediyorum:

72 C 73 C 211 A 213 B 223 C (Yalnız susam tohumları Ziraat
 Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile) 236 A 244 245 249
 251 271 321 B 1, 2 440 577 B D H 578 812 B C

Eğer yukarıda mezkûr müstahsalât ileride gerek Hollanda
 Hükümeti gerek Türkiye Hükümeti tarafından kontenjante
 edilecek olursa, iki hükümet işbu müstahsalât için nisbi bir
 kontenjan tayin etmek üzere aralarında görüşmekte mutabık
 olduklarını beyan ederler.

İhtiramatı faikamı lütfen kabul ediniz, Bay Müsteşar.

Baron B. Ph. Van Harinxma Thoe

Slooten

Bay Faik Kurdoğlu

İktisat Vekâleti Müsteşarı

Ankara 19 mart 1937

Bay Maslahatgüzar,

Berveçhi zir muharrer bu günkü tarihli mektubunuzu aldığımı
 size bildirmekle mübahiyim:

«Hollanda Hükümetinin aşağıda mezkûr Türkiye menşeli müstahsalâtm Hollanda Hindistanına, Surinama ve Kûraçaoya serbestçe ithal edilmekte olduğunu beyan eylediğini ittilamıza arz ile mübahiyim:

Tiftik, tiftik mensucat,

İşlenmiş deriler (Sahtiyan tesmiye olunanlar),

Şark terlikleri,

Tohumlar, hububat, tohumluklar, yağlı taneler (Pois de soya ve pirinç hariç),

Cenub meyveleri, üzüm, incir, fındık vesaire,

Zeytin ve zeytinyağı,

Ham ve işlenmiş tütünler,

Dabagatte müstamel mevad ve hulâsaları,

Afyon (Şarkî Hollanda Hindistanında mevcut Afyon inhisarı kanunî kuyudu ve Garbi Hollanda Hindistanında mevcut ithal memnuiyetleri nazarı itibare alınarak),

Kuru sebzeler,

Gülyağı,

Lokum ve şekerli müstahsalâtı,

Halı ve kilimler,

Tesbih ve sigara ağızlıkları.

Türkiye Hükümetinin kendi canibinden aşağıdaki Türk gümrük tarife numaralarında zikrolunan Hollanda Hindistanı, Surinam ve Kûraçao menşeli müstahsalâtm Türkiyeye serbestçe ithal olunduklarını beyan eylediğini kaydediyorum:

72 C 73 C 211 A 213 B 223 C (Yalnız susam tohumları Ziraat Vekâletinden evvelce alınacak müsaade ile) 236 A 244 245 249 251 271 321 B 1, 2 440 577 B D H 578 812 B C.

Eğer yukarıda mezkûr müstahsalât ileride gerek Hollanda Hükümeti gerek Türkiye Hükümeti tarafından kontenjante edilecek olursa, iki Hükümet işbu müstahsalât için nisbî bir kontenjan tayin etmek üzere aralarında görüşmekte mutabık olduklarını beyan ederler.

İhtiramat, ilâh..)

İşbu mektup münderecatında, Hükümetin namına mu-

tabık olduğunu size bildirir ve ihtiramatımın kabulünü rica ederim, Bay Maslahatgüzar.

Faik Kurdoğlu

Bay Baron B. Ph. Van Harinxma Thoe Slooten
Hollanda Maslahatgüzarı
Ankara

Ankara 19 mart 1937

Bay Müsteşar,

Aşağıda mezkûr Hollanda menşeli müstahsalât için Türkiye tarafından bahşedilmiş olan tarife tezilâtı veya konsolidasyonlarına mukabil, Hollandada kuru üzümlere mevzu inhisar resmini, Hollanda Hükümetinin, 19 mart 1937 tarihli Türkiye - Hollanda Ticaret anlaşmasının mer'iyeti müddetince, Türkiye menşeli kuru üzümler için bir kiloda iki sentten bir sente indirmekte mutabık olduğunu ıttılalınıza arz ile mübahiyim:

Türk gümrük

tarife No:	Emtianın nev'i	
227	Kakaoyağı	% 15 tenzilât
266 A 1	Nebatat döküntüleri	Mevcut resmin konsolidasyonu
281 A	Ham galalit	» » »
335 B	Hassas kâğıd	% 25 tenzilât
A)		
341)	Saman mukavvası	Mevcut resmin konsolidasyonu
B)		
454	Resim için perdahlı muşamba	» » »
485	Çiniden sıhhi levazım	% 10 tenzilât
536	Kasalar	Mevcut resmin konsolidasyonu

..... 22 .....

Türk gümrük

tarife No:	Emtianın nev'i	
619	Radyo ahize makineleri, tam olanlar veya olmyanlar (lâmbalar ve hoparlörler dahil)	% 60 tenzilât
619	Radyolar için ayrı ve yerlerine konmamış aksam	% 80 tenzilât
702	Madenî boyalar	% 20 tenzilât
704	Sanayie mahsus müstahzar boyalar	% 20 tenzilât
709	Vernik	% 20 tenzilât

İhtiramatı faikamı lütfen kabul ediniz, Bay Müsteşar.

Baron B. Ph. Van Harinxma Thoe Slooten

Bay Faik Kurdoğlu

İktisat Vekâleti Müsteşarı

Ankara 19 mart 1937

Bay Maslahatgüzar,

Berveçhi zir uharrer bu günkü tarihli mektubunuzu aldığımı size bildirmekle mübahiyim:

«Aşağıda mezkûr Hollanda menşeli müstahsalât için Türkiye tarafından bahşedilmiş olan tarife tenzilâtı veya konsolidasyonlarına mukabil, Hollanda kuru üzümlere mevzu inhisar resmini, Hollanda Hükûmetinin, 19 mart 1937 tarihli Türkiye - Hollanda ticaret anlaşmasının mer'iyeti müddetince, Türkiye menşeli kuru üzüm için bir kiloda iki sentten bir sente indirmekte mutabık olduğunu ittilaınıza arz ile mübahiyim:

Türk gümrük tarife No:	Emtianın nev'i	
227	Kakaoyağı	% 15 tenzilât
266 A 1	Nebatat döküntüleri	Mevcut resmin konsolidasyonu
281 A	Ham galalit	» » »
335 B	Hassas kâğıd	% 25 tenzilât
A)		
341)	Saman mukavvası	Mevcut resmin konsolidasyonu
B)		
454	Resim için perdahlı muşam- ba	» » »
485	Çiniden sıhhi levazım	% 10 tenzilât
536	Kasalar	Mevcut resmin konsolidasyonu
619	Radyo ahize makineleri, tam olanlar veya olmıyanlar (lâmbalar ve hoparlörler da- hil)	% 60 tenzilât
619	Radyolar için ayrı ve yerle- rine konmamış aksam	% 80 tenzilât
702	Madeni boyalar	% 20 tenzilât
704	Sanayie mahsus müstahzar boyalar	% 20 tenzilât
709	Vernik	% 20 tenzilât

İhtiramat, ilâh....»

İşbu mektup münderecatında, Hükümetim namına mu-
tabık olduğumu size bildirir ve ihtiramatımın kabulünü ri-
ca ederim.

Faik Kurdoğlu

Bay Baron B. Ph. Van Harinxma Thoe Slooten
Hollanda Maslahatgüzarı
Ankara

**Askerî Memurlar Kanununun 6 ıncı maddesinin
tadiline dair kanun**

Kanun No. 3275

Kabul tarihi: 8/12/1937

Neşri tarihi: 16/12/1937

Madde1 — 1455 numaralı kanunun altıncı maddesi aşağıda yazılı olduğu üzere tadil edilmiştir:

Yüksek tahsil görmiyen askerî memurlar üçüncü sınıftan yukarı geçemezler. Ancak bunlardan lise tahsili görmüş olanlar veya orta mektep mezunu olup da ayrıca bir meslek mektebinde tahsil edenler veya bu derece tahsili haiz olmadıkları halde talimatı mucibince mütehassıs oldukları tesbit edilenler ikinci sınıf memurluğa da terfi edebilirler. Lise mezunu olup da yabancı mekteplerde teknikum tahsilini ikmal ederek fen memuru unvanını ihraz edenler birinci sınıf memurluğa terfi edebilirler.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur.

13/12/1937

**Askerî Memurlar Kanununa bazı maddeler ilâvesine
ve 2505 sayılı kanunun 6, 7 inci maddelerinin ilgasına dair
kanun**

Kanun No. : 3280

Kabul tarihi: 8/12/1937

Neşri tarihi: 16/12/1937

Madde 1 — 1455 numaralı Askerî Memurlar Kanununa aşağıdaki maddeler ilâve edilmiştir:

A) Askerî lise mezunlarından olgunluk imtihanında muvaffak olamayanlar,

E) Harbiye ve deniz harp mektepleri, üniversitenin muhtelif fakülteleri ve Baytar Fakültesi askerî talebesinden ahlâkî vasıfları iyi olduğu halde imtihanda muvaffak olamayanlar veya sıhî halleri subay olmağa müsaid ol-

mayıp askeri memur olmağa elverişli olanlar meslek mektebile ihtiyat subay mektebi tahsillerini ikmal etmek suretile muamele memuru nasbolunurlar.

Madde 2 — Bunlardan meslek veya ihtiyat subay mekteplerinde muvaffak olamıyarak sıhhi hallerinden gayri sebeblerle çıkarılanlar kıt'alara verilirler ve muvazaflık hizmetlerinden başka askerî mekteplerde meccanen okudukları müddetin yarısı kadar fazla hizmet ederler.

bunlardan Harbiye mektebi talebesile üniversite askerî talebesinden askerî ehliyetnameyi haiz olanlar çavuşlukla, diğerleri neferlikle hizmete başlarlar.

Mekteb masrafını defaten ödiyenler yaşitlarile muameleye tâbi tutulurlar.

Madde 3 — 2505 numaralı kanunun 6 ve 7 inci maddeleri mülğadır.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur.

13/12/1937

Nalband mektepleri ve nalbandlık hakkında kanun

Kanun No. : 3277

Kabul tarihi: 8/12/1937

Neşri tarihi: 16/12/1937

Madde 1 — Lüzum görülen bölgelerde Ziraat Vekilliği tarafından nalband mektepleri açılır.

Madde 2 — Nalbandlık yapabilmek için Askerî veya mülkî nalband makteplerini bitirmiş veya kurs görmüş olmak lâzımdır. Ecnebi memleketlerde nalbandlık tahsil etmiş olanlar ehliyet imtihanına tabidirler.

Madde 3 — Nalband mektebi açılan mıntakalarda ikinci maddede gösterilen vasıf ve şartları haiz olmıyan nalbandlar kursa tâbi tutulur. Kursu çağrılanlardan ma-

zeretsiz bir sene içinde kursa gitmeyenler o bölgede sanattan menedilirler.

Madde 4 — Nal ve mih yapanlar, nal ve mih yaptıkları yerleri, nalbandlar dükkânlarını, buldukları yerin veteriner idaresine, yoksa o yerin en büyük mülkiye memuruna bildirmeğe mecburdur-lar. Gezgin nalbandlar da bu kayda tabidirler. Nal ve mih yapılan yerleri ve nalband dükkânlarını hükümet veterinerleri kontrol ederler.

Maddde 5 — Yapılacak ve kullanılacak nal ve mihların teknik şart ve şekillere uygun olması lâzımdır. Ziraat Vekâletinin tayin ve ilân edeceği bölgelerde nalbandlar bunların haricinde nal ve mih çakamazlar.

Madde 6 — Beşinci madde hükmüne aykırı hareket edenlerden bir liradan on liraya kadar hafif para cezası alınır. Tekerrüründe bir aya kadar sanatlarından menedilirler.

Dördüncü madde hükmünü yerine getirmiyenler ile ikinci maddedeki şartları haiz olmaksızın icrayı sanat edenler beş liradan yirmi beş liraya kadar hafif para cezası ve tekerrüründe bir aya kadar hafif hapis cezasile cezalandırılırlar.

Bu cezalar mahallî idare heyetleri kararile verilir. Mahkûmlar kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren bir hafta içinde sulh mahkemesine müracaat ederek bu karara karşı itirazda bulunabilirler. İtiraz, idare heyeti kararının neticei hükme kadar infazını tehir eder. Sulh mahkemesinin itiraz üzerine vereceği karar kat'î olup temyize tâbi değildir.

Muvakkat Madde — A - Nalband mektepleri açılan bölgelerde mevcut nalbandlardan mektebli olmıyanlar için Ziraat Vekillîği tarafından kurslar açılır.

B - Kursu çağırılanların yol, iaşe, ibate ve ikamet masrafları Ziraat Vekâletince temin olunur.

C - Nalband mekteplerinden ve kurslardan yetişmiş olanlar o bölgenin ihtiyacına kifayet edecek miktara balığ olunca kanunun ikinci maddesinde yazılı evsafı haiz olmıyanlar nalbandlıktan menolunurlar.

D - Bu kanunda yazılı cezaî hükümler 2 inci maddedeki vasıfları haiz nalbandlardan kâfi miktarda mevcut bulunduğu ilân edilen bölgelerde tatbik olunur.

Madde 7 — Bu kanunun hükümlerini tatbik sureti ile kullanılacak nal ve mihların teknik vasıf ve şartları bir nizamname ile tayin olunur.

Madde 8 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 9 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Millî Müdafaa, Dahiliye ve Ziraat Vekilleri memurdur.

13/12/1937

Arazi ve bina vergileriyle binalardan alınan İktisadî buhran vergisinin vilâyet hususî idarelerine devri hakkındaki 2871 numaralı kanuna bir madde ilâvesine dair kanun
Kanun No: 3279 **Kabul tarihi: 8/12/1937**

Neşri tarihi: 16/12/1937

Madde 1 — 23 kânunuevvel 1935 tarihli ve 2871 sayılı kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir:

Bu kanun mucibince hususî idarelerden alınması lâzım gelen vergi farkları tahsil edildikçe bir taraftan varidat bütçesinde açılacak hususî fasla irad ve diğer taraftan Maliye bütçesinde taallük ettiği tertibe tahsisat kaydolunur.

Malî vaziyetleri müsaid olmayıyan vilâyet hususî idarelerine Maliye Vekilinin tensib edeceği miktarda Hazinesin kefaletile millî bankalarda kredi açtırılır. Borçlu vilâyetler, borçları için vilâyet bütçelerine tahsisat koymağa ve kredi itfa taksitlerini Maliye Vekâletince tayin edilecek müddetlerde ve bu kanunun 8 inci maddesi mucibince vilâyetin Hazineye olan borcunu da eylül, ikinci teşrin, ikinci kânun ve mart aylarında olmak üzere dört müsavi taksitte ödemeğe mecburdurlar. Bu mecburiyete riayet etmiyen vila-

yet hususî idare müdürleriyle âmiri italar hakkında 1980 numaralı muvazene vergisi kanununun 3 üncü maddesinin son fıkrası hükmü tatbik olunur.

Madde 2 — Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13/12/1937

2702 numaralı kanunda bazı değişiklikler yapılması hakkında kanun

Kanun No: 3278

Kabul tarihi: 8/12/1937

Neşri tarihi: 16/12/1937

Madde 1 — 2702 numaralı kanunun birinci maddesine merbut cetvelin 3 ünü derecesinden fazla olan (Fırka Kumandanlığı yapmış Tuğ Generallar) tabiri kaldırılarak mezkûr derece yalnız Tüm Generaller, Tüm Amiraller suretinde değiştirilmiştir.

Madde 2 — 2702 numaralı kanunun 3 üncü maddesi aşağıda gösterildiği üzere değiştirilmiştir.

Subaylarda rütbe maaşa esastır. Ancak kanunu mahsusuna tevfikan ön yüzbaşı olmuş olan yüzbaşılar cetveldeki maaşlarını alırlar. Tümen komutanlığı kıt'a kademesi olmıyan muavin sınıf Tuğ generallerden ehliyet ve iktidarları sicillen musaddak olanlar usulü mevzuasına tevfikan Tüm. general olurlar ve baremin 3 üncü derece maaşını alırlar.

Subaylar ve askerî memurlar için vekâletten dolayı maaş usulü cari değildir. Ancak vazifei asliyesinden maada bir muallimlik deruhte eden subaylar ve askerî memurlar Devlet memurları maaşatının tevhid ve teadülü hakkındaki kanunun 5 inci maddesine tâbidirler.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur.

13/12/1937

**Gümrük Tarifesi Kanununun değiştirilmesine
dair kanun**

Kanun No: 3283

Kabul tarihi: 15/12/1937

Neşri tarihi: 25/12/1937

Madde 1 — 8 haziran 1929 tarih ve 1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanununa bağlı tarifenin 354 numarasının (B) pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) Yazılmış veya tabedilmiş nota (ciddi olanlar da dahildir) muafıdır.

Madde 2 — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden mu-teberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye, İktisad ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

20/12/1937

Kanun No.	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmî Gazete Sayı
Bu kanunla ilgili:				
1499	Gümrük Tarife Kanunu	3	10	1596 1230
1535	Gümrük Tarife Kanununun 31 inci maddesini tadil eden ka - nun	3	11	15 1379
1577	Gümrük Tarifesi Kanununun tadiline dair kanun	3	11	158 1463
1605	Gümrük Tarifesi Kanununa müzeyyel kanun [3153 sayılı kanunun 10 uncu maddesile hükmü kaldırılmış - tır.]	3	11	382 1490

Kanun No.	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmi Gazete Sayı	
1669	Gümrük Tarife Kanunu ile tarifede yapılacak tashihihler dair kanun	3	11	1303	1509
1717	Gümrük Tarife Kanununun 5 inci maddesinin tadiline dair kanun	3	11	1882	1522
1720	Gümrük Tarife Kanununun tadiline dair kanun	3	11	1908	1592
1795	Gümrük Tarife Kanununun 4 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının tadili hakkında kanun	3	12	407	1763
1926	Gümrük Tarife Kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkında kanun	3	13	108	2000
2255	Gümrük Tarife Kanununu değiştiren kanun	3	14	1243	2415
2256	Gümrük Tarife Kanununu değiştiren 31 mayıs 1933 tarihli kanuna ek kanun	3	14	1281	2415
2366	Gümrük Tarife Kanununun 5 inci maddesinin 14 üncü fıkrasına zeyledilen 1605 numaralı kanuna müzeyyel kanun [3152 sayılı kanunun 10 uncu maddesile hükmü kaldırılmıştır.]	3	15	116	2593
2608	Gümrük Tarifesi Kanununa eklenen 1605 sayılı kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun [3152 sayılı kanunun 10 uncu maddesile hükmü kaldırılmıştır.]	3	16	56	2886
3152	Gümrük Tarifesi hakkındaki				

Kanun No.	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmi Gazete Sayı
1499 sayılı kanuna ek kanun	3	18	504	3585
3264 Gümrük Tarife Kanununun 2255 sayılı kanuna bağlı cetvelin 695, 113. C pozisyonlarında yazılı resimlerinin indirilmesi hakkında kanun	3	18	1418	3640
Tefsir				
151 Gümrük muafiyetine dair bazı hususi kanunların mer'iyetlerinin devam edip etmeyeceğinin tefsiri	3	11	32	1377
172 Gümrük Tarifesi Kanununun 447 inci maddesinin A fıkrasının tefsiri	3	13	18	1970
190 2255 numaralı Gümrük Tarife Kanununun 401 inci maddesindeki «ihtarın» tefsiri	3	14	1532	2433
202 Gümrük Tarife Kanununun 4 üncü maddesinin tefsiri	3	15	1328	2739
214 Gümrük Tarife Kanununun 7 inci maddesine ait tefsir	3	16	763	2993
Meclis kararı:				
616 Gümrük Tarife Kanununun 5 inci maddesinin 7 inci fıkrasında muharrer [azami bir sene zarfında] kaydı hakkında	3	12	87	1728
668 Gümrük Tarifesi Kanununun 17 ve 25 inci maddelerinin tefsirine mahal olmadığına dair Meclis kararı	3	13	51	1990
903 Gümrük Tarifesinin 2255 numaralı kanunla değiştirilen 695 inci maddesinin D fıkrası hakkında Meclis kararı	3	17	3	3156

934 Gümrük Tarife Kanunu ile 1895
sayılı kanunda yazılı [gazoil]
hakkındaki Meclis kararı 3 17 452 3275

**Bazı maden hurdalarının dışarı çıkarılmasının yasak
edilmesi ve satın alınması hakkında kanun**

Kanun No: 3284

Kabul tarihi: 17/12/1937

Neşri tarihi: 25/12/1937

Madde 1 — Demir, bakır, kurşun, kalay, tuty, aleminyum, antimuvan ve nikel hurdalarile bunların hurda halindeki halitalarının ve kullanılmıyacak bir hale gelmiş bilumum muharrik veya müteharrik vasıtaların memleket dışına çıkarılmasını yasak etmiye İcra Vekilleri Heyeti salahiyyetlidir.

Bu maddelerin memleket içinde satılması serbesttir.

Madde 2 — Resmî daire ve müesseselerde birinci maddede yazılı mevaddan kendi ihtiyaçlarından fazla olanlar, 2490 sayılı kanunun 66 ıncı maddesine göre askerî fabrikalara devredilir.

Madde 3 — Birinci maddede yazılı hurda madenlerle halitalarının ve muharrik veya müteharrik vasıtaların satın alınması için askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğü bütçesine her sene lüzumu kadar ayrıca tahsisat konur.

Madde 4 — Birinci maddede yazılı hurdalardan, Fabrikalar Umum Müdürlüğüne tayin edilecek yerlerde askeri fabrikalar teşkilâtına arz ve teklif olunanlarının bu kanunda tayin edilen fiyat ve şartlara göre satın alınması mecburidir.

Madde 5 — Birinci maddede yazılı mevaddan askerî fabrikalara arzedilenler hakkında 2490 sayılı kanun mucibince teşkil olunacak satın alma komisyonlarınca bu madenlerin cebebi memleketler hurda piyasaları hakkında her üç ayda bir iktisad Vekâletinden alınacak malü-

mat gözönünde bulundurulmak ve işbu piyasa fiyatlarından çıkarılması lâzım gelen nakil ve sair masrafları çıkarılmak suretile elde edilecek haricî piyasa fiyatlarile arzolunan hurda ve halitanın vaziyetine ve dahilî piyasa fiyatları lazerinden tesbit ve ilân olunacak fiatlara göre muamele yapılır.

Madde 6 — Devlet Demiryolları İdaresince askerî fabrikalar idaresinin naklettireceği hurdaların her tonundan kilometro başına bir kuruşu geçmemek üzere ücret alınır.

Madde 7 — Birinci maddede yazılı hurdalardan konulan yasağa karşı, memleket dışına çıkarılmasına teşebbüs edilenler müsadere ve askerî fabrikalara teslim olunur ve yasağa karşı hareket edenler Türk Ceza Kanununun 61, 62 inci maddeleri delâletile 526 inc maddesine göre cezalandırılırlar.

Bu hurdaların memleket dışına çıkarıldığı sabit olduğu takdirde, aynı madde hükmüne tevfikân cezalandırılmakla beraber çıkarılan hurda kıymetinin bir misli fazlası da ayrıca ceza olarak istifa olunur.

Madde 8 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 9 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20/12/1937

Bu kanunla ilgili:

765 numaralı kanun 320

2490 numaralı kanun 2723 sayılı Resmî Gazetededir.

**Askerî ve Mülkî Tekaüd Kanununun 69 uncu
maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun**
Kanun No:3286 **Kabul tarihi: 17/12/1937**
Neşri tarihi: 25/12/1937

Madde 1 — 1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüd Kanununun 69 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:
Mütekaidlerle bunların yetimlerinin ve vatanî hizmet

tertibinden maaş alanların tahsisatı fevkalâdelerde beraber üç aylık maaşlarını defaten peşin olarak vermeğe Maliye Vekili mezundur.

Bunlardan ölen ve hakkını iskat edenlerin fazla aldıkları istirdad edilmez.

Madde 2 — Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20/12/1937

3285 numaralı kanundaki haşiyeye bakınız.

**3052 sayılı kanunun 3 üncü maddesinin son fıkrasının
değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde
eklenmesine dair kanun**

Kanun No: 3288

Kabul tarihi: 20/12/1937

Neşri tarihi: 29/12/1937

Madde 1 — **3052** sayılı kanunun **3** üncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

Askerî lise mezunlarından yabancı memleketlerde askerî yüksek mühendis ve mühendis yetiştirilmek üzere seçilenler iki ay müddetle hazırlık kıt'asında hizmet ettikten ve sınıfları ile alâkadar askerî fabrikalar veya sair müesseselere altı ay çalıştıktan sonra liyakat ve kifayeti tasdik edilenler tahsil görecekları yabancı memleketlere askerî talebe sıfatı ile gönderilirler.

Yabancı memleketlerin yüksek mühendis mekteplerinde en az iki senelik tahsilden sonra yapılacak ön imtihanlarda ve mühendis mekteplerinde buna tekabül eden devre imtihanlarında muvaffak olarak iki sene tahsil senesini ikmal edenler yedek yarsubay nasbolunurlar ve tahsillerine devam ederler.

Talebe sıfatile yabancı memleketlerde tahsilde iken muvaffak olamıyanlar memlekete getirilerek askerî memur nasbedilmek üzere meslek tahsiline veya yedek subay mektebi tahsiline tâbi tutulurlar. Bunlardan meslek veya yedek subay mekteblerinde de muvaffak olamıyarak sıhî hallerden gayri sebeplerle çıkarılanlar kıtalara verilirler ve muvazzaflık hizmetlerinden başka askerî mektebelerde meccanen okudukları müddetin yarısı kadar fazla hizmet ederler.

Yabancı memleket tahsilinde iken yedek yarsubay olduktan sonra tahsilde muvaffak olamıyanlar da memlekete getirilerek muayyen bir meslek kursuna tâbi tutularak askerî memur nasbolunurlar.

Askerî liseleri muvaffakiyetle bitirdikten sonra memleketimizdeki fabrika veya müessese stajlarında askerî yüksek mühendis ve mühendislik tahsilini takibe kifayeti görülmiyenler talebe sıfatile Harbiye mektebine sevk edilirler.

Madde 2 — Askerî Sanat Lisesi mezunlarından olup da askerî yüksek mühendis ve askerî mühendis yetiştirilmek üzere seçilmiyerek askerî sanatkâr yetiştirilmek üzere seçilenler iki ay müddetle hazırlık kıt'asında hizmet ettikten ve sınıflarile alâkadar askerî fabrikalarda veya sair müesseselerde iki sene çalıştıktan sonra liyakat ve kifayeti tasdik olunanlar ihtiyat yarsubay nasbedilirler ve ihtiyat yarsubay olanlar 1455 sayılı kanunun 4 üncü maddesine tevfikan muvazzaf askerî sanatkâr muavini nasbedilerek kıt'alara sevk olunurlar.

Madde 3 — 1976 ve 2970 numaralı kanunlar kaldırılmıştır.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur.

24/12/1937

Kanun No.	Başlığı	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmi Gazete Sayı
1076	İhtiyat zabitleri ve İhtiyat Askeri Memurlar kanunu	3	8	1515	628
1555	İhtiyat Zabitleri ve İhtiyat Askeri Memurları Kanununun 2, 3, 22, 25 inci maddelerinin tadili ve bazı maddeler tezyiline dair	3	11	78	1419
1931	1076 numaralı kanunun 4 üncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair	3	13	153	2054
1933	1076 numaralı kanunun 7 inci maddesinin ilk fıkrasının tadiline dair	3	13	155	2057
1936	1076 numaralı kanunun 23 üncü maddesindeki H fıkrasının tadiline dair [3240 kanunla mülga]	3	13	163	2064
1972	1076 numaralı kanunun 3 üncü maddesinin ilk fıkra ile cetvelin, 1555 numaralı kanunun 5 inci maddesindeki birinci müzeyyel maddenin tadiline dair	3	13	374	2109
1976	1076 numaralı kanunun 3 üncü maddesine bir fıkra ilâvesine dair [3288 kanunla mülga]	3	13	380	2109
2754	1076 numaralı kanunun 3, 10 uncu maddelerinin tadili, 27 inci maddesinin tadili, muvakkat maddesinin sonuna fıkra ilâvesi	3	16	1283	3029
2779	1076 numaralı kanunun 22 inci maddesinin değiştirilmesine dair kanun	3	16	1405	3030
2970	1076 numaralı kanunun 3 üncü maddesine bir fıkra ilâve eden 1976 sayılı kanuna bir fık-				

..... 37					
Kanun No.	Başlığı	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmi Gazete Sayı
	ra ilâvesine dair [3288 numaralı kanunla ilga edilmiştir]	3	17	602	3310
3052	1076 numaralı kanunun 14 üncü maddesinin değiştirilmesi, yine mezkûr kanunun 3 üncü maddesini değiştiren 2754 numaralı kanunun 1 inci maddesine yapılan ek	3	17	1387	3336
3240	1076 numaralı kanunun 23 üncü maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna muvakkat madde ilâvesi	3	18	1318	3639
1455	numaralı Askerî Memurlar kanunu	3	10	1166	1200
Tefsir					
128	1076 numaralı kanunun muvakkat maddesinin B fıkrasının tefsiri	3	9	301	878
138	İhtiyat zabıt ve askerî memurlara harcırah verileceğine dair tefsir	3	10	183	1065
139	İhtiyat zabıt ve askerî memurlar kanununun muvakkat maddesinin tefsiri	3	10	334	1082
145	İhtiyat zabıt ve askerî memurlar kanununun 3 üncü maddesinin tefsiri	3	10	1532	1203
178	1076 numaralı kanunun 3 üncü maddesile bu maddeyi tadil eden 1972 numaralı kanunda yazılı tam devreli lise ve muadilleri ibaresindeki muadilleri kelimesinin tefsiri	3	13	1165	2142

Kanun No.	Başlığı	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmi Gazete Sayı
Karar					
644	1076 numaralı kanunun muvakkat maddesinin c ve d fıkrasının tefsirine mahal olmadığı	3	12	598	1849
946	1076 numaralı kanunun 19 uncu maddesi hakkında	3	17	601	3305

Devlet hesaplarında liranın esas ittihaz edilmesi hakkında kanun

Kanun No: 3290

Kabul tarihi: 24/12/1937

Neşri tarihi: 3/12/1937

Madde 1 — Bilümum vergi ve resimlerin tahakkukuna ve Devlet borçlarının sübutuna esas olan miktar ve nisbetler değişmemek şartile Hazinenin kabz ve tediye muamelâtında ve hesap kayıtlarında lira esas ittihaz edilecek kuruş onun kesri itibar edilir. Tahakkuk, tahsil ve tediyede yirmi para ve daha aşağı kesirler ıy ve yirmi paradan fazla kesirler kuruşa iblâğ edilir.

Madde 2 — Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden mu-teberdir.

Madde 3 — Bu kanun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

28/12/1937

Vakfa aid hisseli mahlûl yerlerin hissedarlarına ne suretle satılacağına dair kanun

Kanun N: 3294

Kabul tarihi: 27/12/1937

Neşri tarihi: 4/1/1938

Madde 1 — Mesken ve mütemmimatı ile mesken arsa-

larında Evkafa aid mahlûl hisseler aşağıda yazılı şartlar dairesinde hissedarlarına tenzilâtla tefviz olunur:

Altında dükkân bulunan meskenler dahi sahipleri aynı olduğu ve mahlûliyet de yalnız dükkâna aid bulunmadığı takdirde aynı hükme tâbi tutulur.

Madde 2 — Birinci maddedeki hissedarlar kendilerine yapılacak tebligat üzerine mahlûl hisseyi tefevvuza talip olduklarını üç ay içinde yazı ile bildirmekle beraber tefviz muamelesini de müteakip üç ay içinde yaptirmaları lâzımdır.

Aksi halde mahlûl hisse umumî hükümler dahilinde artırmaya konur veya şüyu izale edilir. Şu kadar ki tefviz muamelesinin üç ay zarfında bitmesi resmî ve kanunî sebeplerden mütevellid ise muameleye devam edilerek tefviz intaç edilir.

Mahlûl hisse; bütün hissedarlar talip oldukları takdirde, bunların hepsine müştereken ve aksi halde yalnız istekli olanlara tefviz olunur. Ancak mahlûl hissesin tamamına hissedarlar ayrı ayrı talib oldukları takdirde yalnız hissedarlar arasında ve ilâna lüzum olmaksızın artırma yapılır ve 4 üncü maddedeki bedelden az olmamak üzere en çok bedel verene tefviz olunur.

Madde 3 — Mahlûl hissenin kıymeti, mahlûlün mahiyetine göre Bina ve Arazi Vergileri Kanunlarındaki hükümlere göre tayin olunur.

Madde 4 — Üçüncü madde mucibince bulunan kıymetten yapılacak tenzilât nisbetleri şunlardır:

Mahlûle aid hisse; dörtte üçten fazla olduğu takdirde % 20, dörtte ikiden dörtte üçe (üç dahil) kadar olduğu takdirde % 30, dörtte birden dörtte ikiye (iki dahil) kadar olduğu takdirde % 40, dörtte bir ve daha aşağı olduğu takdirde % 50.

Madde 5 — Mahlûl hisselerin yukarıki madde mucibince yapılacak tenzilâttan sonra bulunacak bedeli, ilk taksiti ferağ anında verilmek üzere birer sene fasıla ile on sene müsavi taksitte ödenir. Peşin verenlere bedelin % 10 u nisbetinde başkaca tenzilât yapılır. Vadeleri hulûl

etmiyen taksitlerin hepsini peşin vermek isteyenlere de yalnız bu taksitlerin mütebaki seneleri için sene adedine göre % 1 tenzilât yapılır.

Madde 6 — Taksitler faize tâbi değildir. Şu kadar ki, herhangi bir taksit vaktinde verilmediği takdirde geçecek zamanlar için 5 faiz alınır. Ancak müteakip taksitin vadesi hululünde de her iki taksit birden verilmediği takdirde borcun tamamı muacceliyet kesbeder ve ona göre takibat yapılarak alacak istifa olunur.

Madde 7 — Bedeli taksite bağlanmış olan hisseler mütefevvice aid hisse ile beraber vakfa teminat olarak birinci derece ve sırada ipotek gösterilir. Hissedarın kendi hissesinin bu derece veya sırası kapalı ise yalnız tefviz olunan mahlûl hisse birinci derecede ve sırada ipotek gösterilip hissedarın kendi hissesi açık olan ilk derece ve sırada ipotek gösterilir.

Madde 8 — Bu kanunun neşrinden evvel mahlûl hisse kendilerine veya başkalarına kiralanmış değilse yukarıdaki maddeler uyarınca hissedarlar tefviz edilecek mahlûl hisselerin vergi, tamirat ve mevcut ise sigorta ve sair masarifi hissedarlara aid olmak kaydile mahlûl müddetlerine aid kiralar aranılmaz.

Madde 9 — Birinci madde haricinde kalan ve akar mahiyetinde bulunan mahallerdeki mahlûl hisselerden satılmaları muvafık görülenler hakkında hissedarlara ikinci madde mucibince tebligat yapılır. Hissedarların hepsi veya bazısı mahlûl hisseye müştereken talih oldukları takdirde muhammen kıymet üzerinden tenzilâtsiz kendilerine tefviz olunur. Hissedarlar müşterekn almağa muvafakat etmiyerek her birisi mahlûl hissenin tamamına talih buldukları veya hiç talib olmadıkları ve yahut muhammen bedeli kabul etmedikleri takdirde usulen artırmaya konur. Şu kadar ki, pey sürülmeden talib oldukları takdirde artırmadan çıkarılarak muhammen kıymet üzerinden hissedarlarına tefviz olunur.

İster hissedarlarına tefviz olunsun, ister artırma ile isteklisine satılsın muhammen kıymeti (500) liradan yu-

karı olan hisseli mahlûl akar bedeli beşte biri peşin ve geri kalanı dört senede ve dört müsavi taksitte ödenir. Bu suretle taksite bağlanmış olanlar yedinci madde hükümleri dairesinde ipoteğe raptedilir. Bedelini peşin veya vakti gelmemiş taksitlerini tamamen verenlerden yalnız %10 tenzilât yapılır.

Madde 10 — Yukarıki maddelerde yazılı olanların haricinde kalan vakfa aid mahlûlât satışları 2490 numaralı kanun hükümleri mucibince artırmaya konur.

Madde 11 — Mahlûlâtı evkaftan yalnız mesken ve menzil hakkındaki 16 şubat 1287 tarihli nizamname ile 24 muharrem 1297 tarihli zeyli, mahlûlâtın zevç ve zevcelere ve peder ve validelere sureti tefvizi hakkındaki 17 mart 1300 ve 16 nisan 1320 tarihli iradeler ve bu kanuna muhalif diğer bilûmum hükümler mülğadır.

Madde 12 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 13 — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil memurdur.

31/12/1937

Kanun No.	Başlığı	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmi Gazete Sayı
	Mahlûlâtı evkaftan yalnız mesakin ve menzil hakkındaki nizamname	1	3	445	
	Mahlûlâtı evkaftan yalnız mesakin ve menzil hakkındaki nizamnamenin 2 inci maddesine zeyil	1	4	670	
	Mahlûlâtı evkaftan mesakin ve menazil hakkındaki nizamnameye müzeyyel fıkrâi nizamiye	1	5	776	
	Mahlûlâtı evkaftan yalnız mesakin ve menazil hakkındaki nizamnameye zeyil				
	Mahlûlâtın zevç ve zevcelere, peder ve validelere sureti tefvizi				

Kanun No.	Başlığı	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmî Gazete Sayı
2490	Artırma, Eksiltme ve İhale ka- nunu	3	10	1057	2723

**Sınai müesseselerle sigorta şirketlerinde kullanılan
ecnebilere mukabil Türk memur ve mütehasıs
yetiştirilmesi hakkında kanun**

Kanun No: 3293

Neşri tarihi: 4/1/1938

Madde 1 — Hususi veya sermayesinde Devlet iştiraki bulunan veya Devlet sermayesile kurulan imtiyazlı veya imtiyazsız bilümun sınai müesseselerle sigorta şirketleri herhangi bir işte istihdam edecekleri her ecnebi mütehasıs için İcra Vekilleri Heyetince aylık olarak takdir olunacak bir mütehasıs yetiştirme ücretini tediyye ve verecekleri ücretleri her altı ayda bir peşinen Hazineye yatırımağa ve mukabilinde alacakları makbuzların tarih ve numaralarını İktisad Vekâletine bildirmeğe mecburdurlar. Hazine kendisine tesviye edilen bu paraları Sümerbanka verir. Bu paralar gününde Hazineye yatırılmadığı takdirde yüzde yirmi fazlasile mükelleflerden tahsil olunur.

Madenler hakkında, 2818 sayılı kanunun ikinci maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 2 — Sümerbank bu para ile memleket sanayininin muhtaç olduğu anasırı yetiştirmek üzere ecnebi memleketlere talebe göndererek bunların iyi bir surette yetiştirmelerini temin ile mükelleftir.

Gönderilecek talebenin hangi meslek ve sanatta ne miktar yetiştirileceği ve yetiştirme tarz ve usulleri İktisad Vekâletince tayin olunur.

Madde 3 — mumî, hususi veya mülhak bütçelerle ida-

re edilen sınaî müesseseler bu kanun hükümlerinden müstesnadır.

Madde 4 — 1055 sayılı Teşviki Sanayi Kanununun 28 inci maddesi mucibince ecnebi istihdam eden sınaî müesseselerin bu ecnebiler yerine Türk yetiştirmeleri mecburiyeti kaldırılmıştır.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve İktisad Vekilleri memurdur.

31/12/1937

Kanun No.	Başlığı	Düster Tertib	Cild	Sahife	Resmî Gazete Sayı
1055	Teşviki Sanayi Kanunu	3	8	1407	608
2818	Maden nizamnamesile 608 numaralı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun	3	16	1559	3036

Memurin Kanununa ek kanun

Kanun No: 3296

Kabul tarihi: 29/12/1937

Neşri tarihi: 4/1/1938

Madde 1 — Umumî, mülhak, hususî bütçelerle belediye bütçelerinden ve sermayesinin yarısından fazlası devlete aid müesseselerden maaş veya ücret almakta olan memur ve müstahdemlerden lüzum görülenlerin gidip gelme, zafî ve aile harcırahları verilmek suretile ve azamî iki sene müddetle millî hudud haricine gitmelerine İcra Vekilleri Heyeti kararla izin verilebilir. Bu suretle gideceklerin mensup oldukları daire ve müesseselerle irtibatı baki kalacağı gibi vazife ve memuriyetlerine aid her türlü hakları da mahfuzdur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

31/12/1937

**Nizamname, Kararname,
Talimatnameler**

2

Kararname No: 7813

Neşri tarihi: 20/12/1937

3163 sayılı kanuna göre Nafia Vekâletince teklif ve Şûrayı Devletçe görülerek 7/12/1937 tarih ve 19524 sayılı tezkere ile tevdi olunan ilişik Trabzon - İran yolu üzerinde Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce Otobüs, Kamyon ve Otomobil işletilmesi hakkındaki nizamnamenin mer'iyete konulması İcra Vekilleri Heyetinin 10/12/1937 tarihli toplantısında onanmıştır.

10/12/1937

**Trabzon - İran yolu üzerinde Devlet Demiryolları ve
Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce Otobüs, Kamyon ve
Otomobil işletilmesi hakkında nizamname**

BÖLÜM I.

İşletme muamelâtının tedviri

Madde 1 — Trabzon - İran yolu üzerinde Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce işletilecek otobüs, kamyon ve otomobillerin işletilmesi bu nizamname hükümleri dairesinde icra olunur.

Madde 2 — Trabzon - İran yolu üzerinde haftanın muayyen günlerinde hareket etmek üzere muntazam seferler tertib olunur.

Bu seferlerin günleri ve mecburî durak mahallerine muvasalat ve hareketleri mevsime göre idarece yapılacak ha-

reket vakti cetvellerde (orer) tesbit olunur. Bu cetveller, halka münasib vasıtalarla ilân olunacağı gibi cetvellerde yapılacak değişiklikler de tatbika başlamadan en az beş gün evvel ilân olunur.

Madde 3 — Muntazam seferlerden başka mevcut vasıtaların kifayetine ve ihtiyaca göre her vakit munzam seferler yapılabilir.

Madde 4 — Seyrüseferde iki türlü durak yerleri vardır:

Biri mecburî duraklar, diğeri ihtiyarî duraklardır.

Otobüsler, durak yerleri haricinde durmağa mecbur değildir.

Mecburî durak yerleri, İşletme Müdürlüğünün teklifi ve Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün tasvibi ile tayin olunur.

Mecburî durak yerlerinin değiştirilmesi aynı usule tabidir.

İhtiyarî durak yerleri, mahallinin ihtiyacına göre, İşletme Müdürlüğünce tayin olunur.

Madde 5 - Bütün nakliyat talepleri, ahvalin ve vasıtaların müsaadesi nisbetinde ifa ve is'af olunur.

BÖLÜM II.

Nakliyat usul ve şartları

Madde 6 — Her yolcu, seyahatine ait bir bileti hâmil bulunacaktır. Bu itibarla şahsî olup başkasına devredilemez.

Otobüslerde kullanılan biletlerin üzerinde, yolcunun isim ve hüviyeti, hareket ve muvasalat istasyonları, ücret ve mevki numarası bulunur.

Her yolcu, biletinde numarası gösterilen yerden başkasını işgal edemez.

Madde 7 — Hareketten evvel biletlerini kaybeden yolcuların mevkileri otobüsün bu bilete ait hareket yerinden hareketine kadar muhafaza edilir, ve bileti kaybettiğini iddia eden yolcunun hüviyeti istasyon memurluğunca tesbit edilebilirse kendisine zayiinden bir bilet verilir.

Otobüsün hareketine kadar hüviyetini isbat edemiyenler, yeniden bilet alırlar ve ilk aldıkları biletlerin kullanılmadığı idarece teşdit edildiği takdirde bu gibilerin ikinci bilet ücretleri kendilerine iade edilir.

Madde 8 — İdare bürosu bulunan yerlerden otobüslere binecek yolcular; bu bürolara müracaat ederek bidayeten bilet almalıdırlar. Bu biletler, en çok hareket tarihinden on gün evvel alınabilir. Ancak hareket tarihinin biletler üzerinde gösterilmesi şarttır.

Bilet üzerinde gösterilen tarihte hareket edemeyecek yolcular; keyfiyeti, en aşağı 24 saat evvel bildirmek ve 10 gün sonrayı geçmemek şartile hareket tarihini ücretsiz olarak değiştirebilirler.

Ancak 24 saatten daha sonra yapılacak müracaatlar, nakil ücretinin % 10 u mukabilinde ve yukarıda yazılı şartlar dahilinde kabul olunur.

Mükerrer tebdil talepleri 24 saat şartı nazara alınmaksızın daima % 10 zamma tabidir.

Madde 9 — İdarenin bilet bürosu bulunmayan ihtiyarî tevakkuf yerlerinde yolcu bulunduğu takdirde otobüsler durur, boş ve satılmamış yer olursa yolcular otobüs kondüktöründen bilet almak suretile seyahat edebilirler.

Bu gibi duraklardan binecek yolcular, idare bürosunun bulunduğu yerlerden de biletlerini evvelden tedarik edebilirler. Bu halde otobüslere binilecek durak yerleri biletlere yazdırılmalıdır.

Madde 10 — İnkıtalı seyahatlerde üç saati tecavüz eden tevakkuf zamanlarında yolcular otobüsleri tahliyeye ve hareket zamanından evvel de tekrar biniş yerinde bulunmağa mecburdurlar.

Otobüslere hareket zamanlarında yetişemiyen yolcuları, otobüsler beklemeğe mecbur değildir. Bu kabil yetişemiyen yolcular, yer bulunan müteakib ilk otobüsle seyahat edebilirler.

Ancak aradaki otobüslerde yer bulunmadığına dair, bu otobüs kondüktörlerine bilet üzerine meşruhat verilmelidir.

Bu şekilde ilk müsait otobüse müracaat etmeyen yolcu, seyahat hakkını kaybeder ve yeniden bilet almak suretile seyahat edebilir. Ancak müracaat edememek hali makul bir mazerete müstenid ise bu yeni bilet ücreti Umumî Müdürlükçe reddedilir.

Otobüsü kaçıran yolculardan, kendilerine muayyen otobüslerde yer temin etmek isteyenler, 8 inci maddeye tevfikan, ücretin % 10 unu, bulunduğu yerde büro varsa oraya, yoksa daha evvelki bürolardan birine ellerindeki biletle haber gönderdikleri takdirde, yolcunun istediği tarihteki yerler daha evvel satılmamışsa kendisine yer temin edilir. Yer temin edilmezse evvelce verilen fazla % 10 geriye verilir.

Madde 11 — Münhasıran aileleri efradının kucaklarında bulunmak şartile, 8 yaşını doldurmamış çocuklar ücretsiz seyahat ederler. 8 yaşından 7 yaşına kadar (7 yaşını doldurmuşlar dahil) çocuklar yarım ücrete tabidir.

Madde 12 — Her sefer için azamî bu sefere tahsis edilmiş olan otobüste bulunan yer kadar bilet satılır.

Taleb daha fazla olduğu ahvalde müracaat sırasına bakılır. Ancak aynı zamanda müracaat edenlerden en uzun mesafeye gidecekler tercih olunur.

Madde 13 — Yolcuların bindikleri otobüslerde parasız taşıyacakları küçük hacimdeki çanta ve paketlerin (el bagajı) sıklığı yolcu başına 20 kiloyu geçmeyecektir..

Madde 14 — Bagaj: yolcuların gerek seyahat esnasında gerek seyahatin hemen binmesinde ihtiyaç duyacakları eşyayı havi sandık, bavul, denklerdir.

Bagajlar, yolcuların bulunduğu otobüslere terfik edilecek vasıtalarla veya yolcu otobüslerinde ayrılacak yerlerde taşınır.

Yolcunun bulunduğu bölmede yolcu eşyası nakledilemez.

Yolcu başına 150 kilodan fazla ücrete tâbi eşyayı idare taşımağa mecbur değildir.

Madde 15 — Bagaj nakli vasıtalarında yer bulunmak şartile, bagajdan madud olmıyan eşyanın da, mutlak şekil-

de ve bagaj fazlası tarifesiyle bagaj nakil şartlarına tebaan nakilleri kabul edilir.

Madde 16 — Yolcu otobüslerinde ve ayrı bir mahalde parasız taşınacak eşya için sahiplerine makbuz mahiyetinde bir vesika verilir. Bu vesikanın şeklini İşletme İdaresi tayin eder.

Bagajların sahiplerine teslimi, bu vesikaların geri alınmasına bağlıdır.

Vesikalarını kaybedenlerden, nümunesi veçhile, bir beyanname alınır.

Diğer bagajlar için yine nümunesi veçhile hamiline mahsus ve makbuz mahiyetinde bir sened tanzim edilerek bunda parçaların adedi, ambalajın nev'i, sıklığı ve ücreti nakliyesi, mahreç ve mevrid istasyonları ve tarih yazılır.

Eşya, mevridinde bu makbuzu iade edene verilir.

Makbuzun ziyarı halinde eşyanın kendisi veya adanın tarafından teslim edilmiş olduğunun tevsiki ve icab ederse muteber bir kefil iraesini halinde eşya, nümunesi veçhile, doldurulacak beyanname ve makbuz mukabilinde müracaat sahibine verilir.

Madde 17 — Bagajların veya bagaj şartlarına tevfikan nakledilecek eşya denkleminin mazbut olması ve her parçanın 100 kiloyu tecavüz etmemesi şarttır.

Havaleli eşyadan (35) inci maddede yazılı hükümlere göre ücret alınır.

Madde 18 — Etraflarını kirletmeyecek ve hasara uğratmayacak, yanlarına ve üstlerine eşya konmasına mâni olmayacak şekilde muntazam ve mazbut ambalajlar içinde olmak şartıyla, her nevi hayvan da bagaj fazlası ahkâmına tevfikan kabul edilebilir. Ancak beher ambalajın sıklığı 50 kiloyu geçmez.

Hayvanların yolda yemlenmelerini ve sulanmalarını ve hava aldırılmalarını temine veya bu hususlarda yardıma idare mecbur olmadığı gibi bundan dolayı mes'uliyet de kabul etmez.

Madde 19 — Büro bulunan yerlerde bagajlar, hareket zamanından en aşağı yarım saat evvel büro yerlerine getiri-

lip kaydettirilmelidir. Bundan sonra getirilecek bagajların kabulüne idare mecbur değildir.

Büro bulunmayan tevakkuf yerlerinde bagajlar, otobüslerin tevakkuf ettikleri mahallerde hazır bulundurulmuş bagaj kondüktöre bir makbuz mukabilinde teslim edilir. Bu eşyanın sıkletleri muvasalat yerlerinde idarece tayin edilerek ücreti muvasalatla alınabilir. Ancak lüzum görüldüğü takdirde bu gibi eşya için ücreti nakliyyeye karşılık bir depozito alınabilir.

Madde 20 — Bagaj kamyonları, otobüslerin seyrini takip edecek ve mecburî durak yerlerinden beraber hareket edeceklerdir.

Madde 21 - Yolcular, her hangi bir inkita veya teahhur sebebi olmaksızın yolda bagajlarını almak isterlerse eşyanın kolaylıkla teslimi kabil olduğu ahvalde katedilmeyen mesafeye ait nakil ücreti geri verilmemek şartıyla yolcuların bu talepleri is'af olunur.

Madde 22 — Eşya, iki suretle kabul olunur:

- a) Muayyen tarihlerde hareket edecek vasıtalarla
- b) Gayri muayyen tarihlerde hareket edecek vasıtalarla.

Muayyen tarihli vasıtalara nakli kabul edilen eşya tarifede gösterilecek fazla ücrete tâbidir.

a) Fıkrasına tevfikân kabul edilen eşyanın nakil evrakına sevk ve mahalline vürud tarihleri bidayeten tesbit edilir.

Muayyen tarihli olmayan nakliyyat, kabul tarihi ve imkân sırasile yapılır.

Ancak bu eşyanın, Türkiye hududları içinde nakil müddeti, teslim tarihinden itibaren tesellüme müheyya tutulduğu ana kadar beher mıntaka için 3 günü ve bütün mesafede azamî 10 günü tecavüz edemez.

İdarenin vesaiti göz önünde tutularak azamî bu müddetler içinde nakledilebilecek miktarda ve müracaat hininde tesbit edilecek talep sırasile eşya kabul olunur.

Bu müddetler zarfında nakli kabil olmayacağından dolayı kabul edilmeyen eşya için mürsil, idareyi bu müddet

mecburiyetinden tahiren varestede kılırsa bu gibi eşya da kabul edilebilir.

Madde 23 — Eşya nakliyatı, büro bulunan merkezler arasında kabul ve icra edilir. Ancak, İdarenin vesaiti müsait olduğu ahvalde tam kamyon hamuleli nakliyat bu merkezler harici için de kabul ve icra edilir.

Madde 24 — Eşya, ambarlarda teslim ve tesellüm edilir. Bu hüküm perakende eşya hakkında mutlaklıdır. Tam hamuleli eşya nakliyatı bu hükümden müstesnadır. İdare bu şekil nakliyatın tâbi olacağı şartları ayrıca tesbit edecektir.

Madde 25 — Nakledilecek eşya, muntazam ve mazbut ambalajlı olacaktır.

Noksan ambalajlı eşyayı, nakliye evrakı üzerine ihtirazı kayıd dermeyan ettirmek suretile kabule idare salâhiyettardır.

Teamülen ambalâjsız olarak nakledilecek eşya bu kayda tâbi değildir.

Bir dengin sıkleti (200) kiloyu tecavüz etmeyecektir.

Tam hamuleli nakliyat, bu hükümden müstesnadır.

Havaleli eşya (35) inci maddede yazılı ahkâma tâbi tutulacaktır.

Madde 26 — Ambarı bulunmayan mecburî durak yerlerinden münhasıran ambarı bulunan yerler için, ücreti mevritte verilmek ve kamyonlarda yer bulunmak şartile (22) inci maddenin (a) fıkrasındaki ahkâm ve ücrete tevfikân kondüktörler tarafından eşya kabul olunabilir. Bu suretle kabul edilecek eşya kıymetsiz olarak bidayeten nakliye ücretine tekabül edecek miktarda depozito alınabilir.

Madde 27 — Otobüslerde veya yolda vukubulacak arızalar dolayısıyla seyahat inkitaa uğrarsa idare, yolcuların seyahatlerini münasib vasıtalarla temin eder. Buna imkân bulunmadığı takdirde katedilen mesafe ne olursa olsun seyahatin inkitaa uğradığı mıntakaya ve diğer katedilmemiş mıntakaya ait ücretin tamamı iade olunur. Tamamen kat edilmiş mıntaka ücreti geri verilmez.

Madde 28 — Mücbir sebebler dolayisile otobüsler muayyen oreri takip edememek vaziyetine düşerlerse bu teahhur otobüsün hareket noktasından arıza noktasına kadar orere göre geçecek zamanın bir mislinden fazla olduğu takdirde yolcu, bu bilet hakkından sarfınazar etmek şartile (27) inci maddeye tevfikan bilet ücretini geri almak salâhiyetini haizdir.

Bu takdirde bu gibi yolcuların biletlerine lâzım gelen meşruhat kondüktörler tarafından verilir. Ücret, yolcunun talebi üzerine bürolardan birinde iade edilir.

Madde 29 — (27) ve (28) inci maddeler mucibince seyahatten sarfınazar yolcular, bagajlarını seyahattan sarfınazar ettikleri yerde geri alabilirler.

Bu bagajların o yerde teslimi çok güç olduğu takdirde ondan sonraki mecburî durak mahallinde teslimine idare salahiyetlidir.

Bu halde yolcu bilet ücretlerinin iadesindeki hükümler aynen bagaj ücretlerine de şamildir.

Madde 30 — Bagajlar, yolcu otobüsünün muvasalat mahallerine varışlarında hemen sahiplerine teslim müheyya bulunacaktır.

Ancak bagaj komyonu zarurî sebeblerle otobüsü takip edememiş ise bagaj eşyası kamyonun muvasalatında teslim edilir.

Şu kadar ki gecikme müddeti altı saati geçemez.

Bu müddet içinde idarenin teslim müheyya tutamadığı bagajların nakil ücretleri iade olunur.

Bagajların ziya ve hasarı halinde verilecek tazminat umumî eşya tazminatı gibidir.

Madde 31 — Deniz, demiryolu ve hava vasıtalarile veyahut hususî ve resmî eşhas ve müesseselere ait diğer vasıtalarla doğru müşterek nakliyat yapılabilir. Müşterek nakliyat yapılacak mıntakalar ve yerler idarece evvelden tayin ve şeraiti ayrıca tesbit olunur.

Madde 32 — Yolcular; kedi, köpek gibi hayvanları yanlarında götüremezler.

Madde 33 — Patlamak, kolayca ateş almak, akmak, sızmak, bulaşmak, kamyonlara sığmamak veyahut kamyonların merkezi sıkletini fazlaca değiştirmek gibi diğer eşyaya veya kamyonlara zarar verebilecek eşyayı idare kabule mecbur değildir.

Bu gibi eşyanın hangileri olduğunu ve ne şartla kabul ve nakledileceğini idare takdir eder.

Madde 34 — Alelûmum eşya ve bagajların sıkletleri idare vezinlerine göre tayin olunur ve ücrete bu sıkletler esas teşkil eder.

Vezinler için ücret alınmaz.

Madde 35 — Bagaj ve eşya denklerinin sıkleti, metre mikâb başına 200 kilodan dun olursa 200 kilo itibar edilerek ücret alınır.

Metre mikâbı eczası için de aynı nisbet üzerinden hesap yapılır.

Bir dengin hacmini ölçmek için o dengin en yüksek çıkıntılar arasındaki üç buud yekdiğerine darbedilerek bulunur.

Madde 36 — Mürsil veya mürselünileyhin talebi üzerine yeniden yapılacak vezinler için (tekrar vezni icab ettiren iddia sabit olmadığı takdirde) tarifesine tevfikan vezin ücreti alınır.

Madde 37 — Alelûmum nakliyatta tanzim edilecek nakil mukavelesinin nümunesi idare tarafından tesbit olunur. Bunda; nakliyatın nev'i ve cinsi, parça adedi ve sıkleti mürsilin ifadesine atfen yazılır.

Bu beyanatı kontrola idarenin hakkı vardır. Yalnlış beyanat, nakli memnu veya bazı kayıd ve şarta tâbi maddelerin naklini istihdaf ederse beher irsaliyeden maktuan (25) lira ve tarife fıkrasından dolayı noksan ücret tahakkukunu istilzam ederse bu ücret farkının üç misli ücret alınır.

BÖLÜM III.

Nakliyattan mütevellid zarar ve ziyan ve hasarın tazmin sureti

Madde 38 — İdare elinde ziya ve hasara uğrıyan eşya ve hayvanların hakikî kıymetleri idare tarafından ödenir.

A — ZİYA

Ziyada, eşyanın idareye teslim yerindeki kıymeti esastır. Ayrıca (alınmış ise) nakil ücreti ve masrafları da iade olunur.

İdare bu kıymeti tayin ve takdir ederken kaybolan eşyanın teslim yerindeki rayicini alır, yoksa bu eşyanın en yakın menşesindeki kıymetine diğer nakil ve tavassut masraflarını ilâve etmek suretile elde edilecek kıymeti esas tutar.

Mal sahiplerinden bu mallara ait mübayaaya faturalarını, mektuplarını vesaireyi talep etmek ve diğer eşya rayiçlerine kıyas yapmak gibi yollara da baş vurulabilir.

Nakil evrakında nevi ve cinsleri sıkletlerde beraber ayrı ayrı zikredilmemiş ev eşyası, bagaj, kullanılmış eşya gibi alelûmum, kıymetlerinin tayin ve tesbitinde müşkülât bulunan eşya için idare, kilo başına (200) kuruşu geçmemek üzere vasatı ve tahminî bir kıymet üzerinden tazminat miktarını tayin eder.

B - HASAR

Kısmen veya tamamen vukubulacak hasarlarda, eşyanın hasara uğramadan evvelki halile hasara uğradıktan sonraki hali arasındaki kıymet farkı, icabında ehli hibereye de takdir ettirerek tanzim edilir.

Bu kıymetler de ziya bahsindeki esaslara göre tayin edilir.

Hasara uğrıyan eşya kısmı, diğer aksamını istimalden alıkoymıyacak şekilde kabili tefrik ise yalnız bu kısmına değilse umumuna ait kıymet farkı tazmin edilir.

BÖLÜM IV.

Mürsil ve mürselünileyhler ile münasebetler

Madde 39 — Emtia ve eşyanın vüsulü, büronun mahalli mahsusuna yazılması ile ihbar yapılmış addolunur. Pos-

ta bulunan yerlerde keyfiyet mürselünileyhe yazı ile ayrıca ihbar olunur.

Bu madde hükmü hamule senedlerinin arkasına tabettirilir.

BÖLÜM V.

Tarifeler ve nakliyat şartlarına riayet etmiyenler hakkında tatbik olunacak muameleler

Madde 40 — Gayri muteber bileti hâmil olanlara biletsiz nazariile bakılır.

Gayri muteber bir biletle veya biletsiz olarak seyahat eden yolcular, katettikleri mesafe için iki misli ücret vermekle beraber seyahatlerine devam edebilmek için mütebaki mesafeye ait ücreti tamamen ödemeğe mecburdurlar.

Madde 41 — Otobüste diğer yolcuları rahatsız etmek yasaktır. Hilâfında harekette İsrar edenler otobüslerden indirilir ve nakil ücretleri geriye verilmez.

Otobüslerde yolcuları rahatsız etmiyecek ve otobüsleri kat'iyyen kirletmiyecek şekilde kuru yemekler yenebilir.

Madde 42 — Diğer yolcuları iz'aç edecek veya istirahatı mucib olacak yolcular otobüse alınmazlar. Yolda böyle bir vaziyet ihdas eden yolcu durak mahallinde indirilebilir.

Hasta yolcuların otobüse kabulleri için hastalıklarının sari olmadığına dair sıhhat memurluğundan vesika getirmeleri şarttır. Yolda hastalananlar doktor bulunan ilk durak mahalline kadar götürülerek muayenesinde hastalığı sari ise orada indirilir, sari değilse yoluna devam eder.

Bu takdirde bilet ücretlerinin tamamen katedilmemiş mıntakalara ait olan kısımları iade edilir.

Madde 43 — «3163» numaralı kanuna istinaden kaleme alınmış ve Şûrayı Devletçe görülmüş olan bu nizamname hükümleri Resmî gazetede basıldığı günden itibaren on beş gün sonra yürümeğe başlar.

Madde 44 — Bu nizamnamenin hükümlerini Nafia Vekili yürütür.

Kararname No: 2256

Neşri tarihi: 24/12/1937

Dahiliye Vekâleti Merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki 1624 sayılı kanununun 12 ve 1706 sayılı Jandarma Kanununun 26 ıncı maddelerine göre Dahiliye Vekilligince teklif ve Şûrayı Devletçe görülerek 20/11/1937 tarih ve 18716 sayılı tezkere ile tadilen tanzim ve tevdi olunan ilişik (Jandarma Teşkilât ve Vazife Nizamnamesi) nin mer'iyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 1/12/1937 tarihinde onanmıştır.

1/12/1937

356 numaralı İzalei Şekavet Kanunu	37
393 numaralı Muzır hayvanların itlâfi Kanunu	51
394 numaralı Hafta tatili Kanunu	54
727 numaralı Şark Hizmeti Kanunu	289
765 numaralı Türk Ceza Kanunu	320
858 numaralı Çekirge Kanunu	400
886 numaralı Mugayiri ahlâk neşriyatın men'i hakkında Kanun	408
912 numaralı Ordu Bahriye ve Jandarma zabitan ve memurini hakkında Kanun	408
935 numaralı Enebilerin seyahat ve ikameti hakkında Kanun	532
1111 numaralı Askerlik Kanunu	631-635
1412 numaralı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu	1172
1423 numaralı Ağıllar Kanunu	1176
1624 numaralı Dahiliye Teşkilâtı Kanunu	1501
1426 numaralı Vilâyet İdaresi Kanunu	1184
1508 numaralı Yabancı ağaçların aşılınması hakkında Kanun	1217
1525 numaralı Sose ve köprüler Kanunu	1214
1593 numaralı Hıfzıssıhha Kanunu	1489
1631 numaralı Askerî Muhakeme Usulü Kanunu	1519
1632 numaralı Askerî Ceza Kanunu	1520
1667 numaralı Devlet Demiryolları Teşkilâtı Kanunu	1509
1701 numaralı Tütün İnhisar Kanunu	1531
1704 numaralı Otel ve Pansiyonlar Kanunu	1524
1706 numaralı Jandarma Kanunu	1526
1721 numaralı Hapishanelerin idaresine dair Kanun	1530
1782 numaralı Ölçüler Kanunu	1765

1918 numaralı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu	2000
2004 numaralı İcra ve İflâs Kanunu	2128
2161 numaralı Askerî İzin Kanunu	2393
2253 numaralı Uyuşturuçu maddeler İnhisarı Kanunu	2422
2295 numaralı Muhtarların lâğvı Kanunu	2431
2441 numaralı Barut İnhisarı Kanunu	2711
2510 numaralı İskân Kanunu	2733
2559 numaralı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu	2751
2739 numaralı Ulusal Bayram ve Genel tatil Kanunu	3017
2771 numaralı Ordu Dahili Hizmet Kanunu	3031
2897 numaralı Hayvan Vergiis Kanunu	3218
3006 numaralı Meşhud Suçlar Kanunu	3329
3008 numaralı İş Kanunu	3330
3039 numaralı Çeltik Ekim Kanunu	3337
3116 numaralı Orman Kanunu	3537
3167 numaralı Kara Avcılığđ Kanunu	3603
Cemiyetler kanunu	310 Takvimi Vekayi
Ruam Mücadele Kanunu	3 tartib 6 cild sahife: 748
Tecemmuat Kanunu	1077 Takvimi Vekayi
Tatili Eşgal Kanunu	302 , ,
Hayvan sirkatinin men'i hakkında Kanun	2 inci tertib düstur, cild: 5 sahife: 315
İçtimaatı Umumiye Kanunu	244 Takvimi Vekayi
Askerî İzin Nizamnamesi	2747
Orman Kanunu Nizamnamesi	3628
Asarı Atika Nizamnamesi	Birinci tertib zeyil 4 sahife 89
Çekirge Mücadele memurlarının vazifelerine dair Nizamname	İkinci tertib cild 5 sahife 1227
Muhafazai Abidat Nizamnamesi	İkinci tertib cild 4 sahife 599
Seyrüsefer Talimatnamesi	İkinci tertib düstur cild 9 sahife 10
2/2354 numaarlı kararname ile mer'iycte konan jandarma sicil talimatnamesi (neşredilmemiştir)	
Sayılı Resmî Gazete ve Takvimi Vekayi ve düsturlardır.	

Jandarma Teşkilât ve Vazife Nizamnamesi

FASIL I.

Umumî hükümler

KISIM 1

Esaslar

Madde 1— Türkiye Cumhuriyeti jandarması umumî emniyet ve asayişî korumağa, kanun, nizamname ve talimatnameler hükümlerinin icrasını temine ve bunlara müstenit Hükümet emirlerini ifaya ve en büyük idare memurlarının idari vazife doayısıyla verdikleri emirlerini tatbika memur müsellâh ve askerî bir inzibat kuvvetidir.

Umumî nizamı, emniyet ve asayişî korumak için daima uyanık bulunarak icabeden önleyici tedbirleri almak; Devlet Kanun ve Nizamlarına aykırı olup kanunen müdahaleyi icab eden fiil ve hareketlere müdahale etmek ve halkın kanunî yardım taleplerini dinliyerek kanunî ve nizamî icablarını yapmak jandarmanın başlıca vazifelerini teşkil eder. Bu vazifelerin nasıl yapılacağı bu nizamnamede gösterilmiştir.

Madde 2 — Jandarmanın umumî emniyeti ve asayişî korumağa müteallik ödevleri ikiye ayrılır:

A) Kanunlara, nizamname ve talimatnamelere ve bunlara müstenid Hükümet emirlerine aykırı fiil ve hareketlerin yapılmasına mani olmak, (Zabıtaî mania)

B) İşlenmiş olan suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı vazifeleri yapmak, (Zabıtaî adliye)

Madde 3 — Jandarmalar kanunen müdahaleye mecbur oldukları ahvale, mıntakaları haricinde de rastgelirlerse, elkoyarlar ve o mıntakanın zabıta makamını haberdar ve alâkadarlar gelinciye kadar vazifenin görülmesine devam ederler.

Madde 4 — Jandarma; disiplin işlerinde ve hususî ka-

nunlarla nizamlarda gösterilmemiş olan zat işlerinde askerî kanun ve nizamlara tâbidir.

Madde 5 — Jandarmalar; gece ve gündüz ifasile mükellef buldukları meslekî hizmetler müstesna olmak üzere garnizon komutanlarının, askerî intizam ve disiplin hususunda jandarmanın mahallindeki en büyük âmiri vasıtasile verdikleri emirlere riayete mecburdurlar. Örfî idare ilânında, seferde ve manevralarda istihdam tarzları örfî idare kararnamesine, seferberlik kanun ve talimatnamesine göredir.

Madde 6 — Tevkifhane ve hapishanelerin haricen muhafazası, mevkıfların sorgu hâkimi nezdine ve mahkemeye götürülüp getirilmesi ve icabında mahkemelerin intizamını temin için tedbirler alınması, mevkuf ve mahpusların dispanser veya hastahanelerden kaçmalarına mani tedbir alınması, mahpus ve mevkıfların bir mahalden diğer mahalle sevk ve nakli, ihzar, tevkif ve yakalama müzekerelerinin infazı jandarmanın ödevlerindedir.

Madde 7 — Hazerde toplanacak kur'a erlerinin isimlerini ve hangi gün şube merkezinde bulunmaları lâzım geleceğini bildiren mühürlü cetvellerin köy ihtiyar meclislerine ve belediyelere götürülmesi, toplanacak kur'a erlerinin müretteb oldukları mahallere sevk edilmesi, seferde silâh altına çağırılacak ihtiyat subay ve eratına ait davetiyelerin götürülmesi, her türlü nakil vasıtalarının toplanması, hazer ve seferde yoklama kaçağı, firari, bakaya ve izinsizlerin yakalanması ve şevkleri jandarmanın vazifelerindedir.

KISIM 2

Bağlılık

Madde 8 — Jandarmanın vazife ve hizmet itibarıyla mercii Dahiliye Vekâleti olup memleketin emniyet ve asayışı işlerinde ve aşağıda gösterilenlerden maada diğer bütün muamelelerde bu Vekâlete bağlıdır.

Askerî talim ve terbiye hususunda Genelkurmay Başkanlığına bağlıdır.

Silâh, mühimmat ve subay ikmali ile seferberlik ve seferde ordu emrine intikal edeceklerin maaş, iaşe, melbusat ve teçhizatı ve bilumum masraflarının, ordudakinin aynı olmak üzere, temini hususlarında Milli Müdafaa Vekâletine merbuttur.

KISIM 3

Teşkilât ve tertibat

Madde 9 — Türkiye Cümhuriyeti jandarmasının kuruluşu aşağıda gösterilmiştir:

- A) Jandarma Genel Komutanlığı,
- B) Jandarma Müfettişlikleri,
- C) Jandarma Mıntaka komutanlıkları,
- Ç) Vilâyet jandarma komutanlıkları,
- D) Kaza jandarma komutanlıkları,
- E) Jandarma takım komutanlıkları,
- F) Jandarma karakol komutanlıkları,
- G) Seyyar jandarma piyade alayı ve seyyar taburları,
- H) Müstakil jandarma taburu,
- İ) Jandarma subay meslek mektebi,
- J) Jandarma gedikli erbaş mektebi,
- K) Jandarma er mektepleri,
- L) Jandarma satın alma komisyonları,
- M) Jandarma yoklama heyeti,
- N) Jandarma levazım teftiş heyeti,
- O) Jandarma silâh teftiş heyeti,
- Ö) Jandarma konakları (yollama ödevi beraber)
- P) Jandarma matbaası,
- R) Jandarma dikim evi,
- S) Jandarma hastahanesi,
- Ş) Jandarma ilâç ambarı,
- T) Jandarma eşya ve levazım ambarı,
- U) Jandarma bandosu,

Madde 10 — Jandarma Genel Komutanlığı;

- A) Jandarma Genel Komutanı,

- B) Jandarma Genel Komutan Muavini,
- C) Jandarma Genel Komutanlığı Kurmay Başkanı,
- Ç) Komutanlık kalemı,
- D) Müşavere heyeti,
- E) Teşkilât, kadro, bütçe, ikmal ve seferberlik şubesi,
- F) Zat işleri şubesi,
- G) Asayiş şubesi,
- H) Talim ve terbiye, neşriyat şubesi,
- İ) Levazım işleri şubesi,
- J) Sıhhat işleri şubesi,
- K) Baytar işleri şubesi,
- L) Gedikli ve temdidli erat şubesi,
- M) Mehakim işleri şubesi,
- N) Daire müdürlüğünden müteşekkildir.

Madde 11 — Jandarma teftiş mntakaları Jandarma Genel Komutanlığının teklifi üzerine Dahiliye Vekâletince tesbit olunur ve bu mntakalara tuğgeneral veya albay rütbesinde müfettişler tayin olunur.

Madde 12 — İki veya daha ziyade vilâyet jandarmasıle o mntakadaki jandarma birlik ve müesseseleri bir (jandarma mntakası) nı teşkil eder.

Jandarma mntakaları Jandarma Genel Komutanlığının teklifi üzerine Dahiliye Vekâletince tesbit ve tayin olunur. Her mntaka-ya albay rütbesinde bir komutan ve yarbay rütbesinde bir muavin tayin olunur.

Madde 13 — Jandarmanın kuruluşları mülki teşkilâta tâbidir.

Bir vilâyet mntakasında bulunan sabit jandarmalar o vilâyetin jandarma birliğini, bir kaza mntakasında bulunan sabit jandarmalar o kazanın jandarma birliğini teşkil eder.

Sabit jandarma kuvvetleri karakollara inkısam eder. İstanbulda bir nahiyede veya merkez nahiyesinde bulunan iki veya daha ziyade karakol bir takım teşkil eder.

Vilâyet jandarma birliklerine yarbay veya binbaşı rütbesinde bir komutan tayin olunur. Mühim vilâyet kıt'ala-

rında binbaşı rütbesinde muavin bulunur. Kaza jandarma birliklerine ehemmiyetine göre yüzbaşı veya teğmenler tayin edilir. Teğmen komutasındaki kaza jandarma birliğine müstakil takım denir. Takımlara asteğmen veya başgedikler, karakollara gedikli erbaşlar komuta ederler.

Madde 14 — Her kaza bir kaç köyden mürekkep karakol mıntakalarına ayrılır. Karakollar; kaza, nahiye merkezlerinde ve mıntakanın ehemmiyetli köy veya mevkiilerinde kurulur.

Mecburiyet olmıyan yerlerde karakol; mıntakanın merkezine düşen köyde açılır. Her karakol bulunduğu mevkiin adı ile anılır.

Madde 15 — Şehir, kasaba ve köylerin dışında mühim geçidler, boğazlar ve tehlikeli mevkiiler usulen karakollardan çıkarılacak devriyelerle korunur. Devriyelerle göz ve emniyet altında bulundurulması mümkün olmıyan bu kabil yerlerde muvakkat veya daimî olmak üzere (Asayiş karakolları) açılır.

Madde 16 — Karakol kuvvetlerinin takdir ve tesbitinde şu esaslar nazarı dikkate alınır:

- A) Karakol mıntakasının genişliği,
- B) Nüfusun azlığı veya çokluğu,
- C) Halkın mizacı ve mıntakanın asayiş durumu,
- Ç) Arazinin hususiyeti,

D) Mıntaka içinden umumî muvasala ve ticaret yollarının geçmesi.

Madde 18 — Jandarma karakollarının kuvvetleri piyadedir. Bu kuvvet karakol komutanı da dahil olduğu halde en az beştan, asayiş normal olmıyan veya mıntakasında maden müessesatı, tuzla ve endüstri fabrikaları bulunan mühim karakollar mürettebatı on jandarmadan aşağı olamaz. Kaza merkezlerindeki karakollar en az on, vilâyet merkez karakolları (hapishane karakolu hariç), en az on beş jandarmadan aşağı olamaz.

Merkezinde ağır ceza mahkemesi bulunan kazalarda ve vilâyet merkezlerinde ayrıca hapishane karakolu bulunur ve bu karakolların mevcutları on beştan aşağı olamaz.

Madde 19 — Süvariler yalnız kaza ve vilâyet merkez karakollarında toplu bulunurlar, hariç karakollara dağıtılmazlar. Bu süvariler (18) inci maddede zikredilen piyade mürettebatının haricindedir. Bunlar sırf acele jandarma kuvveti yetiştirilmesi icab eden hallerde ve takibatta kullanılırlar. Mecburiyet halinde yine toplu olmak şartile muvakkaten bir noktada tutulabilirler. Bununla beraber icab eden hallerde mülkiye âmirinin takdirde süvari jandarma istihdam edilebilir.

Madde 20 — Jandarma karakol mevcutlarına nazaran her karakolda karakol komutanı ve muavini de dahil olduğu halde bulunacak rütbeli miktarı bu nizamnameye ilişik (1) sayılı detvelde gösterilmiştir.

Madde 21 — Vilâyet merkez kazasına diğer kazaların merkez nahiyeleri dahilinde bulunan karakollar, takım teşkilâtı olmıyan yerlerde doğrudan doğruya kaza jandarma komutanlığına bağlıdırlar.

Madde 22 — Jandarma müfettişliklerde mıntaka komutanlıkları birden başlayarak numara alırlar. Vilâyet, kaza, nahiye takım, nahiye ve karakol komutanlıkları merkezlerinin adile anılırlar.

Madde 23 — Vilâyet jandarma kuvvetlerinin icra kudretlerinin fevkinde olan hadiselerde kullanılmak üzere piyade veya süvariden veya muhtelit olarak toplu seyyar veya sabit Jandarma alay veya taburları teşkil olunur. Bunların vazifelerini ne suretle yapacakları talimatname ile tesbit olunur. Bunlar hal ve vaziyetin icabına göre ya kor, veya müstakil tümen komutanlıklarının veya müfettişi umumilerin veya valilerin emirlerinde bulundurulurlar.

Madde 24 — Jandarma subay ve erbaşlarına meslekî bilgi öğretmek üzere bir (Jandarma Subay Meslek Mektebi), gedikli jandarma erbaşı yetiştirmek üzere bir (Jandarma Gedikli Erbaş Mektebi) ve jandarma namzed erlerini yetiştirmek üzere de lüzumu kadar (Jandarma Er Mektepleri veya Alayları) bulunur.

Bunların komuta, idare ve talim heyetleri lüzumuna göre her sene kadrosunda tesbit edilir.

Mekteblerin sureti idaresi talimatlarla tesbit olunur.

Madde 25 — Jandarma kıt'a ve müesseselerine lâzım olan erzak, yem, eşya, melbusat, teçhizat vesair bütün malzemeyi satın almak, yaptırmak, yoklama etmek, muhafaza etmek ve sevketmek üzere satın alma komisyonları, yoklama heyetleri, dikim evi, levazım ve teçhizat ambarı, ecza deposu ve konaklar bulunur.

Bunların hizmet ve ödevleri ayrı ayrı talimatla tayin olunur.

Madde 26 — Jandarma bandosu Jandarma Genel Komutanlığı merkezinde bulunur. İcabında mekteblere, alay ve taburlara da gönderilir.

Madde 27 — Jandarma Matbaası jandarma birlik ve müesseselerine ait basılacak evrakı ve yazılacak meslekî mecmualarla eserleri basmağa mahsus olup hizmet ve ödevleri talimatla tayin olunur.

Müdür ve müstahdemleri her sene kadrosunda gösterilir.

Madde 28 — Lüzum görülen yerde jandarma için bir hastahane açılabilir, kadrosu umumî kadroda gösterilir.

Madde 29 — Jandarma bütçesile birlikte kabul edilecek jandarma mürettebatının jandarma teşekküllerine tevzi ve taksimi Dahiliye Vekilinin emir ve tasvibi alındıktan sonra Jandarma Genel Komutanlığınca yapılır.

Madde 30 — Vilâyetlere verilen jandarma mürettebatı vilâyet jandarma komutanının teklifi ve valinin tasvibi ile lüzumu olan mevkilere tevzi edilir ve bu tevziyi gösteren kadro ve konuş cetvel-leri, krokiler ile birlikte vilâyetten Dahiliye Vekâletine gönderilir. Bu tevzi cetvellerinin ve krokinin birer sureti vilâyet jandarma komutanlığından jandarma mıntaka komutanlığına da gönderilir.

Jandarma mıntaka komutanları bu tertibat ve taksimat hakkında bir mütalaaları varsa ilâve ederek Jandarma Genel Komutanlığına gönderirler.

Madde 31 — Vilâyet dahilinde mevkie tevzi edilmiş olan kuvvetlerden bir kısmı vilâyet jandarma komutanının teklifi ve valinin muvafakatile veya doğrudan doğruya valinin

vereceği emir üzerine muvakkaten diğer mahalde kullanılabilir ve bu halde keyfiyet esbabı mucibesile vilâyetten Dahiliye Vekâletine bildirilir.

Bunu icab ettiren sebep zail olunca kuvvetler yine esas mevkilerine iade edilerek Dahiliye Vekâletine malûmat verilir.

Madde 32 — Muhtelif teşekküllerden kuvvet toplıyarak lüzum görülen mahallerin, muvakkat veya daimî surette, takviyesi Dahiliye Vekâletinin emir ve muvafakati alındıktan sonra Jandarma Genel Komutanlığı tarafından yapılır ve Dahiliye Vekâletinden icab edenlere yazılır. Fevkalâde ve müstacel haller haricinde Dahiliye Vekâletince alâkadar vilâyetlerin mütaleası alınır.

FASIL II.
Subay işleri
KISIM 1
Subay membaı

Madde 33 — Jandarma subay ihtiyacı aşığıdaki membalardan temin olunur:

A) Her sene, masrafları jandarma bütçesinden Millî Müdafaa Vekâleti bütçesine nakledilmek suretile, Harbiye Mektebinden yetiştirilen asteğmenlerden,

B) Ordu ile irtibatları baki kalmak üzere Dahiliye Vekâletinin talebile verilecek ordunun muvazzaf muharib sınıfı yüzbaşı ve teğmen rütbelerindeki subaylarından,

C) Jandarma er mekteblerinin komutan ve heyeti talimiyelerini (Meslekî tedrisat subayları tarafından yapılır) ve seyyar jandarma kıtaatının komutan ve subaylarını teşkil etmek ve ordu ile irtibatları baki kalmak üzere Dahiliye Vekâletinin talebi nisbetinde ordudan verilecek olanlardan.

Madde 34 — Otuz üçüncü maddenin (A) ve (B) fıkralarında gösterilen membalardan her sene subay ihtiyacının

temininde Millî Müdafaa Vekâletince ordunun ve jandarmanın ihtiyacı mütevaziyen nazarı dikkate alınır.

Madde 35 —Otuz üçüncü maddenin (B) ve (C) fıkralarında gösterilen membalardan gelen subaylardan yüzbaşı ve teğmen rütbesinde olanlar iki ilâ üç sene jandarmada istihdam edildikten sonra arzu ederlerse Jandarma Genel Komutanlığının muvafakatile jandarmaya tamamen nakledilirler ve ordudan irtibatları kesilir.

Madde 36 —Otuz beşinci madde mucibince jandarmaya tamamen nakledilecek yüzbaşı ve teğmenlerin nakil muameleleri şu suretle yapılır: Nakletmek isteyenler jandarmada en az iki sene kullanıldıktan sonra ve en çok üç seneyi bitirmeden üç ay evvel usulen istida ile Jandarma Genel Komutanlığına müracaat ederler.

Jandarma Genel Komutanlığı bunların askerî ve meslekî sicillerini ve son vaziyetlerini tetkik ederek jandarmada ipkası muvafık görülenlerin nakillerine karar verilerek kat'î nakil muamelesi Dahiliye Vekâletinin iş'arı üzerine Millî Müdafaa Vekâletince yapılır.

Madde 37 — Otuz üçüncü maddenin (A) fıkrası mucibince Harbiye Mektebinden çıkanlardan usulü dairesinde jandarmaya verilenler jandarma hizmetine başlatılmadan evvel ve iki ilâ üç sene hizmet etmek üzere ordudan verilenlerden (35) inci madde mucibince jandarmaya tamamen nakil ve kabul edilenler de nakil ve kabullerinden sonra jandarma meslek tahsiline tâbi tutulurlar.

Madde 38 — Jandarmaya nakle istekli olmıyanlarla nakli muvafık görülmiyen subaylar üç senenin sonunda orduya iade olunurlar. Ancak jandarma hizmetinde ipkası jandarmada aldığı sicilleri itibarile uygun görülmeyenler üç senenin tamamı beklenmeden esbabı mucibesi bildirilerek Jandarma Genel Komutanlığının teklifi üzerine Dahiliye Vekâletince Millî Müdafaa Vekâleti emrine iade olunur.

Madde 39 — Ordu subaylarından, ordu ile irtibatı baki kalmak suretile, jandarmada istihdam edilenlerin terfileri ordu dahilinde yapılır.

Jandarmada istihdam edildikleri müddet zarfında hiz metlerine ve tavır ve hareketlerine dair jandarmadan verilecek mütemmim siciller orduca zat işlerinde nazarı dikkate alınır.

Madde 40 — Harbiye Mektebi tahsili görmemiş ve fakat bu mektebe girmek şartını haiz bulunmuş olan jandarma subaylarının terfi için esas olan kıt'a stajlarından evvel Harbiye Mektebine sevk edilip tahsillerini ikmal etmeleri şarttır.

Bu subayların tahsilleri veya ordu kıt'alarında stajları esnasında emsalleri terfi ederlerse ve kendileri de tahsil ve taj neticelerine kadar terfi edemediklerinden dolayı yaş haddine uğrıyorlarsa bu gibi subaylar hakkında yaş haddi kanunu hükmü tecil olunur. Bunlardan Harbiye veya piyade atış mekteplerinde bir tahsil devresinde muvaffak olmıyanlar veya ordu kıt'aları stajında bir sicil müddeti olan altı ay zarfında mafevk makama müsait sicil alamıyanlar hakkında yaş haddi kanunu hükmü tatbik olunur.

KISIM 2

Subayların terfileri

Madde 41 — Jandarma subaylarile askerî memurların terfileri ve meratib silsilesi (inha zamanlarile terfi rütbe mebdeleri, aynı rütbedekilerin kıdem farkı, her hangi bir sebeple terfi geri kalanların sonradan terfilerinde mükteseb hakları, terfiin tehirine sebep olan haller, mafevk makama terfi için rütbelerdeki asgarî müddet vesaire) jandarma kanununun (12) inci maddesi hükmüne göre ordu terfi kanunu ile ordu dahilî hizmet kanununda ve jandarma sicil talimatnamesinde olduğu gibidir.

Her rütbe sahibi subay ordu kıt'alannda, maaşlarını jandarma bütçesinden almak üzere, bir sicil müddeti kadar ordu subayı gibi kıt'a stajını yapar.

Ordudan alacağı sicille jandarmada tutulmakta olan sicilleri muvafık olanlar ordudaki hemnasıplarile birlikte

jandarma münhalâtına terfi ederler. Jandarma Genel Komutanlığı ile kurmay başkanlığı ve kurmay subayların çalıştıkları şube müdürlükleri münhalâta dahil değildir.

Madde 42 — Jandarma subayları; subaylığa hangi sınıftan nasbolunmuşlar ise ordu stajını da o sınıf kınalarında yapar ve staj için tercihan en yakın bulunan kıt'alara verilirler. 37 inci madde mucibince ordunun muharib sınıflarından jandarmaya nakletmiş olanlardan subay nasbedildikleri sınıfın jandarmada teşekkülü yoksa bunlar stajlarını piyade veya süvari kıt'alarında yaparlar.

Madde 43 — Jandarma subaylarına ait siciller Jandarma Sicil Talimatnamesine tevfiikan tanzim ve tasdik ve muhafaza olunur.

Madde 44 — Jandarma subaylarının terfi inhaları Jandarma Genel Komutanlığınca tanzim ve Dahiliye Vekâletince yüksek tasdika arz olunur.

KISIM 3

Subayların tayinleri ve yerlerinin değiştirilmesi

Madde 45 — Jandarma subaylarından binbaşidan yukarı rütbeliler ve muadilleri Jandarma Genel Komutanının teklifi ve Dahiliye Vekilinin tasvib ve inhası ve Reiscümhurun tasdikile tayin olunurlar. Binbaşı ve binbaşidan küçük rütbeliler ve muadilleri Jandarma Genel Komutanlığının inhası ve Dahiliye Vekâletinin tasdikile tayin olunurlar. Yer değişmeler de aynı usulde yapılır.

Madde 46 — Takım komutanları ve kaza jandarma komutanları doğdukları yere tesadüf eden nahiye ve kazalara, vilâyet jandarma komutanları doğdukları kazayı ihtiva eden vilâyet jandarma komutanlıklarına tayin olunmazlar. Karılarının doğduğu yer de aynı hükümdedir. Mekteb ve müesseselere memur subaylarla emir ve komutaya memur olmıyan mülhak subaylar ve askerî memurlar bu kaydın dışındadırlar.

Madde 47 — Jandarma subay ve askerî memurlarının yerlerinin değiştirilmesi aşağıdaki sebeplerle yapılabilir;

- A) Terfi sebeble,
- B) Sıhhî esbab dolayısıyla,
- C) Kadro icabı olarak,
- Ç) 722 sayılı kanunun tatbikatı dolayısıyla,
- D) Asayişten dolayı daha mühim bir vazifeye tayin edilmek suretile,
- E) Siyasî ve idari bazı sebeblerden dolayı lüzum görülen fevkalâde hallerde.

KISIM 4 **Mezuniyet**

Madde 48 — Jandarma subay ve memurlarının mezuniyetleri 2161 sayılı Askerî İzin Kanununa ve Askerî İzin Nizamnamesine tâbidir. Bu kanun ve nizamnamelerin birinci maddeleri mucibince izin verilmesinde hizmetin sektedar olmamasına dikkat edilmesi lâzımdır. Bunun için izinli olarak ayrılmalarında mahzur olmadığına dair kaza Jandarma Komutanları için kaza kaymakamlarının ve vilâyet jandarma komutanları için valilerin ayrıca mütalea ve muvafakatleri alınmak esastır.

KISIM 5 **Açığa çıkarma ve işten el çektirme**

Madde 49 — Jandarma subay ve askerî memurları (912) numaralı kanunun (6) ıncı maddesi mucibince ihtilâs, irtikâb, itaatsizlik, muhilli haysiyet ve namus bir cürüm ile ve alelîtlak ağır hapis veya o derecede cezayı müstelzim bir fiilden dolayı muhakeme altına alındıkları halde Jandarma Genel Komutanlığının teklifi üzerine Dahiliye Vekâletince açığa çıkarılır.

Madde 50 — Jandarma Genel Komutanlığı seferberlikte ve İcra Vekilleri Heyetinin hususî kararile tasdik edilecek askerî harekâtta yukarıdaki maddede yazılı fiillerle liyakatsizlik, temaruz ve ihmal ve terahi ve siyasetle iştilgal gibi esbattan dolayı vazife başında bulunmalarını mah-

zurulu gördüklerini, muvakkaten Dahiliye Vekâletinin tasvibile açığa çıkarabilir ve mucib sebeplerde keyfiyeti derhal Dahiliye Vekâletine bildirir.

Madde 51 — Jandarma subay ve askerî memurlarının muvakkaten işten el çektilirilmesi aşağıda yazıldığı gibi yapılır;

A) Askerî Muhakeme Usulü Kanununun (103) üçüncü maddesi mucibince askerî işten dolayı yapılan tahkikat üzerine muvakkaten işten el çektilirmeğe alay komutanlarından itibaren âmiri adliler salâhiyetlidir. (Bu muamele açığa çıkarma değildir.)

B) Memurin muhakematı hakkındaki kanunun (12) inci maddesine göre aleyhinde vilâyetlerce ilk tahkikata başlanan jandarma subay ve memurları görülecek lüzum üzerine Dahiliye Vekâletinin muvafakati alınmak şartile işten el çektilirilebilir.

C) Vilâyet İdaresi Kanununun muaddel (35) inci maddesinin son fıkrasına göre vali yapacağı teftiş neticesinde vazifesi başında kalmasında mahzur gördüğü jandarma subaylarına, mes'uliyeti üzerine alarak, idareten işten el çektilirilebilir ve keyfiyeti derhal Dahiliye Vekâletine bildirir.

KISIM 6

Muhakeme usulleri

Madde 52 — Jandarma subay ve memurlarile erat Askerî Ceza Kanununda yazılı suçlardan dolayı Askerî Muhakeme Usulü Kanununa tevfikân askerî mahkemelerde muhakeme olunurlar.

Şu kadar ki bunların muhakemesinde bir jandarma subayı aza olarak bulunur.

Takib ve rüyeti askerî mahkemelere ait olan suçlara müteallik evrakı jandarma mıntaka komutanları, seyyar jandarma alay komutanları ve muadili makamlar mınta kasında buldukları en yakın askerî âmiri adliye ve fezlekesinin bir suretini de Jandarma Genel Komutanlığına gönderirler.

Madde 53 — Mülkî vazifelerinden münbais veya bu vazifeleri ifa esnasında hadis olan suçlardan dolayı jandarma subay ve mensublarının icrayı muhakemeleri, memurin muhakematı hakkındaki kanuna göre tahkikatı icra ve intaç edildikten sonra, adlî mahkemelere aittir.

Jandarma subay ve memurları hakkında memurin muhakemat kanununa göre tahkikat ve bizzat vali, kaymakam tarafından veya kendi âmirleri olan jandarma komutanı, vilâyet jandarma komutanı veya kaza jandarma komutanları veya mülkiye veya jandarma müfettişleri tarafından yapılır.

Bu husustaki evrak vali ve kaymakama, fezlekesi suretinde meslekî âmirleri vasıtasile Jandarma Genel Komutanlığına gönderilir.

Madde 54 — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun (3006) sayılı kanunla muaddel (154) üncü maddesi mucibince kanunu tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliyeye müteallik vazife veya işlerde veya Cümhuriyet Müddeiumumiliğinin gerek şifahî ve gerek yazılı taleb ve emirlerini yapmakta suiistimal ve yahut ihmal ve terahileri görülen zabıta âmir ve memurları hakkında müddeiumumilikçe doğrudan doğruya takibatta bulunurlar. Ancak zabıta âmirleri hakkında hâkimlerin vazifelerinden dolayı tâbi oldukları muhakeme usulü tatbik olunur.

FASIL III

Vazife, mes'uliyet, münasebet ve teftişler

KISIM 1

Jandarma Genel Komutanı

Madde 55 — Jandarma Genel Komutanı hazarda umum jandarmanın ve seferde Dahiliye Vekâleti emrinde jandarma olarak ifayi vazife edecek akşamın idare ve komutasına memurdur.

Jandarmanın Genel Komutanı Kor komutanı sıfat ve salâhiyetini haizdir.

Madde 56 — Jandarmanın Genel Komutanı Komutanlığın bütün muamelâtının mes'ul âmiri ve murakıbı olduğu gibi bütün jandarmanın teşekküllerine ait işleri tanzim, idare, teftiş ve ıslahla mükelleftir.

Madde 57 — Jandarmanın Genel Komutanının başlıca ödevleri şunlardır:

A) Jandarmayı askerî ve meslekî talim ve terbiye ile iyi bir surette yetiştirmek,

B) Jandarmanın hizmet ve muamelâtının iyi tertib ve ifasını temin etmek,

C) Subay ve eratın silâh ve teçhizat ile bütün levazımâtını temin ve ikmal eylemek,

Ç) Disiplin temin etmek,

D) Subay ve eratın zat işlerinden salâhiyetli olduklarını bu husustaki kanun ve nizamlar dairesinde icra ve salâhiyetli olmadıklarını ait oldukları makamlara teklif eylemek,

E) Jandarmanın kıtaat ve müesseselerini teftiş etmek ve ettirmek,

F) Seferde orduya geçecek jandarmanın akşamını daha hazardan hazırlamak,

G) Her sene teşrinievvel ayı içinde jandarmanın bir senelik mesai ve faaliyeti, icraat ve terakkiyatından ve ihtiyaçlarından bahisle umumî bir rapor yazarak Dahiliye Vekâletine vermek.

Madde 58 — Jandarmanın Genel Komutanı askerî talim ve terbiye hususunda Genel Kurmay Başkanlığı ile, jandarmanın silâh ve mühimmat ile seferberlik ve seferde ordu emrine geçeceklerine ait işlerden dolayı Millî Müdafaa Vekâleti ile doğrudan doğruya muhabere eder.

Jandarmanın Genel Komutanlığı; jandarmanın sair bütün işlerinden dolayı Dahiliye Vekâleti ile münasebette bulunur.

Madde 59 — Jandarmanın Genel Komutan muavininin vazifeleri şunlardır;

- A) Jandarma Genel Komutanının verdiği işleri yapmak,
 B) Mesleğin ilerlemesi için faydalı gördüğü tekliflerde bulunmak,
 c) Jandarma Genel Komutanının bulunmadığı zamanlarda vekâlet etmek,
 Ç) Jandarma Genel Komutanı emrile jandarma müfettiş ve mıntaka komutanlarını ve lüzum görülen mekteb ve müesseseleri ve birlikleri teftiş etmek.

Madde 60 — Jandarma Genel Komutanlığı Kurmay Başkanlığının ve karargâhını teşkil eden şubelerin vazifelerini ne suretle görecekleri talimatla tesbit olunur.

Madde 61 — Müşavere heyeti; doğrudan doğruya genel komutana bağlıdır ve meslekî ve jandarmanın tekniği ile ilgili işlerde istişarî mahiyette rey ve mütalea vermekle mükelleftir. Müşavere heyetinin vazifelerini ne suretle ifa edeceği talimatla tesbit edilir.

KISIM 2

Jandarma Müfettişleri

Madde 62 — Jandarma Müfettişleri Jandarma Genel Komutanlığının teftiş ve murakabe vasıtalarıdır.

Müfettişler jandarmanın ödev ve hizmetlerinin kanun, nizamname, talimatname ve emirlere uygun olarak yapılıp yapılmadığını teftiş etmekle mükelleftirler. Jandarma işlerinin iyi yürütmesi için faydalı gördükleri teklifleri Jandarma Genel Komutanlığına yaparlar.

Müfettişler Jandara Genel Komutanlığının emrile tahkikat işlerini de yaparlar.

Madde 63 — Jandarma müfettişleri jandarma vazifesinin ne yolda yapıldığını anlamak üzere mahallî en büyük mülkiye memurlarile, adli ve askerî makamlarla temas ederler.

Madde 64 — Jandarma müfettişlerinin merkez ve teftiş mıntakalarile ödevlerini ne suretle görecekleri Jandarma tiş mıntakalarile ödevlerini ne suretle görecekleri Jandarma Genel Komutanlığınca bir talimat ile tesbit olunur.

Müfettişlerin miktarları her sene bütçesine eklenen kadro cetvellerinde gösterilir.

KISIM 3

Jandarma mıntaka komutanları

Madde 65 — Jandarma mıntaka komutanları mıntakaları içinde ve emirleri altında bulunan jandarma birlik ve müesseselerine emir ve komuta ederler.

Alay komutanı sıfat ve salâhiyetini haizdirler.

Emirleri altında bulunan birlik ve müesseselere karşı esas vazifeleri şunlardır;

- A) İdarî işleri tanzim etmek,
- B) Meslekî ve askerî talim ve terbiye ile maiyetini yetiştirmek ve seferberlik hazırlıklarını ve işlerini yaptırmak,
- C) Disiplini temin etmek,
- Ç) Subay ve eratın işlerini yürütmek,
- D) Ödev ve hizmetlerin kanun, nizam ve emirlere uygun yapılıp yapılmadığını teftiş etmek ve icabında tahkikat yapmak,
- E) Jandarmaya ait lüzumlu ve faydalı gördüğü işleri Jandarma Genel Komutanlığına teklif etmek.

Madde 66 — Jandarma mıntaka komutanları jandarmanın asayiş işlerde sair mülkî ve adlî vazifelerine doğrudan doğruya müdaahle etmezler. Şu kadar ki birliklerin teftişlerinde bu işlerin ve askerî ödevlerin iyi yapılıp yapılmadığı hakkında mülkî, adlî ve askerî makamlarla temas ve münasebatta bulunarak alacağı malûmat üzerine birliklerin bu ödevlerinin maksada uygun bir surette yapılması esbabını temin ederler.

Madde 67 — Jandarma mıntaka komutanlarının merkezleri, mıntakaları ve ödevlerini ne suretle yapacakları Jandarma Genel Komutanlığınca bir talimatla tesbit olunur.

KISIM 4

Vilâyet jandarma komutanları

Madde 68 — Vilâyet jandarma komutanları vilâyet dahilindeki kaza jandarma birliklerinden müteşekkil jandarma kıt'asının mes'ul âmiri ve komutanıdır. Vazifesinin esasları aşağıda gösterilmiştir:

A) Meslekî ve askerî talim ve terbiye ile maiyetini yetiştirmek ve seferlik hazırlıklarını ve işlerini düzeltmek.

B) Disiplini temin etmek,

C) Subay ve eratın zat işlerini yürütmek,

Ç) Vilâyet dahilinde emniyet ve asayişini temin etmek,

D) Kaza jandarma komutanlarının mülkî, adlî ve askerî ödevlerini doğru ve tamam yapmalarını temin etmek,

E) Vilâyet içinde jandarmaya düşen bütün ödev ve muamelâtın yolunda ve zamanında yapıлып yapılmadığını teftiş, hata ve noksanların sebeplerini izale etmek, icabında tahkikat yaptırmaktır.

Madde 69 — Vilâyet jandarma komutanının askerî âmiri jandarma mıntaka komutanı olup jandarmanın dahilî hizmetleri, disiplin, zat işleri, idare ve ikmal hususlarında yalnız bu makamla muhabere eder.

Madde 70 — Hesap işleri kaza jandara komutanları ile jandarma mmtaka komutanları arasında doğrudan doğruya cereyan eder. Vilâyet jandarma komutanları ise emrindeki birliklerin bu işleri zamanında ve doğru olarak yapmalarını kontrol ve temin ederler.

Madde 71 — Vilâyetlerdeki jandarma kuvvetleri Devletin kanun ve nizamlarının tenfizi, emniyet ve asayişini temin ve muhafazası vazifelerinden dolayı valinin emri altındadırlar.

Vilâyet jandarma komutanları bu ödevlerin ifasından valiye karşı mes'uldürler.

Madde 72 — Vilâyet jandarma komutanları; her sene vilâyet dahilinde emniyet ve asayiş durumu ile jandarmaya verilen muhtelif hizmetlerin yapılması ve vilâyet jandarmasının terakkiyatı, teşkilât ve tertibatta yapılması lü-

zumlu görülen değişiklik vesaire hakkında bilcümle malûmat ve mütaleaları havi olmak üzere umumî bir rapor hazırlıyarak valiye ve bir suretini de jandarma mıntaka komutanına verirler.

Bu raporları, fikir ve mütalealarının ilâvesile, valiler Dahiliye Vekâletine, jandarma mmtaka komutanları da Jandarma Genel Komutanlığına gönderirler.

Madde 73 — Vilâyet jandarma komutanlarının dahilî hizmet ve ödevlerinin ne suretle ifa edileceği Jandarma Genel Komutanlığınca bir talimatla tesbit edilir.

KISIM 5

Kaza jandarma komutanları

Madde 74 — Kaza jandarma komutanları kaza dahilinde takım ve karakollardan müteşekkil birliğin mes’ul âmiri ve komutanıdır.

Vazifesinin esasları şunlardır;

A) Meslekî ve askerî talim ve terbiye ile maiyetini yetiştirmek ve seferberlik hazırlıklarını ve işlerini düzeltmek,

B) Disiplini temin etmek,

C) Kaza dahilinde emniyet ve asayişini temin ve muhafaza etmek,

Ç) Mülkî, adlî ve asekrî vazifeleri yapmak,

D) Maiyetinin idare ve zat işlerini yürütmek,

E) Emrindeki takım ve karakolları teftiş edip hizmetin iyi yapılmasını temin etmek ve icabında tahkikat yapmak.

Madde 75 — Vilâyet jandarma komutanlarının tanzim edecekleri senelik rapora esas olmak üzere kaza jandarma komutanları aynı tarzda bir rapor tanzim ederek bir suretini kaza kaymakamına ve bir suretini de vilâyet jandarma komutanlığına verir.

Madde 76 — Kaza jandarma komutanları; kaza dahilinde devlet kanun ve nizamnamelerinin icrayı ahkâmını temin etmek, emniyet ve asayişini korumak vazifelerinden dolayı haza kaymakamının emri altındadırlar.

Vilâyet merkez kaza jandarma komutanları; merkez kaza teşkilâtı olan yerlerde aynı ahkâma tabidirler. Merkez kaza teşkilâtı olmayıyan yerlerde merkez kazasına ait işlerde valilerle doğrudan doğruya muhabere edebilirler. Şu kadar ki vilâyet jandarma komutanının bilmesi lâzım gelen işleri kendilerine bildirirler. Adlî işlerden dolayı Cümhuriyet Müddeiumumileri, sorgu hâkimleri, diğer hâkimler ve iera memurlarile doğrudan doğruya muhabere ederler.

Askerlik Kanununun verdiği askerî vazifelerden dolayı da bu kanunun hükümleri dairesinde kaza kaymakamları vasıtasile askerlik şubelerde muhaberede bulunurlar.

Madde 77 — Kaza jandarma komutanlarının dahilî hizmet ve ödevlerini nasıl yapacakları bir talimatla tesbit olunur.

KISIM 6

Jandarma takım komutanları

Madde 78 — Jandarma takım komutanları; bir nahiye dahilinde bulunan birden fazla karakollardan müteşekkil takımın mes'ul âmiri ve komutanıdır.

Kaza jandarma komutanlığına bağlıdır. Vazifesinin esasları şunlardır:

- A) Meslekî ve askerî talim ve terbiye ile maiyetini yetiştirmek,
- B) Disiplini temin etmek,
- C) Nahiye dahilinde emniyet ve asayişini temin ve muhafaza etmek,
- Ç) Mülkî, adlî ve askerî vazifeleri yapmak,
- D) Maiyetini idare, zat işlerini yapmak,
- E) Emrindeki karakolları teftiş edip hizmetin iyi yapılmasını temin etmek ve icabında tahkikat yapmak.

Madde 79 — Jandarma takım komutanları nahiye dahilinde devlet kanun ve nizamlarının icrayı ahkâmını temin etmek, emniyet ve asayişini korumak vazifelerinden dolayı nahiye müdürünün emri altındadır. Adlî işler için ta-

kim merkezi olan nahiyede, varsa, sulh hâkimile temas ve münasebette bulunur.

KISIM 7

Jandarma karakol komutanları

Madde 80 — Jandarma karakol komutanları mıntakaları içinde devamlı bir surette emniyet ve asayişini temin ve muhafaza ile kanun ve nizamlar dairesinde mülkî, adlî ve askerî vazifelerini yapmakla ve karakolda disiplini temin ve emniyetini askerî ve meslekî bakımdan talim ve terbiye ile mükelleftir.

Madde 81 — Karakol komutanları kanun ve nizamların tenfizi ve mıntakasının asayişini temin vazifesinden dolayı içinde bulunduğu nahiyede müdürünün emri altındadır. Diğer muamelâtta nahiyede takım teşkilâtı varsa takım komutanına, yoksa doğrudan doğruya kaza jandarma komutanına bağlıdır. Karakol, bir nahiyede mıntakasında değilse, her türlü muamelât için kaza jandarma komutanına bağlıdır.

Madde 82 — Karakol komutanlarının hizmetlerini nasıl yapacakları Jandarma Dahilî Hizmet Talimatnamesinde gösterilir.

KISIM 8

Teftişler

Madde 83 — Jandarmanın hizmet ve ödev ve bütün muamelâtı jandarmanın askerî silsile itibarile âmirleri ve jandarma müfettişleri tarafından teftiş olunur.

Madde 84 — Vilâyet İdaresi Kanunu mucibince vali ve kaymakamlar emirleri altında bulunan jandarmaların emniyet ve asayiş ve kanun ve nizamlar hükümlerinin temini icrasına ait işlerini teftiş ve murakabe ederler.

Madde 85 — Kor komutanları; mıntakalarında bulunan jandarma birlik ve müesseselerinin askerî talim ve terbiye ile esliha, cephe ve teçhizatlarını verecekleri proğ-

ram mucibince mıntakalarında buldukları alay ve daha, yukarı askerî kıt'a komutanına teftiş ettirirler.

Madde 86 — Mülkiye müfettişleri jandarmanın mıntakaları dahilinde emniyet ve asayiş muhafazaya, kanun ve nizamların icrayı ahkâmını temine ait mülki vazifelerini ne suretle ifa ettiklerini teftiş ederler.

Madde 87 — Herhangi bir meseleyi sormak maksadile müfettişler tarafından yazılı olarak istenilecek malûmat ve izahatı jandarma komutanları vermeğe mecburdurlar.

Bir sorgu için çağırılacak olan jandarma eratı üst rütbede bir mafevk ile gönderilir.

Madde 88— Jandarma müfettiş ve komutanlarının maiyetlerindeki birlik ve karakolların hizmet teftişlerini bir sene iç'inde en az kaç defa yapacakları aşağıda yazılmıştır;

A) Jandarma takım komutanlarının emrindeki karakolları altı defa,

B) Kaza jandarma komutanları kaza dahilindeki takım teşkilâtına bağlı olmıyan karakolları dört defa teftişi esastır. Kaza dahilinde takım teşkilâtı varsa takıma bağlı karakolların ikişer defa teftişi lâzımdır.

C) Vilâyet jandarma komutanları kaza ve nahiy merkezlerini ve bütün karakollarını bir defa,

Ç) Jandarma mıntaka komutanları vilâyet, kaza ve nahiy merkezlerindeki jandarma birliklerini ve yol üzerindeki karakolları birer defa. (İki sene içinde tek mil karakollarını görmüş olmalıdır.)

D) Jandarma müfettişleri mıntaka vilâyet ve kaza jandarma komutanlıklarını ve merkezdeki karakollarla geçtiği yol üzerindeki karakolları birer defa.

Bu adedi belli teftişlerden başka müfettiş ve komutanlar hizmet ve disiplin bakımından lüzum gördükleri birlik ve karakolları belli olmıyan zamanlarda da teftiş edebilir.

Madde 89 — Jandarma mekteplerinde ve kıtaatında her talim ve terbiye safhası sonunda ayrıca askerî ve meslekî talim ve terbiye teftişleri de yapılır.

Madde 90 — Gerek hizmet, (gerek talim ve terbiye teftişlerinin zamanları ve yapıma usulleri Jandarma Genel Komutanlığınca yapılacak talimatla tesbit olunur.

FASIL IV

Jandarmanın mahallî memurlarla münasebetleri

KISIM 1

Esaslar

Madde 91 — Emniyet ve asayîşi korumağa, devletin kanun ve nizamlarının icrayı ahkâmını temine müteallik vazifelerinden dolayı jandarma komutanlarının âmir ve mercii vilâyette vali, kazada kaymakam, nahiyelerde müdürdür.

Madde 92 — Jandarmanın adlî vazifeleri ve kendi askeri işleri müstesna olmak üzere devletin muhtelif daire ve şubelerde vuku bulacak her nevi vazife münasebetlerinin mercii mahallin en büyük mülkiye memurudur.

Madde 93 — Jandarma komutanları askerî muhakeme usulü kanununa taallük eden işlerle jandarmanın seferberliğine ait veya askerî disipline müteallik işlerde ciheti askeriye ile doğrudan doğruya münasebette bulunurlar.

Madde 94 — Jandarmadan istenecek her nevi işler için mahallin en büyük jandarma komutanına veya vekiline müracaat olunur.

Madde 95 — Jandarma komutanlarına vukubulacak her nevi tebliğ ve talepler ile havalelerde usulü dairesinde imza ve tarih konması lâzımdır.

KISIM 2

Maliye memurlarile münasebat

Madde 96 — Vali, kaymakam ve nahiyeye müdürlerinin kanun ve nizamlar hükümlerine müstenid emir ve taleplerini jandarma komutanları yapmakla mükelleftirler.

Bu mülki amirlerin verecekleri emir ve direktiflerden doğan mes'uliyet kendilerine ve emirlerin tatbik tarzından doğan mes'uliyet de jandarma komutanlarına aittir.

Şu kadar ki alınan tedbirler ve yapılan hareketlerden ağızla veya yazı ile peyderpey malûmat vermeğe jandarma komutanları mecburdurlar.

Madde 97-Mühim icraata dair hususlar jandarma komutanlarına yazılı olarak tebliğ olunur. Fevkalâde ve acele hallerde şifahî olarak verilen emirlerin ilk fırsatta yazılı olarak teyidi lâzımdır.

Jandarma komutanları valiler tarafından kendilerine resen verilen emirlerin kanun ve nizamnamelere uygun olmadığı içtihadında buldukları takdirde keyfiyeti yazı ile valilere bildirirler. Verdikleri emrin kanun ve nizamnamelere uygun olduğunda İsrar ederlerse yazılı olarak emir verirler ve aynı zamanda bu hususu Dahiliye Vekâletine bildirirler. Vekâletten emir gelinceye kadar valinin verdiği emir mes'uliyeti altında tatbik olunur.

Kaza kaymakamlarile kaza jandarma komutanları, nahiye müdürlerde nahiye jandarma takım komutanları arasında bu yolda bir ihtilâf zuhurunda en yüksek merci olan vali kat'i kararını verir. Yine İsrar vaki olduğu takdirde vilâyetten Dahiliye Vekâletine yazılır ve aynı zamanda validen emir gelinceye kadar kaymakamın ve nahiye müdürünün yazılı emri tatbik edilir.

Madde 98 — Acele hizmetlerden veya eratin kifayetsiz-liğinden dolayı vaki talebi hemen yapmak imkânını bulamayan jandarma komutanları keyfiyeti yazılı olarak mülkiye âmirine bildirir ve alacağı yazılı emre göre hareket eder.

Şu kadar ki aynı zamanda yapılması istenilen müteaddit mülki işlerden en büyük mülkiye âmirinin takdirine göre emniyet ve asayişin temin ve muhafazasına ait olanlar diğerlerine tercih edilir.

Madde 99 — Jandarma komutanları memuriyetleri mintakasındaki her nevi suç ve vak'aları ve neticelerini, memleketin emniyet ve asayişini bozan veya bozacak olan vak'aları, yangın, su baskını gibi afetleri, haber aldıkları

salgın ve bulaşıcı hastalıkları, hükümet aleyhine yapılan propagandalara dair edindikleri malûmatı vakit geçirmeksizin mahallin en büyük mülkiye memuruna ağızdan veya yazılı olarak bildirirler. Suçla alâkadar görülen hadiseleri aynı zamanda Cümhuriyet müddeiumumiliğine bildirirler. Ağızdan verilen malûmatın ehemmiyetleri akabinde yazı ile de bildirilir.

Madde 100 — Merkez kazası teşkilâtı olmayan vilâyetlerde yukarıdaki maddede yazılı malûmat merkez kazası jandarma komutanı tarafından doğrudan doğruya valiye bildirilir.

Madde 101 — Jandarma komutanları her gün muayyen saatte mahallin en büyük mülkiye memurile görüşerek memuriyeti mıntakasının asayiş vesair mülkî vazifelerinin ifası hakkında alınan ve alınacak olan tedbirlere dair malûmat verirler ve mülkî âmirlerin bu husustaki emir ve direktiflerini alırlar.

Madde 102 — Polis teşkilâtı olmayan yerlerde jandarmalar idare heyetlerinin ve inzibat komisyonlarının, en büyük mülkiye memurlarının tahkikat için lüzum görecekları celb ve davet ve tebligat işlerinde kullanılabilir. Ancak taleblerin yazılı olması lâzımdır.

KISIM 3

Jandarmanın polisi münasebetleri

Madde 103 — Şehir ve kasabalarda muhtaç olduğu hallerde mahallin en büyük mülkiye âmirinin emrile jandarma polise yardım etmekle mükelleftir.

Bu yardım muayyen bir mıntaka dahilinde emniyet ve asayiş vazifelerini üzerine almak, inzibat devriyeleri gezdirmek veya toplu kuvvet sevk etmek suretile olur.

Madde 104 — Polise yardımcı olarak verilen jandarma kuvvetlerinin sevk ve idaresi:

A) Polise yardımcı olarak verilen jandarma kuvvetlerinin başında komutan olarak er veya erbaş var ise polis me-

murunun emri altında iş görmek üzere yalnız jandarma kuvvetlerinin sevk ve idaresi kendi komutanlarına aittir.

B) Komiser emrindeki polis kuvvetlerine yardımcı olarak verilen jandarmaların başında subay var ise müşterek görülen bu vazifelerde komiserin vereceği emir üzerine her iki kuvvetin sevk ve idaresini subay deruhte eder.

C) Emniyet müdür veya âmirlerinin hazır buldukları bu gibi hallerde (jandarma polise yardımcı ve polis bölgesinde iş gördüğü için) vazife tevziatı bunlar tarafından verilir ve bu emirlere göre jandarma kuvvetlerinin sevk ve idaresi jandarma komutanına aittir.

Madde 105 — Polis mıntakasındaki müşterek işlerde lüzumlu görülen istihbarat, tahkikat ve takibat polis âmiri tarafından idare edilir.

Madde 106 — Polis ve jandarmanın yekdiğerine yardımları şu suretle olur;

A) Polis bölgesinde her hangi bir suçta rastlayan jandarma subayı veya jandarma devriyeleri (orada polis yoksa) müdahale etmek ve polisi de derhal haberdar eylemek ve emniyet memurlarının talebi halinde jandarma devriyesi tarafından kendilerine yardım edilmek mecburidir.

Hadiseye rastlamış olan jandarma subayı ve devriyesi emniyet memurları gelinceye kadar orada tahkikat yapamazlar. Vaziyeti olduğu gibi muhafaza ederler ve delillerin ziyama meydan verilmemesi için icabeden tedbirleri alırlar. Hadise mahallinde zabt ve müsadereye mecbur kaldıkları eşyayı vak'a mahalline gelen emniyet memurlarına makbuz mukabilinde teslim ederler. Emniyet memurlarının gelmesi delillerin kaybolmasına meydan verecek kadar geciktiği takdirde tahkikat yaparlar ve işbu tahkikat evrakını talep vaki olmadan emniyet âmirliğine gönderirler.

B) Herhangi bir icab ve zaruret dolayısıyla jandarma bölgesinde vazife alan emniyet memurları ve hadiseye rastlarsa jandarmanın polis bölgesindeki vazife ve salâhiyetleri gibi hareket ederler.

C) Vak'a faillerinin tesbit ve tutulmaları hususunda

Jandarma ve polis kendi bölgelerinde yekdiğerine lâzım olan yardımı yapmakla mükelleftirler.

Madde 107 — Jandarma mıntakasmda dahi siyasî emniyete, inzibat ve asayişe müteallik ıstıtlâat işlerile iştiğal eden polise jandarmalar bu hususta gereken yardımı yapmakla mükelleftir. Polis edindiği malûmattan ve jandarma mıntakasmda yapacağı işlerden jandarmayı haberdar eder. Polis ve jandarma yekdiğerinin mıntakasmda haberdar olacakları suçlardan yekdiğerine haber vereceklerdir.

KISIM 4

Jandarma adliye memurlarile münasebetleri

Madde 198 — Jandarma makam ve memurları Cümhuriyet Müddeiumumiliğinin adliyeye müteallik işlerde emirlerini yapmakla mükelleftirler. Bu emirler mühim ve müstacel hususlarda umum jandarma makam ve memurlarına şifahî ve bunlardan gayri hallerde jandarma âmirlerine yazılı olarak verilir.

Şifahî emir verildiği hallerde müddeiumumi acele olduğundan dolayı vermiş olduğu emirden jandarma âmirini de haberdar eder.

Madde 109 — Bir asliye mahkemesinin kaza dairesi dahilinde yalnız o mahkemenin bulunduğu mahallin kaza jandarma komutanı zabıta âmiridir.

Bu daire dahilindeki kaza jandarma teşkilâtına mensub jandarma subayları ve eratı zabıta memuru addolunur.

Kaza jandarma komutanlığıile nahiye jandarma takım komutanlıkları ve jandarma karakol komutanlıkları zabıta makamlarıdır.

Madde 110— Adli ödevlerin yapılmasına dair muhabere işleri keza jandarma komutanlarile Cümhuriyet Müddeiumumileri arasında cereyan eder. Fakat sulh hâkimler doğrudan doğruya kaza jandarma komutanlarile muhabere edebilir.

Sorgu hâkimleri tarafından emredilen tedbirler ve araştırmaları yapmakla mükellef bulunan zabıta makam ve memurları bu yönden sorgu hâkimlerde münasebette bulunurlar.

İcra memurlarının müracaatları üzerine zabıta makamları kendilerine muavenet ve emirlerini yapmakla mükellef bulunmaları cihetinden de icra memurlarile münasebette dirler.

Madde 111 — Seferberlik ilânı, isyan zuhuru, devletin emniyetini ve içtimai nizamı bozacak diğer bir halin vücudu gibi fevkalâde sebeblerle adli ödev ve talepleri hemen yapmağa imkân bulunmıyan jandarma komutanları bu taleplerden hangisinin tercihan yapılması lâzım geleceğini Cümhuriyet Müddeiumumisi veya sulh hâkimile görüşerek tayin eder.

KISIM 5

Jandarmanın ciheti askeriye ile münasebetleri

Madde 112 — Jandarma komutanları jandarmanın talim ve terbiye, disiplin, esliha, cephane ve mühimmat ikmali işlerinden ve askerî suçlarından dolayı askerî makamlarla münasebette bulunurlar.

Madde 113 — Jandarmanın vazife ve hizmetleri ve istihdam tarzı kanu ve nizamlarla muayyen olduğundan bu hizmetlerin yapılmasına ciheti askeriyeden müdahale ve mümanaat edilemez.

Bir garnizon dahilinde bulunan jandarma birlik ve müesseseleri disiplin bakımından o garnizon komutanının emrindedirler.

Madde 114 — Örfî idare halinde zabıta vazifelerinden ciheti askeriye intikal eden kısımların ifasından dolayı jandarma ciheti askeriyenin emri altında kalır.

FASIL V
Genel ödevler
KISIM 1
Mülkî ödevler

Madde 115 — Jandarmanın mülkî vazifelerinin esası aşağıda gösterilmiştir:

A) Umumi emniyet ve asayişin temin ve muhafazası için gerekli tedbirleri almak,

B) Kırlarda, köylerde ve yollarda emniyet ve asayiş ve mal ve can emniyetini korumak,

C) Kanun ve nizamlar hükümlerinin ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin ifasını temin etmek,

Ç) Devamlı bir uyanıklık ve faaliyetle her nevi suçların yapılmasına mani olacak tedbirleri almak,

D) Emniyet ve asayiş koruma esnasında veya kanun ve nizamların icrayı ahkâmını teminde karşılaşılaacağı mukavemeti kırmak ve icabında tenkil etmek.

Madde 116 — Jandarma zabıtai mania vazifesini kendi mıntakaları dahilinde her yerde devriye gezdirmek suretile ifa eder.

Madde 117 — Hizmet halinde bulunan jandarmalar dolaştıkları yerlerde bir güne suç yapıp yapılmadığını araştırırlar.

Madde 118 — Jandarma, tevkifhanelerin haricen muhafazasına memur olduğu gibi mahpus ve mevkıfları bir yerden diğer yere muhafaza altında nakil ve sevkeder.

Madde 119 — Jandarma yangın ve su basması, zelzele ve heyelan gibi hadiselerin zuhurunu haber alır almaz kendi âmirlerine ve alâkadar memurlara haber vermekle beraber vakit geçirmeksizin mahalline giderek bütün tedbirleri alır ve halkın yardımını temine, yangını söndürmeğe, tehlikede bulunan insanları ve hayvanları kurtarmağa çalışır ve eşyanın yağma edilmesine ve kaybolmasına meydan vermez.

Yangının sebeplerini, yangın, su basması, zelzele ve heyelanda vukubulan zayıatın ve kurtarılanları cins ve miktarını tahkik eder ve tutacağı zabıt varakasının bir suretini mahallin en büyük mülkiye memuruna ve bir suretini de Cümhuriyet Müddeiumumiliğine verir.

Madde 120 — 1704 sayılı kanun ve anın tatbik suretini gösteren talimatname mucibince otel, pansiyon, ticarethane vesair umumî müesseselerde oturan ve çalışanların vermeğe mecbur oldukları ihbar ve hüviyet varakalarını almak ve bunlara mahsus kayıd ve muameleler polis bulunmıyan mahallerde jandarma karakolları tarafından yapılır.

Madde 121 — Jandarma Cemiyetler Kanununa muhalif cemiyetler hakkında bu kanun hükümleri dairesinde muamele yapar.

Jandarma Komutanı nezdinde mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından verilmiş vesika bulunduğu takdirde cemiyetleri teftiş edebilir.

Madde 122 — Jandarma gerek umumî yollar üzerinde silâhli toplantıları, gerek umumî ve istirahat bozacak suretle yapılan silâhsız toplantıları Tecemmüat Kanunu hükümleri dairesinde men eder.

Madde 123 — Jandarma gelip geçmeye mahsus yollarda yapılacak içtimaları, güneş doğmadan evvel ve güneş battıktan sonra da yapılacak içtimaları ve beyannamesi verilip ilmühaberi alınmaksızın yapılan içtimaları ve açık yerlerde yapılacak içtimaları İctimaatı Umumiye Kanunu hükümleri dairesinde hükümetin emriyle men eder.

Madde 124 — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununa göre han, otel, gazino, kahvehane, içki yerleri, bar, tiyatro, sinema, hamam, plâj gibi umuma mahsus istirahat ve eğlence yerlerinin açılması için polis teşkilâtı olmıyan yerlerde evvel emirde kaza jandarma komutanı tarafından tahkikat yapılır, mahzur olmadığı takdirde vereceği rapor üzerine en büyük mülkiye âmirinin müsaadesile açılır.

Madde 125 — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununa göre polis teşkilâtı olmıyan yerlerde aşağıda yazılı mahaller ka-

za jandarma komutanı kat'î deliller elde ettiği takdirde mahallin en büyük mülkiye âmirinin emrile kapatılabilir.

- A) Kumar oynanan umumi veya umuma açık yerleri,
- B) Uyuşturucu maddeler kullanılan yerleri,
- C) Mevcut hükümlere aykırı hareketleri görülen umumî evleri, birleşme yerleri ve tek başına fuhuş yapanların evlerini,
- Ç) Ahlâka ve umumî terbiyeye uygun olmayan veya devletin emniyet ve siyasetine mazarratı dokunacak oyun oynatılan veya temsil verilen yerleri.

Yukarıda yazılan yerleri kapatmayı mucib olan sebepler suç teşkil ettiği takdirde tahkikat evrakı derhal adliyeye verilir. Mahkemedin aksine bir karar verilinceye kadar bu kapatma devam eder.

Kapatmayı icab ettiren sebepler mahkemeye verilecek hallerden değilse kapatma en çok üç ay devam edebilir.

Madde 126 — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununa göre polis teşkilâtı olmayan yerlerde kaza jandarma komutanı aşağıda gösterilen kimselerin parmak izlerini ve fotoğraflarını almağa veya aldırmağa salâhiyettedir,

A) Cümhuriyet Müddeiumumiliğine tahkikat cetvelde birlikte veya doğrudan doğruya gönderilip mezkûr makamca yapılan tahkikat neticesinde Türk Ceza Kanununa göre ağır hapis cezasını istilzam eden suçlarla mezkûr kanunda yazılı âmmenin itimadı ve mal aleyhine işlenmiş suçların ve her nevi kaçakçılığın maznun ve mahkûmlarının, serserilerin ve mazannei su erbabının,

B) Yabancı memleketlerden Türkiyeye kaçanların, memleket içinde bir yerden başka bir yere naklolunanların, memleket dışına çıkarılanların,

C) Hüviyetlerini isbat edemiyenlerin,

Ç) Fuhuşla ve fuhuş yüzünden bulaşan hastalıklarla mücadele nizamname ve talimatnameleri hükümlerine göre kendilerine (Umumî ev sahibi), (Birleşme yeri sahibi) ve (Umumî kadın) adı verilenlerin ve itiyad sebeble veya menfaat kasdile kendilerini başkalarının zevkine terkeden-

lerin, fuhuşa vasıtılığı itiyau edenlerin, beyaz kadın ticaretile meşgul olanların ve umumî kadın patronlarının,

D) Cümhuriyet Müddeiumumilikleri ve adli ve askerî mahkemeler tarafından bir meselenin tetkik ve tahkiki için parmak izlerinin, fotoğraflarının alınmasına lüzum gösterilen kimselerin.

Madde 127 — Jandarma askere, subaylara, zabıta memurlarına mahsus silâhları ve alelittlak harp tüfeklerini, namlusu on beş santimden uzun olan tabancaları taşıyanları görürse yakalar, tanzim edeceği zabıt varakası ile müddeiumumiliğe verir.

Madde 128 — Jandarma izinsiz taşınan her model, çap ve büyüklükte silâh ve tabancalarla dinamit, bomba ve bunlara benzer yakıcı ve öldürücü maddeleri ve zehirli gazları ve bunlara ait alet ve malzemeyi ve barut vesair ateş alıcı eczayı, yasak olan silâhlara ait fişekleri, üstünde bulundurduğu saldırma, kama, bıçak ve sustalı çakıları, Amerikan yumrukların, muştaları, usturpaları, matraklan, şişli bastonları ve buna benzer yaralayıcı aletleri ve bunlardan suç mevzuu olanları evrakile adliyeye ve diğerlerini mahallin en büyük askerî makamına verir.

Madde 129 — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununa göre polis teşkilâtı olmıyan yerlerde kaza jandarma komutanları serseri ve sabıkâlılarda bulunan ve suç işlemeğe yarayan her türlü alet ve vasıtaları alır ve edilen şüphe üzerine bu kabil şahısların üzerlerini aratır. Bulunacak alet ve vasıtalar hakkında 128 inci madde hükmü tatbik olunur.

Madde 130 — Kaza jandarma komutanları taşınması yasak olan kama, hançer ve saldırganın yapılmasına ve satılmasına mani olurlar. Şu kadar ki eski eserlerden kıymet li olanların satışları bu hükümden hariçtir.

Madde 131 — Yasak olmıyan silâhların alınması, satılması, taşınması ve elden ele geçmesi izne bağlıdır. Bu izin olbaptaki nizamname hükümleri dairesinde kazalarda kaymakamların, vilâyetlerde valilerin muvafakat ve imzalarile polis teşkilâtı bulunmıyan yerlerde jandarma komutanları tarafından yazılı olarak verilir.

Madde 132 — Jandarma bar, kafeşantan ve meyhanelere yanlarında veli veya vasileri olsa bile on sekiz yaşından aşağı yaşta olan küçüklerin girmesini meneder.

Madde 133 — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununa göre vilâyet ve kaza jandarma komutanları polis teşkilâtı olmıyan yerlerde umumi veya umumun girebileceği yerlerde halkın rahatını bozacak veya rezalet sayılacak surette ve aşikâr bir halde sarhoş bulunanları ve sarhoş olup da başkalarına tecavüz ve umumun istirahatını selbedenleri yakalar, bir zabıt varakasıle nihayet yirmi dört saat içinde Cümhuriyet Müddeiumumiliğine teslim ederler.

Madde 134 — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununa göre polis teşkilâtı olmıyan yerlerde kaza jandarma komutanları şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat yirmi dörtten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının huzur ve rahatını bozacak surette gürültü yapanları menederler.

Bu yasağı dinlemiyenler hakkında tutacağı zabıt varakasını adliyeye verir. Zabıttan izin alarak yapılacak düğün, müsamere ve balolar bu yarıttan müstesnadır.

Madde 135 — Polis teşkilâtı bulunmıyan yerlerde vilâyet ve kaza jandarma komutanları:

A) Kanun ve usul dairesinde verdikleri emre itaatsizlik ve ittihaz eyledikleri tedbirlere riayetsizlik edenleri,

B) Vazife yaparken jandarmaya mukavemette bulunan veya vazifesinden alakoymak maksadile jandarmaya zorla karşı koyan ve yakalanmadıkları takdirde hareketlerinde devam ettikleri melhuz bulunan şahısları karakola götürüp haklarında tanzim olunacak evrakla beraber yirmi dört saat içinde adliyeye verirler.

Madde 136 — Fevkalâde hallerde ve Devletin emniyet ve selâmetini ve İçtimaî nizamı tehdid ve ihlâl kabiliyetini haiz vaziyetlerde bu hal ve vaziyetleri ihdas edeceklerinde veya devamına müessir olacaklarında şüphe edilenleri, sebep ortadan kalkıncıya kadar, polis teşkilâtı olmıyan yerlerde vilâyet ve kaza jandarma komutanları jandarma nezareti

altına alabilir ve umumî ve hususî nakil vasıtalarına vaz'ıyed edebilir.

Bu hal ve vaziyetin ve devamının takdiri en büyük mülkiye âmirine aittir.

Madde 137 — Jandarma caddelerde ve umumun gelip geçtiği yerlerde her türlü vasıtaları insanların ve eşyanın selâmet ve emniyetini tehlikeye koyacak tarzda sevk ve idare edenleri ve fazla eşya ve insan yükletenleri bu baptaki talimata tevfikân men eder ve bunlar hakkında tutacağı zabıt varakasını adliyeye verir.

Madde 138 — Jandarma kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki kanuna göre kaçakçılığı men ve takip ve tahkikle mükellef bulunduğundan arama, takip ve yakalama ödevlerini ve alâkadarlara lüzumlu yardımları sözü geçen kanun hükümleri dairesinde ifa eder.

Madde 139 — İskele ve istasyonlarda vazife gören jandarmalar gelip geçen şüpheli şahısları gözetlemekle beraber herkesin konulan usul ve kaidelere riayet etmelerine ve yasak edilen mahallerden girilip çıkılmamasına, otomobil ve araba ve kayıkçıların ve hamalların alâkadar memurlar tarafından tayin edilen usullere riayet etmelerine dikkat e_ dip aksine hareket edenleri men eder ve suç mahiyetinde ise tanzim edeceği zabıt varakasını adliyeye verir.

Madde 140 — Jandarmalar yolculara nakil vasıtası tedarikinde yardım etmek ve gidecekleri mevki hakkında istedikleri malûmatı vermek ve malûllere ve çocuklara ve yabancılara kolaylık göstermek gibi hususlarla mükelleftirler.

Madde 141 — Jandarma demir yolları usulü zabıtası hakkındaki nizamname ile (1667) numaralı kanun hükümlerine aykırı harekette bulunanlar hakkında isim geçen nizamname ve kanun hükümleri dairesinde vazifesini yapar.

Madde 142 — Jandarma (3116) sayılı Orman Kanunu ile orman nizamnamesi hükümleri dairesinde kendisine teveccüh edecek vazifeyi yapar.

Madde 143 — Jandarma asarı atika ve muhafazai abi-

dat nizamnamelerinin hükümlerine göre abidelerle asarı atikanın muhafaza ve tahripten vikayesine dikkat eder.

Madde 144 — Yabani ağaçların aşılınması hakkındaki kanuna göre jandarma şoseler ve yollarda dikilmiş meyvalı veya meyvasız ağaçları, bahçelerde meyvalı ağaçları kesenleri veya sökenleri veya yaralıyanları veyahut ağacın kabuklarını soyanları men eder. Ve bu fiilleri işliyenler hakkında tutulacak zabıt varakasını adliyeye verir. Dikilmiş bağ çubukları, meyvalı ağaç ve fidanlarla seyir ve meydan yerlerindeki ağaçlar da aynı hükme tâbidir.

Madde 145 — Jandarma Devlet postalarının selâmeti mürurunu teminle mükellef olduğu gibi telgraf ve telefon hatlarını bozan ve tahrib eden, muhaberatı sektedar veya tatil eden kimseleri yakalar ve bir zabıt varakasile adliyeye teslim eder.

Madde 146 — Jandarma ammenin münakalâtına mahsus yolları veya köprüleri tamamen veya kısmen bozanları yakalar ve zabıt varakasile adliyeye teslim eder.

Madde 147 — Köylerde ve kırlarda mezruat ve mahsulâtı, bağ ve bahçeleri korumakla mükellef olan köy korucularının ve kır bekçilerinin bulunmadıkları yerlerde jandarma devriyeleri mezruat ve mahsulâta, bağ ve bahçelere zarar verenlere rastgelince bunları men eder ve haklarında zabıt varakası tutar ve sahibinin yazılı şikâyeti üzerine keyfiyeti adliyeye bildirir.

Madde 148 — Jandarmalar mıntakaları içinde gerek insan ve gerek hayvan sari hastalıklarını haber aldıkları zaman umumî hıfzıssıhha kanunu, hayvan sağlık zabıtası kanunu ve nizamnamesi ve ruam mücadele talimatnamesi hükümleri dairesinde alâkadar makam ve memurları haberdar eder ve bu kanun ve nizam ve talimatların jandarmaya yüklediği vazifeleri yaparlar.

Madde 149 — Jandarma karada, deniz, nehir, göl ve derelerde yapılacak avcılıklar hakkında kara avcılığı kanunu ile zabıtai saydiye hakkındaki kanun ve nizamname hükümleri dairesinde ödevlerini yapar.

Madde 150 — Jandarmalar kuduz veya kuduz olduğundan şüphe edile hayvanlar tarafından ısırılan kimseleri veyahut daha evvelce ısırılıp ta kendilerinde kuduz alâimi meydana çıkmış olan şahısları vakit geçirmeden en yakın olan sıhhat makamına haber verirler. Kudurmuş olan kimselerin mahallî sıhhat makamınca tecridleri esnasında başkalarına saldırmalarından korkulur ve mahallî sıhhat makamlarınca da lüzum gösterilirse jandarmalar tecrid işinin tehlikesizce yapılmasına yardım ederler.

Sevklerine lüzum görülen delilerin başkalarına saldırmaları ihtimali mevcut ise bu takdirde sevk işinden mes'ul olmamak ve yalnız saldırmaya mani olmak üzere sevk işi jandarma refakatinde yapılır.

Madde 151 — Jandarma bir tehlike halinde bulunan ve istimdad eden her şahsa yardım etmeğe mecburdur.

Madde 152 — Jandarma mmtakasmda vukubulan hayvan sirkatini men ve mütecasirler hakkında hayvan sirkatının men'i hakkındaki kanuna göre hareket eder.

Madde 153 — Şose ve köprüler Kanununa tevfikan yollarda bedenlen çalışacak ameleği toplu olarak iş mahalline sevk etmek jandarmanın vazifderindedir.

Madde 154 — Jandarma kendi mıntakası dahilinde iane tertib ve cem ve dercine müteallik teşebbüslerde cem'i insanat nizamnamesi hükümlerinin tamamile tatbikine dikkat eder. Jandarmanın iane tertib ve tevzi ve cem ve derci hususlarına iştiraki yasaktır.

Madde 155 — Ulusal bayramlar ve genel tatiller ve hafta tatili kanunlarının tatbik edilmesini temin etmek jandarmaların vazifelerindedir.

Madde 156 — Muvakkat veya daimî surette kalmak veyahut gelip geçmek üzere köylere gelenlerle ecnebileri muhtarın vereceği haber üzerine jandarma karakolları; buna mahsus deftere kaydeder ve bunlardan şüpheli görülenlerin hüviyetlerini tetkik eder.

Madde 157 — Ecnebilerin seyahat ve ikametleri hakkındaki kanuna göre polis teşkilâtı olmyan mahallerde polise ait vazife ve hizmetler jandarma tarafından yapılır.

Madde 158 — Jandarma seyrüsefer talimatnamesine göre memlekete girmeleri memnu bulunan yüz ellilik listeye dahil olanları, Türk tabiiyetinden iskat edilmiş sakıt hanedana mensub olduğundan dolayı millî hudud haricine çıkarılmış bulunanları Türkiyeye girmelerine maydan kalmamak üzere tekayyüdatta bulunur, girmiş olanlar bulunursa yalakararak mahallî hükümetine teslim eder.

Madde 159 — Jandarma çarşı ve mahalle bekçilerde kır bekçilerinin ödevlerini yapıp yapmadıklarını kontrol eder ve yapmıyanlar hakkında mahallin en büyük mülkiye memurunu haberdar eder.

Madde 160 — Belediye teşkilâtı olan yerlerdeki muhtar ve ihtiyar heyetlerinin kaldırılması hakkındaki (2295) sayılı kanunun sureti tatbikini gösteren nizamnamenin emrettiği ödevler polis bulunmıyan yerlerde jandarma tarafından yapılır.

Madde 161 — Jandarmalar muzır hayvanların itlafı hakkındaki kanun ve talimatnameye göre tertib edilecek süre avlarına iştirak ve muavenet ederler.

Madde 162 — Tedariki vesaiti nakliye kanununa göre jandarma ühdesine düşen vazifeleri yapar.

Madde 163 — Jandarma barut nizamnamesine ve (2441) sayılı barut inhisarı kanununa göre jandarmaya mürettep ödevleri yapar.

Madde 164 — Jandarma serseri ve mazannai su eşhas hakkındaki kanuna ve ceza kanununun (544) ve (545) inci maddelerine göre bu kabil kimselere karşı kanunî vazifelerini yapar.

Madde 165 — (886) numaralı kanunun hükümlerine göre mugayiri edep ve haya neşriyat ticaretile iştilgal eden veya neşir ve tevzi eden veya ilân ve ilâm eden veya teşhir eden veya bu gibi neşriyatı memlekete sokan veya nakleden veya imal eden veya nezdinde bulunduranlar jandarma tarafından yakalanarak zabıt varakasile adliyeye teslim edilir.

Madde 166 — Uyuşturucu maddelerin murakabası hakkındaki kanuna göre uyuşturucu maddelerin ithal, ihraç ve

satışı ve her ne şekilde olursa olsun esrarın ve müstahzar afyonun ihzar, ithal, ihraç ve satışı ve münhasıran, esrar yapmağa yarayan nebatın (Hind keneviri) ekilmesi yasak olduğundan jandarmalar bu memnuiyet hilâfına hareket edenleri görürlerse yakalar, hemen bir zabıt varakası tanzim eder ve bu maddeleri zaptederek Cümhuriyet Müddeiumumiliğine teslim ederler.

Madde 167 — (166) inci maddede yazılı uyuşturucu maddelerden herhangi birini kullananları veya yanında bulunduranları jandarma yakalayarak bir zabıt varakasile Cümhuriyet Müddeiumumiliğine teslim eder.

Madde 168 — Jandarma ölçüler kanun ve nizamnamesinin hükümleri dairesinde tereddüp eden vazifeyi yapmakla mükelleftir.

Madde 169 — Çekirge kanununa ve çekirge ve süne nizamnamesine ve çekirge mücadele memurlarının vazifesi hakkındaki nizamnameye göre jandarmanın ödevleri şunlardır:

A) Amele ve çiftçileri ve sürme edevatını mücadele mahalline sevk etmek,

B) Yakılmasına komisyonca lüzum gösterilen mezruatın yakılmasında mümanaat olursa onu menetmek,

C) İfayı vazife hususunda çekirge mücadele memurlarına yardım etmek.

Madde 170 — Jandarma koyun ve keçi sürülerinin barınması için ağıllarını; Ağıllar Kanunu hükümlerine uygun yapmıyanlar hakkında bu kanun dairesinde takibata tevessül eder.

Madde 171 — Jandarmalar İzalei Şekavet Kanununun hükümleri dahilinde kendilerine düşen vazifeleri yaparlar.

Madde 172 — Jandarma İskân Kanunu hükümlerine göre iskân, tahliye ve nakil işlerinde kendilerine ait vazifelere dair vali ve kaymakam tarafından verilen emirleri dikkat ve ehemmiyetle ve azamî sür'atle yapmağa mecburdur.

Madde 173 — Tahsili Emval Kanununun (8) inci maddesi hükümüne göre jandarmalar tahsilât komisyonlarının talebi üzerine tahsildarların şahsını ve yanındaki Dev-

let parasını korumak için refakatlerine verilir. Jandarmaların tahsilata el sürmeleri yasaktır.

Madde 174 — Jandarmalar Hayvan Vergisi Kanununun hükümleri dairesinde uhdelere düşen vazifeleri yaparlar.

Madde 175 — Jandarmalar Çeltik Ekimi Kanununa ve bu kanunun tatbik suretini göstermek üzere tesbit edilen esaslara göre ödevlerini yaparlar.

Madde 176 — Jandarma Tütün İnhisar Kanununun ve bu kanunun tatbik suretini gösteren nizamnamenin hükümlerine aykırı olarak hareket edenlere karşı mükellef bulunduğu vazifeleri yapar.

Madde 177 — İş Kanununun yasak ettiği grevler ve lokavtlar vukuunda vesair ödevleri yapmakta, polis teşkilâtı olmıyan yerlerde jandarma bu kanunun hükümleri dairesinde hareket eder.

Madde 178 — Jandarma umumi ahlâk ve adaba muhalif harekette bulunanları, umuma mahsus veya umuma açık mahallerde kumar oynatmağı, halkı rahatsız eden hareketleri, hayvanlara kötü muamelede bulunanları, resmî sıfatı haiz olanlar aleyhindeki suçları, umumî yollar üzerinde nakliyatın selâmetini bozanları, mezruata ziyan verenleri men ve mütecasirlerini tutacakları zabıt varakasile merciine teslim edecekleri gibi Türk Ceza Kanunile diğer kanunlara nazaran suç mahiyetinde olup resen veya resmen takibat icrasını müstelzim fiilleri taharri ve men ve icabına göre acele tedbirleri ittihaz ederler ve keyfiyeti hemen mercilerine bildirirler.

KISIM 2

Jandarmanın adlî ödevleri

Madde 179 — Ceza muhakemeleri usulü kanununa göre jandarma zabıta makam ve memurları suçları aramak ve işin tenvirini için lâzım ıgelen acele tedbirleri almakla mükelleftirler.

Bu makam ve memurlar tanzim ettikleri evrakı hemen müddeiumumiliğe gönderirler. Ancak derhal hâkim tarafından tahkikat yapılmasına lüzum görülürse bu evrakın doğrudan doğruya sulh hâkimlerine de gönderilmesi caizdir.

Madde 180 — Suçlara ait ihbarlar ağızdan yazılı olarak Cümhuriyet Müddeiumumiliğine, sulh hâkimliğine yapılacağı gibi jandarma zabıta makam ve memurlarına da yapılabilir.

Eğer ihbar şifahî olursa zabıt varakasile tesbit edilir.

Madde 181 — Takibi şikâyete bağlı olan suçlarda şikâyet yazı ile olmak şartile jandarma zabıta makam ve memurlarına da yapılabilir.

Bunlar alacağı bu yazılı şikâyeti Cümhuriyet Müddeiumumiliğine veya sulh hâkimliğine verirler.

Madde 182 — Takibi şikâyete bağlı olmıyan suçlarda doğrudan doğruya hazırlık tahkikatına jandarma salâhiyetli olmadığından tutulacak bir zabıt varakasile Cümhuriyet Müddeiumumiliğine bildirilir. Talep vaki olursa hazırlık tahkikatı yapılır. Ancak gecikmesinde mazarrat düşünölen acele hallerde jandarma kaybolmasından korkulan delilleri toplar ve muayene dahi yaptırabilir.

Madde 183 — Jandarma yaptığı tahkikat esnasında ifadelerine müracaat lâzım gelen kimseleri çağırır ve kendilerinden lüzumu olan şeyleri sorar.

Madde 184 — Meşhud suçlar kanununun haricinde kalan meşhud bir cürüm vukuunda jandarma zabıta âmir veya memurları derhal mahallin Cümhuriyet Müddeiumumisine haber vermekle beraber cürüm mahalline giderler, tahkikat yaparlar, cürmün delillerini toplarlar, failini yakalarlar ve icab ederse arama yaparlar. Cürmün sübutuna vasıta olan eşyayı da zaptederler.

Cümhuriyet Müddeiumumisinin vürudunda vazife Cümhuriyet Müddeiumumisine intikal edeceğinden ondan sonra bu makamın emirlerini yaparlar.

Madde 185 — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre:

İşlenmekte olan suç; meşhud suç olduğu gibi henüz işlenmiş olan suç ile suçun işlenmesinden hemen sonra zabıta veya suçtan zarar gören şahıs veya başkaları tarafından takip edilere veya suçun pek az evvel işlendiğini gösteren eşya ve izlerle yakalanan kimsenin işlediği suçlar meşhud suç sayıldığından bu gibi hallerde rastlanan veya meşhud cürümden dolayı takip olunan aşhasın firarı umulur veya hemen hüviyetinin tayini mümkün olmazsa tevkif müzekkeresi olmaksızın dahi o şahsı jandarma yakalayabilir. Derhal âmirlerine müracaat imkânı olmıyan hallerde zabıta memurları tevkif müzekkeresi kesilmesini müstelzim ve aynı zamanda tehirinde mazarrat umulan hususlarda maznunu muvakkaten yakalayabilir.

Madde 186 — Zabıta âmir ve memurları tarafından yakalanan şahsın bırakılmasına mani esbap ve deliller mevcut ise cürmün sübut delillerini toplamakta ve maznun şahsı evrakile hemen sulh hâkimliğine teslimde lüzumsuz veya muhik olmıyan gecikmelere meydan verilmemesi ve şayed delâilin toplanması ve evrakın ikmali zarurî olarak yirmi dört saatten fazla gecikecekse salâhiyetli hâkime şevki esastır.

Madde 187 — Vak'a mahallinde adlî vazifelerine başlıyan zabıta âmir veya memurları vazifelerine ait muamelelerin icrasını kasden ihlâl edenleri yahut salâhiyeti dahilinde olarak aldığı tedbirlere muhalefet eyleyen şahısları tevkif etmeğe ve muameleler bitinciye kadar bunları mevkuf tutmağa salâhiyetlidirler. Şu kadar ki bu tevkif müddeti yirmi dört saati geçemez.

Madde 188 — Jandarmalar yollarda, kırlarda veya sularda meçhul bir şahsın ölüsüne rastlarsa yahut bir ölümün tabîi sebeplerden ileri gelmediği şüphesini verecek emareler görülürse derhal keyfiyeti Cümhuriyet Müddeiumumiliğine ve yahut sulh hâkimliğine bildirmekle mükelleftirler.

Aynı zamanda ölünün hüviyetini ve ölüm sebeplerini araştırırlar. Ölünün defni Cümhuriyet Müddeiumumisi veya sulh hâkimi tarafından verilecek yazılı ruhsata bağlıdır.

Bulunan bu cesed hakkında ayrıca bir raporla da mahallin en büyük mülkiye âmiri haberdar edilir.

Madde 189 — İhbar müzekkeresile yakalanan maznun şahsın hâkim tarafından hemen sorguya çekilmesi mümkün olmıyan hallerde zabıta tarafından bu müzekkere ile ancak yirmi dört saat mevkuf tutulabilmesi caizdir.

Madde 190 — Aramaya karar vermek salâhiyeti hâkimin olup bu kararı almak için aramanın tehirinde mazarrat umulan hallerde Cümhuriyet Müddeiumumileri ve müddeiumumilerin muavini sıfatile emirlerini icraya memur olan zabıta memurları karar almadan arama yapabilirler. Ancak hâkim veya Cümhuriyet Müddeiumumileri hazır olmaksızın zabıta memurları tarafından süknada veya iş görmeğe mahsus muhallerle kapalı yerlerde yapılacak aramada o mahallin ihtiyar heyetinden veya komşulardan iki kişinin beraber bulundurulması ve bu yerlerdeki aramaların gündüz yapılması lâzımdır.

Madde 191 — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre arama yapılması lâzım gelen vaziyetlerde vazife jandarmaya teveccüh ettiği takdirde, jandarma aşağıda yazılı mahallerde gece gündüz arama yapabilir. Meskenlerde veya iş mahalleri ile sair kapalı yerlerde gece vakti arama yapılamaz.

A) Emniyeti umumiyenin hususî nezareti altında bulunan kimselerin oturdukları yerler,

B) Geceleyin herkesin girip çıkabileceği mahaller,

C) Mahkûmların toplanma veya sığınma veya suç ile elde edilen eşyayı saklama mahalleri,

Ç) Gizli kumar yerleri,

D) Umumhaneler gibi zabıtaca maruf olan yerler,

E) Meşhud cürümde ve tehirinde mazarrat görülen hallerde,

F) Kaçan bir mevkuf veya mahkûmun tekrar yakalanması halinde.

Buralarda yapılacak aramalarda ihtiyar heyetinden veya komşulardan kimse bulundurulmasına lüzum yoktur.

Madde 192 — Jandarma istimdad vukuunda, yangın, su basması ve boğulma gibi büyük tehlikelerde felâketzedelere yardım için her vakit meskenlere, kapalı yerlere ve çalışma yerlerine girer.

Madde 193 — Bir suç işlemek veya buna iştirak ve yahut yataklık etmek şüphesi altında bulunan kimselerin yakalanması veya sübut delillerinin elde edilmesi için evi ile ona ait sair mahallerde (191) inci maddede gösterilen kayıtlara göre zabıta memurları tarafından arama yapılabileceği gibi gerek üzeri ve gerek eşyası dahi aranabilir.

Madde 194 — Gece vakti, nisan iptidasından eylülün otuzuna kadar saat yirmi birden sabahın dördüne ve birinci teşrinin birinden martın otuz birine kadar saat yirmi birden sabahın altısına kadar sürer.

Madde 195 — Arama yapılırken bu muameleye tâbi yerlerin yerlerin sahibi veya eşyanın zilyedi aramada hazır bulunabilir. Kendisi bulunmazsa mümessili veya mümeyyiz hısımlarından biri veya kendisile birlikte oturan bir kimse veya komşusu bulundurulur ve arama muamelesine başlanmazdan evvel neden dolayı aranılacağı kendilerine söylenir.

Aramanın sonunda aramaya maruz kalan kimseye talebi üzerine zaptolunan veya emniyet altına alınan eşyanın müfredatlı bir puslası verilir. Verilen veya zabtedile eşyanın bir defteri yapılır. Karışmasına veya değişmesine meydan vermemek için bu eşya resmî mühürle mühürlenir veya bir işaret konur.

Aramada yazılı kâğıtlar elde edilmiş ise tetkiki sahibinin rızasına bağlıdır. Rızası olmaz ise lüzumlu olan kâğıtlar zilyedinin gözü önünde bir zarfa konur ve resmî mühürle mühürlenir. Zilyed, isterse, kendisi de mühürlenir.

Madde 196 — Zabta karar vermek salâhiyetini haiz olan hâkimden karar almak için zabtın tehirinde mazarrat görülen hallerde Cümhuriyet Müddeiumumileri ve bunların muavini sıfatile zabıta memurları da zabt muamelesini yapabilirler.

Hâkimin kararı olmadan yapılan zabıt muamelesinde alâkadar şahıs veya bunun mümeyyiz olan hısımlarından biri hazır bulunmamış veya bunlardan biri hazır bulunup da zabıt muamelesine açıkça itiraz edilmişse zabıt muamelesini yapan zabıta memuru bunu üç gün içinde hâkime tasdik ettirmeğe mecburdur.

Madde 197 — Zabıt muamelesi hukuku âmme davasının açılmasından sonra zabıta memurları tarafından yapılmış olduğu halde davaya bakmakta olan hâkim üç gün içinde haberdar edilir ve zabtedilen eşya emrine hazır bulundurulur.

Madde 198 — Zabıta memurları tarafından yapılan arama neticesinde yapılmakta olan tahkikatla alâkası olmıyan ve fakat diğer bir suçun işlendiği şüphesini verebilecek olan eşya bulunursa bu eşya muvakkat olarak zabtolunur ve keyfiyet Cümhuriyet müddeiumumiliğine bildirilir.

Madde 199 — Jandarma tahkikat için sübut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen veya müsadereye tâbi olan eşyayı muhafaza veya başka bir surette emniyet altına alır. Bu eşya bir şahsın yanında bulunur ve bu şahıs rızasile teslimden kaçınırsa zaptolunarak bir zabıt varakasile merciine verilir.

Madde 200— Salâhiyettar mercilerden sadır olup zor kullanmayı icab eden ihzar, tevkif ve yakalama müzekkerelerinin, şehir ve kasaba haricinde ve polis teşkilâtı bulunmıyan mahallerde, infazı jandarmaya aittir.

Madde 201 — İhzar müzekkereleri günü muayyen veya günü gayri muayyen olmak üzere iki nevidir. Günü muayyen olmayanların en kısa bir zamanda infazı lâzımdır.

Günü muayyen olanların istenilen günde bu müzekkereyi veren makamda ihzarı muktazi olup buna göre tedbir almak jandarmanın vazifesidir.

Madde 202 — Tevkif müzekkeresi maznunun yakalanması anında kendisine tebliğ edilir. Bu mümkün olmaz ise hangi suç için tevkif olunduğu şifahen bildirilmekle bera-

ber tebliğ muamelesi nihayet tevkifhaneye konulduğunun ertesi günü usulü dairesinde yapılır.

Madde 203 — Tevkif edilen maznun derhal ve en geç olarak tutulduğu gün salahiyetli mercie teslim edilir.

Madde 204 — Maznun tutulduğu gün, salahiyetli mercie gönderilemezse, isterse hemen ve en geç tutulduğu aynı günde en yakın sulh hâkimi yanma çıkarılır.

Madde 205 — Hapishaneden ve yahut yakalanmış iken muhafızların elinden kaçanlar hakkında tevkif müzekkeresi olmaksızın jandarma komutanları tarafından Ceza Usulü Muhakemeleri kanununun 131 inci maddesine tevfikana yakalama müzekkeresi verilebilir.

Madde 206 — Yakalama müzekkeresi yakalanacak şahsın mümkün olduğu kadar açıkça hüviyetini, şeklini ve kendisine isnad edilen suçu ve nereye gönderileceğini muhtevî olur.

Madde 207 — Suç maznunu olarak jandarma tarafından yakalanan kimsenin üzerleri derhal aranır.

Muhafaza altında sevkedileceklerin üzerlerinde çıkan suç işlemeğe yarıyacak her nevi eşyaları alınır. Zarûî ihtiyacından fazla olan para ile kıymetli eşyaların cins ve miktarı bir zabıt varakasile tesbit edilerek muhafaza altına alınır ve bu zabıt varakası varsa evrakına iliştilereceği gibi yedine de bir makbuz verilir.

Madde 208 — Zor kullanmasını icab ettiren müzekkere ahkâmı herhangi bir sebeble infaz olunmadığı takdirde jandarmalar bunun sebeplerini gösterir zabıt varakasile keyfiyeti mercilerine bildirirler ve aramalarına devam ederler.

Mahkemenin kaza dairesi harici yerlere gittikleri zabıt varakasile tesbit edilen kimseler hakkındaki müzekkereler zabıt varakasına iliştilererek müzekkereyi veren makama iade olunur.

Madde 209 — Haklarında ihzar ve tevkif müzekkeresi çıkan maznun şahısların saklandıkları mesken ve müçtemilâtı arama emri olmadan girilip aranılmaz.

Şu kadar ki bunlar için arama emri almak bu müzek-

kerelerin infazını geciktirecek veya maznunun kaçmasını mucib olacak ise Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun (97) inci maddesine göre tehirinde mazarrat olan bu hallerde jandarmalar doğrudan doğruya maznun şahısların saklandıkları mahallere girer, arar, elindeki müzekkere hükmünü infaz ve keyfiyeti bir zabıt varakasile tesbit eder.

Madde 210 — Kara, deniz ve hava nakliye vasıtaları memurlarından vazifeleri seyrüseferle alâkalı olanların yakalanmalarına mecburiyet hasıl olursa seyrüseferin devam ve emniyetine hanel vermemek için evveleminde bunları muhafaza altına almakla iktifa edilerek yerlerine diğerlerini getirmek için derhal mezkûr vasıtaların merkezlerine keyfiyet haber verilir ve yerlerine adam gelince müzekkeee ahkâmı infaz edilir.

Madde 211 — Bilimum adlî müzekkerelerin kaydi için kaza jandarma komutanlıklarında ve bilfiil jandarma hizmeti gören karakollarda birer defter tutulup müzekkereler üzerine cereyan eden muameleler buraya yazılır.

Madde 212 — Haklarında ihzar, tevkif ve yakalama müzekkeresi verilir de ele geçirilmeyen şahısların isimleri ve şekilleri bütün jandarma karakollarına tamim olunarak buna mahsus deftere kayıtları yapılır ve aranılmalarına devam edilir.

Madde 213 — Hakkında ihzar, tevkif ve yakalama müzekkeresi çıkan maznun şahıslar mukavemet eder veya kaçacağı anlaşılırsa zorla getirilir.

Madde 214 — Duruşmalarda sükûnet ve intizamın temin ve muhafazası için lüzumu halinde hâkimin emrinde jandarma bulundurulur.

Madde 215 — Meşhud suçların Muhakeme Usulü Kanununun (1) inci maddesine göre adliye teşkilâtı olan yerlerdeki belediye sınırları içinde ve panayırlarda işlenen ve faili o sırada veya pek az sonra yakalanan meşhud suçlarda jandarma yalnız yakalanan şahsı tanzim edeceği bir zabıt varakası ve elde edeceği maddî sübut delillerile bir-

likte vakit geçirmeksizin aynı günde Cümhuiyet müddeiumumiliğine teslimle mükelleftir.

Madde 216 — Yukarıdaki maddede zikredilen zabıt varakası yakalanan şahsın kim olduğunu, subut delili olacak maddelerin ve izlerin nelerden ibaret bulunduğunu ve şahidlerin hüviyetlerini ihtiva eder.

Madde 217 — Meşhud suçlar ile şikâyet üzerine veya şahsî dava yolile takib olunan suçlarda suçtan zarar görenlerin jandarmaya ağızdan şikâyetleri, şikâyet ve şahsî dava açmak hakkındaki umumî usullere göre yapılacak muamele hükmünde sayılır. Bu takdirde şikâyet edildiğinin zabıt varakasına yazılması ve şikâyet edenin bu varakayı imzalaması lâzımdır.

Madde 218 — Meşhud suçların Muhakeme Usulü Kanununun (7) inci maddesine göre jandarmanın Cümhuriyet müddeiumumisi ve mahkeme nezdinde hazır bulundurmağa mecbur olduğu şahıslar şunlardır:

- 1) Zabıt varakasında tesbit ettiği şahidler,
- 2) Cümhuriyet Müddeiumumisi ve sorgu sırasında maznun tarafından gösterilen şahid ve ehlihibre,
- 3) Mahkemece lüzum görülecek diğer şahidler ve ehlihibre,
- 4) Suçdan zarar gören şahıs.

Sözü geçen kanuna göre bu şahısların çağırılması için Cümhuriyet müddeiumumisi tarafından yazılı veya şifahî emir verilir.

Bu emir çağırılanlar hakkında jandarmaya ihzar müzekkeresinde olduğu gibi zor kullanmak salâhiyetini de verir.

Madde 219 — İcra ve İflâs Kanununa göre icra memurlarının yazılı müracaatları üzerine jandarmalar kendilerine muavenet ve emirlerini ifa etmekle mükelleftirler.

KISIM 3

Hapishane ve tevkifhanelerin muhafazası

Madde 220 — Adliyece muhafaza teşkilâtı yapılıncaya kadar hapishane ve tevkifhanelerin haricî muhafazası jandarmaya aittir.

Madde 221 — Hapishane ve tevkif hanelerin muhafazası için vilâyetlerle ağırceza teşkilâtı olan kaza merkezlerinde ayrıca birer karakol bulunur. Merkezlerinde ağırceza teşkilâtı olmıyan kazalarda tevkifhane ve hapishaneler merkez karakolları tarafından muhafaza edilir.

Madde 222 — Tevkifhane ve hapishanelerin muhafazasına memur olan jandarmaların vazifeleri dışardan emniyet ve muhafaza tedbirleri almaktan, mahpus ve mevkûfların firarlarına meydan vermemekten ibaret olup jandarmaların mevkuf ve mahpuslarla temas ve münasebetleri, hapishane ve tevkifhanelerin içerideki işlerine karışmaları yasaktır. Hapishane ve tevkifhane dahilinde umumî bir hareket olur ve şuriş çıkar da silâh kuvvetine ihtiyaç hasıl olursa ancak bu takdirde hapishane müdür veya vekilinin müracaatı üzerine jandarma müdahale ederek sükûnu iade etmekle mükelleftir.

Madde 223 — Muhafız jandarmalar hiçbir veçhile tevkifhane ve hapishanelerin dahilî işlerinde ve gardiyanlık vazifelerinde kullanılamazlar.

Muhafaza işlerinde kullanılan jandarmalar kendi âmirlerinin emirleri altındadırlar.

Madde 224 — Jandarmalar hapishane ve tevkifhanelere girmesi yasak olan silâh, alet ve eşyanın bu yerlere sokulmasına mâni olurlar.

Madde 225 — Hapishane ve tevkifhane muhafazasında bulunan jandarma hapishane ve tevkifhane müdürünün ve müdür bulunmıyan yerlerde bu vazifeyi yapan memurların yazılı müsaadesi ve jandarma muhafazasında olmadıkça bu yerlerden mevkuf veya mahpusun dışarıya gönderilmemesine dikkat eder.

Madde 226 — Hapishane veya tevkifhanede kavga çıkar ve bunun gardiyanlar tarafından menedilmesi mümkün olmazsa jandarma kuvvetlerine müracaat olunur. Jandarma kavganın bertaraf edilmesi ve sükûnun iadesi için lüzumlu gördüğü tedbirleri almakla mükelleftir. Türk Ceza Kanununun (49) uncu maddesine göre meşru müdafaa şeraiti mevcut ise jandarma silâh kullanmağa da salahiyetlidir.

KISIM 4

Mevkufların tahkikat veya duruşmaya götürülmeleri

Madde 227 — Tevkifhanelerden tahkikat veya duruşma için sorgu hâkimi nezdine veya mahkemelere götürüleceklerin isimleri tevkifhane müdürü tarafından, mümkün olduğu takdirde, bir gün evvel bir müzekkere ile jandarma karakol komutanına bildirilir.

Karakol komutanı mevkufların adedini, mevkufiyet sebepleriyle vaz'u hallerine göre icab eden tedbirleri aldıktan sonra istenilen vakit ve mahalde bulundurmak üzere mevkufları teslim alır. Muhafız jandarmaların refakatinde vilâyetlerde bir de gardiyan bulunur ve bunun icab edip etmiyeceğini Cümhuriyet müddeiumileri takdir eder.

Madde 228 — Mevkufların sorgu hâkimi nezdine veya mahkemeye götürülmesinde hiç bir kimse ile konuşmasına veya diğer kimselerden bir şey alıp vermesine ve mevkuflara tecavüz edilmesine veya sevk edilenlerin suç işlemelerine veya kaçmalarına meydan verilmez.

Madde 229 — Mevkuflar sorgu hâkimi nezdine veya mahkeme huzuruna çıkıncıya kadar adliye dairesinin emniyet odasında muhafaza olunurlar.

Tahkikat veya duruşma bittikten sonra getirilirken olduğu gibi muhafaza altında tevkifhaneye götürülürler.

KISIM 5

Mahpus ve mevkuf sevk ve nakli

Madde 230 — Bir tevkifhane veya hapishaneden diğer bir tevkifhaneye veya hapishaneye nakilleri icab eden

mevkuf veya mahpuslar mahallî Cümhuriyet müddeiumumisinin yazılı emrile en az bir gün evvel kaza jandarma komutanlığına bildirilir.

Madde 231 — Nakil ve sevklerine lüzum görülen mevkuf ve mahpuslar evvelemerde hekime muayene ettirilerek sıhhi vaziyetleri sevke mâni olmadığı anlaşıldığı takdirde jandarmalar tarafından teslim alınır,

Madde 232 — Nakil vasıtası ücreti temin olunmayan mahpus veya mevkufunların yürüyerek ve karakollardan karakola mutad devriyelerin muhafazasında sevk ve nakilleri esastır. Ancak bu yaya sevkıyatı aynı vilâyet dahilinde veya komşu iki vilâyet arasında yapılabilir.

Bundan maada yerlere sevkıyat tren, vapur veya diğer muvafık vasıtalarla yapılır.

Madde 233 — Sevk ve nakledilecek mahpus ve mevkufunların yolda iaşelerine muktazi para ve bundan başka nakil vasıtasile naklolunacakların gerek kendilerinin gidiş ve gerekse muhafız jandarmaların gidiş ve geliş nakil masrafları ilgili makamca veya sevk ve nakil dilecek kimseler tarafından verilmedikçe jandarmalar bu gibileri teslim almazlar.

Madde 234 — Sevk ve nakledilmek üzere teslim alınan mahpus veya mevkufunların evvelemerde kendileri olup olmadığı tetkik edildikten sonra üstleri aranır. Yanlarında silâh veya kaçmalarına yardım edecek tehlikeli alet ve yahud para ve kıymetli eşya varsa alınır, cins ve miktarları sevk varakalarına yazılacağı gibi kendilerine de (207) inci madde mucibince bir makbuz verilir. İsimleri, gidecekleri yerler ve nakil sebepleri vesaire karakolun buna mahsus defterine geçirilir ve gidecekleri yere vardıklarında alınan para vesair şeyler ilmühaber mukabilinde mahpus veya mevkufunlarla birlikte teslim edilir.

Madde 235 — Vapur, tren veya motörlü vasıtalarla uzak yerlere nakledilecek mahpus veya mevkufunların muhafızları ya mahalline kadar gitmeleri veyahut ara iskele, istasyon ve merkezlerden değiştirilmeleri alâkadar jandarma komutanları arasında muhabere ile temin edilir.

Madde 236 — Sevkedilecek mahpus veya mevkufklar cürümde iştirak veya alâka olmadıkça erkek kadın bir arada sevkolunamazlar.

Madde 237 — Sevkedilecek mahpus veya mevkufkların sayısına, vaz'ı hallerine, geçilecek yolların ve arazinin vaziyetine göre lüzumu kadar muhafız jandarma tahsisi ve icab eden tedbirlerin alınması ve aldırılması kaza jandarma komutanlarına aittir.

Madde 238 — Mahpus veya mevkufklar yaya sevkleri halinde yalnız kendi lüzumlu eşyasını birlikte taşıyabilirler. Fakat bu eşyanın hacim ve ağırlık itibarile yürüyüşe mâni olmaması lâzımdır.

Madde 239 — Sevk ve naklolunacak mahpus veya mevkufkların üzerlerinde zuhur eden ve 234 üncü madde mucibince alınması lâzım gelen para vesaire ile muhafızlar tarafından götürülecek olan ve üzerleri mühürlü torba veya paketlerde bulunan cürüm alet, edevat ve eşyası, sıklet ve hacim itibarile, jandarmanın evrak çantalarında taşınabilecek ve serbestii hareketine ve silâh kullanmasına mâni olmayacak bir derecede bulunmalıdır.

Madde 240 — Sevk esnasında kaçmalara meydan bırakmamak üzere jandarma icab eden vasıta ve tedbirlere müracaat edebilir.

Madde 241 — Sevk ve nakledilen mevkuf veya mahpuslar geceyi yol üzerindeki vilâyet veya kaza merkezlerinde tevkifhane veya hapishanede, bundan gayri mahallerde varsa jandarma karakolunun emniyet odasında, karakola yetişilemezse varılan köyün (köy odası) nda geçirirler.

Madde 242 — Sevk ve nakledilen mahpus veya mevkufklardan yolda hastalanan olursa bunlar hekim bulunan en yakın jandarma merkezine kadar götürülür. Orada tedavi ettirilir. Bu gibilerin yola devam edemeyecekleri hekim muayenesile anlaşıldığı takdirde tedavi edildikten sonra usulü veçhile sevkedilmek üzere bütün eşya ve evrakile en yakındaki Cümhuriyet müddeiumumisine teslim edilir.

Madde 243 — Sevk ve nakli esnasında mahpus veya mevküflardan biri vefat ederse derhal ve en seri vasıta ile en yakın jandarma komutanlığına ve o vasıta ile mahallin Cumhuriyet müddeiumumiliğine bildirilir ve aynı zamanda vefatın sureti vukuu bir zabıt varakasile tesbit olunur.

Mahalline doktor göndererek muayene ettirmek Cumhuriyet müddeiumumiliğine aittir.

Madde 244 — Sevk ve nakil esnasında mahpus veya mevküfların isyan veya firar etmek fikrinde buldukları hiss olunursa muhafız jandarmaların komutanı böyle bir harekete cür'et ettikleri takdirde silâh kullanmağa mecbur olacaklarını ihtar eder.

Bu ihtara itaat etmiyerek firara teşebbüs halinde firarın başka suretle menine imkân bulunmazsa jandarma silâh istimal edebileceği gibi muhafızlara hücum vaziyetinde de müdafaa şartlarının mevcudiyeti halinde jandarma kezalik silâh istimaline mezundur.

Madde 245 — Silâh istimali neticesinde mahpus veya mevküflardan yaralanan veya ölen olursa yaralıların ilk tedavisine başlamakla beraber keyfiyet en seri vasıta ile en yakın jandarma komutanına ve o vasıta ile Cumhuriyet müddeiumumiliğine bildirilir ve aynı zamanda vak'aya dair muhafız jandarmaların komutanı tarafından bir zabıt varakası tutulur.

Diğer mevkuf veya mahpuslarla muhafızları olan jandarmalar tahkikat bitinceye kadar beklerler.

Madde 246 — Sevk ve nakledilen mahpus veya mevküfları birbirinden teslim alan karakol veya devriyeler bunlara aid evrak, eşya ve saireyi iyice tetkik ederek teslim alır. Sevk varakasını mutavassıt karakollar imzalarlar ve aynı suretle teslim ederler.

Mahpus veya mevkufu en son teslim alan karakol komutanı bunları mahallî cümhuriyet müddeiumumisinin emrile hapisane veya tevkifhaneye teslim etmekle beraber sevk varakasını hapisane veya tevkifhane müdürüne imzalatarak ilk karakola iade eder.

Madde 247 — Mahpus veya mevkuf olmayıp da muhafaza altında sevki lâzım gelen eşhas için de sevk varakası tanzim ve buna mahsus deftere kaydolunur.

Madde 248 — Yaya olarak muhafaza altında sevkedileceklerin geceleyin sevkleri yasaktır.

Madde 249 — Mahpus veya mevkuf bir kişi olsa bile tek jandarma refakatinde sevki yasak olduğu gibi korucu ve bekçi ile de sevki yasaktır.

Madde 250 — Muhafaza altında sevkedilenler muhafazın azlığından veya muhafızların müsamahası yüzünden firar ederlerse muhafızları tertib edenlerle firara sebebiyet veren jandarmalar ceza kanunlarına göre cezalandırılır.

KISIM 6

Jandarmanın askerî ödevi

Madde 251 — Yeni askerlerin silâh altına çağırılma ve toplanmalarına aid cetvellerin ihtiyar meclisine gönderilmesi ve tebligat yapılması jandarmanın vazifesidir.

Madde 252 — Askerlik Kanununa göre jandarmalar yoklama kaçaklarını, bakayaları, kıt'a veya müesseselerden firar edenleri, izin veya hava tebdili müddetini geçirenleri, saklıları aramak, elde etmek ve askerlik şubelerine teslimle mükelleftirler.

Madde 253 — Ellerinde hüviyet cüzdanı bulunmayıp da askerlik çağı içinde bulunanlar veya cüzdanları bulunup da askerlik hanelerine ve yaşlarına nazaran ilk ve son yoklamalarını yaptırdıklarına ve emsali silâh altına alınmış olanlardan askerliklerini ifa ettiklerine veya tecil olunduklarına dair kayıt gösteremiyenlerin bidayeten bir mahalle hareketlerine müsaade edilmeyeceği gibi bu gibilere vapur ve trenlerde yolculuk halinde tesadüf eden jandarmalar haklarında tetkikat yapılmak üzere çıkacakları iskele veya istasyonların askerlik şubelerine teslim ederler.

Sair vesaitle veya yaya yolculuk yapan bu kabil kimselere rastlıyan jandarmalar bunları mahallî askerlik şubelerine teslim ederler.

Madde 254 — Askerlik şubeleri mıntakaları dahilindeki yoklama kaçaklarının, bakayanın, firarı ve izinsizlerin isim ve şekillerini gösterir bir listeyi mahallî hükümet reisi vasıtasile o mahal kaza jandarma komutanlarına verir.

Bunlar jandarma komutanlığınca ve karakollarca buna mahsus deftere kaydedilerek elde edilinceye kadar aramalarına devam olunur.

Madde 255 — Aramak ve yakalamak üzere askerlik şubelerinden isimleri bildirilen yukarıdaki maddelerde yazılı kimseler yakalandıkları takdirde bunların nerede, ne zaman ve ne suretle yakalandıklarına dair bir zabıt varakası tanzim edilerek birlikte askerlik şubelerine verileceği gibi yakalanamayanlar hakkında da neden dolayı yakalanamadıklarına dair yine bir zabıt varakası tanzim edilerek askerlik şubesine verilir.

Madde 256 — Seferberliğin ilânında ve silâh altına çağırılan erat ve ihtiyat subaylara yapılacak tebligatta ve her askerlik şubesi mıntakasmda tesbit edilen nakil vasıtalarının celbini teminde ve bunlardan geri kalanların takip ve elde edilmesinde jandarma istihdam olunur.

Madde 257 — Silâh altına çağırılanlar gidecekleri yerlere kadar ikişer nüsha sevk puslalarile birlikte jandarma marifetile de sevkolunabilirler.

Kıtaat ve müessesattan kaçan veya izin ve tebdili hava müddetlerini geçirdiklerinden dolayı yakalanarak askerlik şubelerine teslim edilenler şubelerince ifadeleri alındıktan sonra gidecekleri mahallere kadar mahfuzun jandarma tarafından sevkolunabilirler.

Madde 258 — Jandarmalar yukarıki maddelerle yazılı şahısları yakalamak için icab ederse zor kullanmağa salahiyetli oldukları gibi jandarma muhafazasında sevkedilen askerler firara teşebbüs halinde firarın başka suretle menine imkân bulunmazsa jandarma silâh istimal edebilir.

Kezalik bu kabil askerlerin jandarmalara hücum vaziyetinde de müdafaa şartlarının mevcudiyeti halinde jandarma silâh istimaline mezumdur.

Madde 259 — Askerî memnu mıntakalar hakkındaki kanuna göre ikinci memnu mıntaka için konulan memnuiyetlerin muhafazasında jandarma kendisine teveccüh eden vazifelerin ifasına dikkat ve itina eder.

Madde 260 — Asker olmiyan maznunlar ile asker olup da mezun veya tebdili havada bulunanlar haklarında askerî âmiri adliler veya askerî müstantikler tarafından Askerî Muhakeme Usulü Kanununa göre verilen ihzar, tevkif ve yakalama müzekkereleri jandarmalar tarafından infaz olunur.

Madde 261 — Askerî Muhakeme Usulü Kanununa göre askerî şahısların suç işlediği mahalde bir âmiri askerî veya bir askerî karakol bulunmadığı ve tehirinde tehlike olduğu takdirde jandarmalar aşağıdaki hallerde maznunları yakalarlar.

A) Tahkikatın taallük ettiği suç ağır cezayı müstelzim cürümlerden ise,

B) Maznunun kaçması şüpheisni uyandıracak vakıalar varsa,

C) Cürmün izlerini yok edeceğini veya şeriklerini uydurma beyanata veyahut şahitleri yalan şahitliğe veya şahitlikten kaçırmağa sevkeyliyeceğini gösterir veyahut salıverildiği halde yeniden suç yapacağına delâlet eder sebebler varsa,

Ç) Suç devlet veya hükümet nüfuzunu kıran veya memleketin asayişini bozan fiillerden bulunur veyahut adabı umumiye aleyhine olursa.

Yukarıda dört fıkra gösterilen askerî maznunları jandarma yakalamakla beraber işlenen suçu bir zabıt varakasile tesbit ederek birlikte en yakın askerî makama teslim eder ve keyfiyeti Cümhuriyet müddeiumumisine de bildirir.

Madde 262 — Meşhud cürüm sırasında rastlanan ve

meşhud cürümden dolayı kovalanan askerî şahsın kaçması umulur veya hemen hüviyetinin tayini mümkün olmaz ise jandarma tarafından yakalanır ve en yakın askerî makama teslim edilir.

Madde 263 — Ordu Dahilî Hizmet Kanununa göre herhangi bir vak’ada askerî inbizatların kuvveti kâfi gelmediği ve acele ve tehirinde tehlike melhuz olduğu takdirde askerî inzibat memurlarının müracaatında jandarmalar bunlara yardımla mükelleftirler.

Madde 264 — Subaylar veya muadil askerî şahıslar hakkında askerî zabıta vazifesini ifa ile mükellef olan inzibat subayları mevcut olmıyan mahallerde vak’aya şahid olan üst veya aynı rütbedeki jandarma subayı da müdahaleye ve inzibat subaylarının vazifesini yapmağa mecburdur.

Ancak ağır cezayı müstelzim meşhud cürüm halinde subayları yakalamağa jandarmalar dahi mezundur.

Madde 265 — Jandarmalar hazarda manevralarda sahra jandarma ödevini yaparlar.

Seferde ordu emrine geçecek jandarmalar seferi vazifelerini yapmakla mükellef olup bu vazifeler talimatnamesinde gösterilir.

KISIM 7

Jandarmanın refakat ve muhafaza ödevleri

Madde 266 — Aşağıdaki hallerde refakat jandarması verilir;

A) Umumî Müfettişler, vali, kaymakam ve nahiye müdürlerinin kendi mıntakaları içinde devir ve teftişe veya vazife ile merkezleri haricine çıktıkları zaman,

B) Ordu müfettişlerde kor ve tümen komutanlarına devir ve teftişlerinde istedikleri takdirde,

C) Herhangi bir meşhud cürüm esnasında cürüm mahalline gidecek adliye memurlarının taleplerinde,

Ç) Jandarma müfettişlerine ve jandarma komutanlarına devir, teftiş ve tahkik için bir mahalle gitmelerinde.

Madde 267 — Aşağıdaki hallerde muhafız jandarma verilir:

A) Asayışı normal olmıyan mmtakalarda postalarm ve Devlete ait paranın naklinde, ve Devlet daireleri müfettişlerine,

B) Mahallin en büyük mülkiye memurunun lüzum göstereceği seyyah ve mütehasssılara.

Madde 268 — Refakat veya muhafaza için verilecek jandarmaların vazifesi yol göstermek, tehlikeye karşı korumak ve vazifelerini yaparken maruz kalacakları zorlukları bertaraf etmektir.

Madde 269 — Refakat veya muhafaza hizmeti için verilen jandarmaların nakil vasıtalarının temini refakat veya muhafazasında bulunduğu kimseye aittir. Refakat veya muhafaza jandarmaları halin icabına göre süvari veya piyade olur.

FASIL VI

Jandarmanın vazifede salâhiyeti ve hareket tarzı

KISIM I

Silâh kullanma salâhiyeti

Madde 270 — Jandarma aşağıdaki hallerde silâh kullanmağa salâhiyetlidir.

A) Kanunun bir hükmünü veya salâhiyetli bir merciden verilip infazı vazifeten zarurî olan bir emri icra suretile,

B) Gerek kendisinin, gerek başkasının nefsine veya ırzına vukubulan haksız bir taarruzu filhal def zaruretinin bais olduğu mecburiyetle,

C) Gerek nefsini, gerek başkasını vukuuna bilerek mahal vermediği ve başka türlü tahaffuz imkânı da olmadığı

ağır ve muhakkak bir tehlikeden muhafaza etmek zaruretinin bais olduğu mecburiyetle,

Ç) Ağır cezayı müstelzim suçtan dolayı hakkında yakalama, ihzar veya tevkif müzekkeresi verilen ve yakalanarak muhafaza altında bulunan maznun veya mahkûm bir şahıs veya herhangi bir suçtan mahkûm veya mevkuf olup da tutulması veya nakli veya sevki jandarmaya emir ve tevdi olunan eşhas yakalanma, sevk veya muhafaza esnasında kaçar veya kaçmak için jandarmaya filen taarruz edip de yapılacak ihtarlara itaat etmezse ve yakalamayı temin etmek ve kaçmasının veya taarruzunun önüne geçmek için silâh kullandıktan başka çare bulunamaz ise,

D) Meşhud cürümde suçlunun veya İzalei Şekavet Kanununa göre eşkiya sayılan kimselerin takibinde eşkiyanın veya tevkifhane veya hapishaneden kaçan mevkuf veya mahkûmların saklı buldukları yerler arandığı sırada o yerlerden şüpheli bir şahıs kaçar ve dur emrine itaat etmez ve başka suretle ele geçirilmesine de imkân bulunmazsa,

E) Ağır hapsi müstelzim bir suçtan maznun veya mahkûm olup da zabıtaca aranmakta olan bir şahıs yakalanmasına teşebbüs olduğu sırada kaçar ve «dur» emrine de kulak asmyarak başka türlü ele geçirilmesi kabil olmazsa,

F) Vazife esnasında jandarmaya tecavüz veya karşı koymağa elverişli silâhların, aletlerin bırakılması emeedildiği halde emir derhal yerine getirilmiyerek karşı gelirse veya bıraktırılan silâh veya aletleri zorla tekrar almağa kalkışırsa,

G) Muhafaza ettikleri mevkie, karakollara, esliha ve cephaneye, eşyaya, ellerindeki esliha ve kendilerine tevdi ve teslim edilen şahıslara karşı vukubulacak taarruzu başka suretle defe imkân bulunmazsa,

H) Jandarmanın vazifesini yapmasına yalnız veya toplu olarak filî mukavemette bulunmuş veya taarruzla mümanaat edilmişse,

İ) Devlet nüfuz ve icraatına silâhlı olarak karşı gelinmişse,

J) Memleket dahilinde tesadüf edilen kaçakçılar «Dur» emrine kulak asmaz ve havaya silâh atmak suretile yapılan ihtara da aldırılmazsa,

K) Tevkifhaneden ve hapishaneden kaçmağa teşebbüs eden mevkıflar ve mahpuslar mükerrer «Dur» emrine itaat etmez veya toplu olarak muhafızlara hücum ederlerse,

L) İki yüz yirmi altıncı madde mucibince hapishane ve tevkifhanelerin haricî muhafazasile mükellef bulunan jandarma hapishane veya tevkifhanede kavga çıkıp da gardiyanlar tarafından menedilmesi mümkün olmayarak jandarmaya müracaat vukuunda hapishanelerin idaresi hakkındaki (1721) sayılı kanunun (8) inci maddesi mucibince hapishane müdür, memur ve müstahdemleri için kabul edilmiş olan salâhiyete istinaden ve (226) inci maddede yazıldığı gibi meşru müdafaa şartları mevcut ise.

Madde 271 — Yukarıdaki maddede tasrih edilen ahvalde silâh kullanmaktan maksat adam öldürmek olmayıp icrayı vazifede uğranılan mukavemeti kırmak ve taarruzu def etmek ve kanunun hükmünü yerine getirmektir. Bunun için jandarma silâhını lüzumu olacak derecede kullanır. Silâh kullanmak; dipçik ve süngü kullanmak ve ateş etmek surtile olmak üzere üç türlüdür. Ateş etmek en son çare olarak yapılır.

KISIM 2

İfayı vazifede hareket tarzı

Madde 272 — Jandarmaların gelip geçtikleri yerlerde ahalinin hanelerine rızaları hilâfına konup meceanen yem ve yiyecek almaları yasaktır.

Madde 273 — Jandarmalar ifayı vazifede kanun ve nizamın tayin ettiği ahvalden başka suretle bir kimse hakkında muamelede bulunamazlar.

Madde 274 — Kanun mucibince tahmil olunacak nakdî, aynî ve sayü amele müteallik mükellefiyetler müstesna olmak üzere jandarmalar hiç bir kimseyi hiç bir fedakâr-

lığa icbar edemezler ve angariye olarak bir işte kullanamazlar.

Madde 275 — Jandarmalar kanunen muayyen haller dışında hiç bir kimseyi tevkif edemezler.

Madde 276 — Jandarmaların resmî elbise ve kıyafetleriyle vazife yapmaları esastır.

Ancak icraata geçmemek üzere sırf ıstıtlı gibi mahsus bir hizmetin ifası için, lüzum halinde, âmirinin emrile kıyafetini değiştirerek vazife yapması caizdir. Bu takdirde jandarmalara hüviyetlerini ve vazifelerini gösterir fotoğraflı vesika verilir ve hizmetin hitamında bu vesika geri alınır. Fotoğraf bulmak mümkün olmazsa vesika fotoğrafsız olabilir.

FASIL VII

Tecziye ve taltif

Madde 277 — Askeri Ceza Kanununun (171) inci maddesine merbut cetvelde disiplin âmirleri için gösterilen ceza vermek selâhiyetini jandarma subay, erbaş ve onbaşlıları da haizdirler.

Madde 278 — Jandarmaların tecziyeleri kendi âmirleri vasıtasile yapılacaktır. Bu sebepten garnizon komutanları disiplin yolile jandarmaların tecziyesine lüzum gördükleri takdirde bu husustaki emir ve taleplerini jandarma âmirleri vasıtasile yaptırırlar

Madde 279 — Jandarmanın mülkî vazifelerine temas eden ve disiplin cezasını müstelzim olan hareketlerine valiler muttali olunca bu hareketlerini vilâyet jandarma komutanlarına bildirirler. Jandarma komutanı bu gibiler hakkında askerî disiplin cezasını selâhiyeti dahilinde tatbik eder ve valiye bildirir.

Madde 280 — Jandarmaların taltifleri dahi kendi âmirleri vasıtasile yapılır.

Bu sebepten askerî, mülki ve adlî makamlarca taltife lâyıık görülenler hakkında daha yüksek âmirlerine yazılı olarak teklif yapılır.

Madde 281 — Şûrayı Devletçe görülmüş olan bu nizamname bükümleri Resmî Gazetede basıldığı günün ertesinden itibaren yürümeğe başlar.

Madde 282 — Bu nizamnamenin hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Karakolun er miktarı		Karakolun erbaş ve onbaşı miktarı						
		Subay merkezi olan				Subay merkezi olmıyan		
		Bş. Gd.	Bş. Çv.	Üs. Çv.	Çv.	Onb.	Çv.	Onb.
Merkez veya dış karakolu	4						1	
	5.10						1	1
	10 20		1		1	2	1	2
	20 30		1		1	3		
Hapishane karakolu	1520			1	1	2		
	2030		1		1	3		
	3040		1	1	1	3		
	4050		1	1	2	4		

CETVEL

Sayı: 1

Kararnameler

Kararname No: 2/8030

23/11/1937 tarih ve 2/7695 sayılı kararnameye ektir: Altın hatlarında bir istikrar temini ve altın ticaretinin nizam altına alınmasını temin maksadile hazırlanarak Maliye Vekilliğinin 14/1/1938 tarihli tezkeresile tevdi olunan ilişik Türk parası kıymetini koruma hakkındaki 12 numaralı kararnameye ek kararnamenin mer'iyete konulması, İcra Vekilleri Heyetinin 11/1/1938 tarihli toplantısında onanmıştır.

14/1/1938

Türk parası kıymetini koruma hakkında 12 numaralı kararnameye en kararname

Madde 1 — Memleket dahilinde altın ticareti yalnız Maliye Vekâletince mezun kılınacak bankalar tarafından yapılır.

Madde 2 — Kuyumcular, antikacılar gibi san'at ve ticaret erbabı ile dışçiler, meslek ve san'atları icabı olarak işlenecek, işlenmiş veya masnu altın alım ve satımını yapabilirler.

Madde 3 — Hurda halinde veya masnu olan altının alım ve satımı tamamen serbesttir.

Madde 4 — Birinci ve ikinci madde hükümlerine göre altın ticareti veya altından mamul eşya alış verişi yapan ve üçüncü maddede yazılı muameleleri san'atı mutade halinde icra eden hakikî veya hükmi şahıslar aldıkları veya sattıkları altınların nevi ve miktarile alış ve satış tarih-

lerini ve fiatlarını ve müşterilerin isim ve hüviyetlerini mahallin kambiyo merciince musaddak bir deftere kaydetmeğe mecburdurlar. Bunlar bu kararnamenin neşri tarihindeki mevcutlarını da bu deftere geçirirler.

Kambiyo murakabe mercileri altın ticaretine ve altın alım ve satımına ait muamelâta müteallik hususatın tetkiki için bankaların ve alelümum eşhas ve müessesetm evrak ve defterlerini tetkike salâhiyettardırklar.

Bankalar, şahıs ve müesseseler kambiyo murakabe merciince istenilen yalnız altına müteallik her türlü malûmatı bunlarca tayin edilen müddet içinde itaya, evrak ve vesaiiki teslim mecburdurlar.

Madde 5 — İşbu kararname neşri tarihinden muteberdir.

Madde 6 — İşbu kararnamenin icrasına Maliye Vekili memurdur.

Talimatnameler

Çok çocuklu hâkimlere verilecek yardım paralarile ikramiye hakkındaki 3253 sayılı kanuna ait Adliye ve Maliye Vekâletlerince yapılan izahnamedir

Madde 1 — 3253 sayılı kanun hükümlerine göre vazife başında bulunan hâkimlerle bu sınıfta sayılan memurlar ve adlî tabiplerden;

1— 25 yaşını doldurmuş bulunanların bekâr olanlarile 28 yaşını bitirenlerden bir ve 33 yaşını bitirenlerden iki ve 37 yaşını bitirmiş olanlardan üç çocuklu olmıyanlar kanunun birinci maddesinin A, B fıkralarında yazılı mükellefiyete tâbidirler.

2— 25 yaşını doldurmuş bulunanların evli olanlarile 28 yaşını bitirenlerden bir, 33 yaşını bitirenlerden iki, 37 yaşını bitirmiş olanlardan üç çocuklu olanlar kanunun ikinci maddesi mucibince birinci maddenin A, B fıkralarında yazılı mükellefiyete tâbi değildirler.

3— 28 yaşını bitirip te birden ve 30 yaşını bitirmiş olup ta ikiden ve 37 yaşını bitirenlerden üçten ve 42 yaşını bitirmiş olanlardan 4 ten fazla çocuğu olan hâkim ve bu sınıftan sayılan memurlar ve adlî tabipler kanunun üçüncü maddesine göre fazla çocuklarının sayısına göre kanunun birinci maddesinin A, B, C fıkralarında yazılı gelirlerden toplanacak paralardan yardım göreceklerdir.

21 yaşını bitirmiş olup ta tahsilde bulunmıyan çocuklar hesaba katılmıyacağı gibi üvey çocuklarla evlât edinilmiş olan çocuklar nazarı itibara alınmayacaktır.

Madde 2 — Kanunun birinci maddesinin D fıkrası mucibince istisnasız bütün hâkimlerle hâkim sınıfından sayılan memurların ve adlî tabiplerin şubat maaşlarından

kesilecek birer liradan toplanacak paralar kanunun dördüncü maddesine göre en çok çocuklu olan 3 hâkime yardım parasından ayrıca çocuk sayısı nisbetinde ikramiye olarak verilecektir.

Madde 3 — Kanunun sekizinci ve 9 uncu maddelerinde yazılı olduğu üzere toplanacak gelirler bütün vergiler kesildikten sonra kalan miktar üzerinden hesap olunacağı gibi dağıtılacak yardım ve ikramiye paralarından da vergi ve resim namile hiç bir şey kesilmeyecektir.

Madde 4 — Yardım ve ikramiye paraları her sene merkezce 23 nisan tarihinde tevzi edilecektir.

Madde 5 — İzahnamenin birinci ve ikinci maddelerinde yazılı tasnife ve ikramiyeye esas olmak üzere bütün hâkimler ve bu sınıftan madud memurlar ve adlî tabipler her yıl haziranın birinci günü bu kanunun aradığı şart ve vasıfları gösterir o gün buldukları yerlerin Cumhuriyet Müddeiumumiliklerine örneği bastırılarak gönderilmiş olan bir beyanname vereceklerdir. Bu beyannamelerin verildiği günün durumu tevkifat ve tevziata esas tutulur. Haziranın birinci günü bu beyannameyi yazıp mahallî Cumhuriyet müddeiumumilerine vermiş olanlar mükellefiyetten istisnası lâzım gelen evli veya çocuklu olsalar bile kanunun birinci maddesinin A, B bendlerinde yazılı mükellefiyete tâbi sayılırlar.

Tasnifte kolaylık olmak üzere izahnamenin birinci maddesinin birinci bendi hükmüne girenler için beyannamenin sol taraf köşesine mailen kırmızı bir çizgi, ikinci bendine dahil olanlar için iki çizgi ve üçüncü bendine gireceklerin beyannamelerine de üç çizgi çizilecektir.

Madde 6 — Kaza ve vilâyet Cumhuriyet Müddeiumumileri tasdik edecekleri bu beyannameleri hemen o gün beyanname vermemiş olanlar varsa onların da memuriyet unvanlarıyla maaşlarını ve adlarını bildirir tahriratla birlikte taahhütlü olarak Adliye Vekâletinde (Çok çocuklu hâkimlere yardım bürosu) na gönderirler.

Madde 7 — Beyannamelere yazılacak cevaplar gayet açık ve suallere ve resmi kayıtlara tamamen uygun olma-

lıdır. Karı ve kocanın her ikisi de bu kanun hükümlerine tâbi memuriyette iseler ayrı ayrı beyanname vereceklerdir.

Madde 8 — Beyannameler Adliye Vekâletince bu iş için teşkil olunan büroda tetkik ve kanun hükümlerine göre tasnif olunur.

Tasnif neticesinde kanunun birinci maddesinin A bendinde yazılı mükellefiyete tâbi olanların bir defteri yapılır. Bu mükelleflerin adlariyle memuriyetleri ve K. evvel maaşlarından yapılacak tevkifat miktarları birer cetvel halinde daha evvel maaş aldıkları yerin kaza veya vilâyet Cumhuriyet müddeiumumiliklerine bildirilir. Cumhuriyet müddeiumumileri de K. evvel maaş bordrolarında hususî tevkifat namile bir sütun açtırarak her mükelleften cetvel mucibince yapılacak tevkifatı hizalarında gösterirler. Ancak mezkûr cetvelde dahil mükelleflerden birinin maaşından cetvelin tanzim mahallerine irsalinden sonra bir tebeddül vaki olmuş ise tevkifat K. evvel ayında almakta olduğu maaş miktarı nazara alınarak yapılır. Mal-memurları maaş ita emri yekûnunu tamamen bütçeye masraf kayıt ile bilâhara bu sütunun yekûnunu maaşın ita yekûnundan tenzilen bakiyesini mutemetlere tediye edecekler ve tenzil olunan parayı bir kalemde emanet hesabına alacaklardır. Bu mükelleflerden kanunun birinci maddesi B bendine göre kesilmesi lâzım gelen ilk iki aylık zam farklariyle D bendi hükmünce istisnasız bütün hâkimlerin şubat maaşlarından kesilecek birer lira hakkında da bu maddeye göre muamele olunur.

Madde 9 — Memurları yukarıdaki madde mucibince tevkif olunacak paraları nihayet 15 gün zarfında emanete reddiyat kaydile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bank şubelerinde Adliye Vekâleti namına açtırılacak çok çocuklu hâkimlere yardım hesabına yatırılır. Bank şubeleri de yatırılan bu paraları nihayet 15 gün içinde Ziraat Bankası umumi merkezine aynı unvan altında gönderirler. Umumî merkezde açılan hesapta toplanan paranın miktarını Banka Adliye Vekâletine muntazaman bildirir. Terfian başka

yere kaldırılmış olanların nakil ilmühaberlerine iki aylık zam farklarının 3253 numaralı kanuna göre kesileceği mahallî Cumhuriyet müddeiumumileri tarafından behemehal işaret olunur.

Madde 10— Kanunun birinci maddesinin C bendine göre yapılacak münhallere ait iki aylık tevkifat Divanı Muhasebatın vizesine iktiran ettirilmek suretile merkezce yapılacaktır. Bu münhallerde salâhiyetle hâkim istihdam olunması münhallere haizi tesir değildir.

Madde 11— Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası merkezinde toplanan paraların nerede ve kimlere verileceği Adliye Vekilliği tarafından mezkûr Bankaya yazı ile bildirilir.

Madde 12— Hâkimler kanununa tâbi hukuk mezunu icra memurlarile unvanları ne olursa olsun Adli tıp işlerinde maaşla müstahdem bütün tabipler de bu kanun hükümlerine tâbidir.

Muvakkat Madde— Yalnız 937 malî yılı için kanunun 13 üncü maddesinde yazılı beyanname verme tarihi 1. K. Sani 938 ve kanunun birinci maddesinin A ve B fıkralarına göre tevkifat yapma tarihi 1 mart 938 olarak kabul edilmiş ve bu maddenin C ve D bendleriyle 11 inci madde hükmü mahfuz tutulmuştur.

Madde 13— İşbu izahname Adliye ve Maliye Vekilliklerince birlikte yapılmıştır.

Mülkî teşkilât
Kararname ve Tamimleri
VİLÂYETLER İDARESİ U. M.
Ş. 2

ÖZ:

*Etimesut nahiyesi adının
değiştirildiği H.*

Sayı: 4997

Günü: 31/12/937

1— 24/12/937 den itibaren Ankara vilâyeti merkez kazasına bağlı Etimesut nahiyesinin adı Etimesğut olarak değiştirilmiştir. Tebliğ olunur.

2— Bütün vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Kararname

Sayı: 13594

Birinci madde — Sinop vilâyetinin Boyabat kazasına bağlı Durağan nahiyesinin merkezi şimdiki bulunduğu Çerçiler köyünden kaldırılarak aynı nahiye çevresindeki Durağan köyüne götürülmüştür.

İkinci madde — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

10/1/1938

Kararname

No: 13614

Birinci medde — Urfa vilâyeti merkez kazasına bağlı Kabahaydar nahiyesinin merkezi Şimdiki bulunduğu Koymat köyünden kaldırılarak aynı nahiye çevresindeki (Kalacık) köyüne götürölmüŐtür.

İkinci madde — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

23/2/1938

Sayı: 11063**Günü: 31/12/937**

1— Elâziz beldesi adının Elazığ ve Diyarbekir beldesi adının Diyarbakır olarak değiştirilmesi İcra Vekilleri Heyetinin 10/12/937 tarihli toplantısında onanmıştır.

2— Vekâletlere ve Umumî Müfettişliklere arzedilmiş ve vilâyetlere yazılmıştır.

Çalışma raporları NÜFUS İŞLERİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Birinci kânun 1937 ayı içinde Umum Müdürlüğümüze Vekâlet ve vilâyetlerden (1857) evrak gelmiş, bu evraktan (121) i birinci, (472) si ikinci, (768) i üçüncü, (496) sı dördüncü şubeye verilmiştir.

Birinci Şube: Tesellüm eylemiş olduğu bu evraktan (111) adedinin muamelesini tamamlamış ve (10) adedini de muameleden müstağni görerek hıfzetmiştir.

İkinci Şube: Birinci kânun ayı içinde tesellüm eylediği (472), İkinci teşrin ayından devrelediği (83) ve şubelerden gönderilen (12) evrakla birlikte ceman (567) evraktan (429) adedini intaç ve (34) adedini hıfz ve (104) adedinin de bir kısmı imzada ve bir kısmı da ayın son günü gelmiş olması dolayısıyla muamelesi ikmal edilemediğinden ikinci kânun 938 ayına devrolunmuş ve ayrıca resen ve tekiden

(112) evrak yazılmıştır.

Bunlardan başka birinci kânun 937 ayı içinde bu şubece yapılan işlerin başlıcaları şunlardır:

1— Vilâyetlerin senelik ihtiyacı için doğum, ölüm, evlenme ve yer değiştirme vukuat ilmühaberlerde cüzdan kayıt defterlerinin gönderilmesi için evrak muhafızlığına bir liste gönderilmiş ve bunların nakliye, ambalaj masrafına karşılık (150) liralık tediye emri yollanmıştır.

2— Askerlik çağına giren 334 doğumluların ilk yoklamaları için nüfus müdür ve memurlarının yol masrafı karşılığı olarak verilmesi icap eden paranın miktarını gösteren puslalar vilâyetlere gönderilmiş ve tediye emirlerinin yollanması hakkında da Vilâyetler İdaresi Umum Müdürlüğüne yazılmıştır.

Üçüncü Şube: Tevdi edilen (768) evrak ile geçen aydan devrolunan (128) ve karar bekliyen Garbi Trakyalılara ait (103) evrak ile birlikte ceman (999) evraktan (830) adedini ikmal etmiş ve (57) adedi de Yüksek Başvekâletten gelecek kararı beklemekte ve (112) adet evrak üzerinde inceleme yapılmak üzere İkinci kânun 938 ayına devrolunmuştur.

Bunlardan başka bu şubece bu ay içinde (2139) kişinin yurtdaşığa kabul muamelesi ikmal edilmiş ve dokuz kişinin tabiiyetleri tetkik olunarak haklarında gereken kararlar verilmiştir.

Dördüncü Şube: Tevdi edilen (496) evrak ile geçen aydan devrolunan (69) ve diğer şubelerden gelen (47) evrak ki ceman (612) evraktan (511) adedinin muamelesini ikmal etmiş ve (74) adedini de muameleden müstağni görerek hıfzetmiş ve (29) adedini de incelemek üzere ikinci kânun 938 ayına devreylemiştir.

Bu ay içinde bu şubece yapılan işlerin başlıcaları şunlardır:

1— 21 kişinin doğudan batıya nakli ve muhtelif vilâyetlerde yerleştirilmeleri için Vekiller Heyetinden yeniden iki kararname istihsal olunmuştur.

2— Vekiller Heyeti kararıyla yasak bölge ilân edilmiş olan Sason mıntakasından henüz sevkedilmeyen halkın ve Reiscumhur Atatürk'ün son Doğu seyahatlerinde hava, su, ziraat endüstri ve maden bakımından yerlerinin değiştirilmesi kararlaştırılan Tunceli halkının Bakanlığımızla Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti arasında çizilecek bir programla münasip mahallere yerleştirilmeleri Yüksek Başbakanlıktan emir buyrulması üzerine lâzım gelen incelemelere başlanmış ve bu hususta ittihaz edilecek olan kararlara esas olmak üzere, endüstri ve maden işletme sahalarının tesbiti ve iş bulabilmek ve topraklandırılmak şartile nerelerde, ne miktar nüfus yerleştirilmesinin mümkün ve muvafık olacağına bildirilmesi Ziraat ve İktisat Vekâletlerinden rica edilmiştir.

Saygılarımla arzeylerim.

Tamimler
MAHALLÎ İDARELER U. M.

ÖZ:
Köyün aylıklı adamlarına verilen
çeşitli mahsul tutarları H.

Vilâyetine

Sayı: 10890

Günü: 29/12/937

1— Mahallî zaruret ve icap üzerine muhtar, korucu, sığırtmaç ve imam... gibi köy adamlarına kısmen veya tamamen ücret olarak verilen çeşitli mahsul tutarlarının bütçelerde gösterilmediği ve alâkahılar tarafından bütçe harici ve makbuzsuz köylüden toplandığı alınan şikâyetlerle müfettiş raporlarından ve anketlerden anlaşılmıştır.

2— 24 ve 29/12/937 gün ve 4861, 4963 sayılı tel yazılarıyla de tedbirlenmesi bildirilen bu esas etrafında yeniden alâkadarların dikkat nazarlarının ehemmiyetle celbini ve köy bütçeleri tetkik olunurken bu cihetlerin bilhassa incelenerek bütçe harici ve bu şekilde yolsuz salma tahsilâtına ve alelîtlak sarfiyata mahal ve imkân bırakılmamasını; hilâfında hareketi görülenler hakkında kanunun 45 inci maddesi hükmünün de tatbikini rica ederim.

2— Vilâyetlere ve Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

Sayı: 10880

Günü: 29/12/937

Ziraat Bankası Umum Müdürlüğünden alınan bir yazıda: Fazla veya fuzulî olarak tahsil edilip mükelleflere

reddi icap eden arazi vergisinden 1454 numaralı kanun mucibince tefrik olunan menafî hisselerinin Bankaca reddi için mükelleflerin hususî idarelerce mahallî Ziraat Bankalarına gönderildiği bildirilmektedir.

2656 sayılı kanunun 7 inci maddesinde: Kanunî sebeplerle reddi icap eden vergiler, mükelleflerin vergi borçlarına munzam kesirlerde birlikte red ve mahsup edilir denilmekte ve şu hükümde verginin tahsilinde olduğu gibi reddinde de bütünlüğün temin edilmesi lâzım geleceğini âmir bulunmaktadır.

Binaenaleyh her ne sebeple olursa olsun mükelleflerden fazla veya fuzulî tahsil edilen bina ve arazi vergilerinden gerek senesi içinde, gerekse müteakip senelerde reddi icap edenlerin hususî idarelerce sahiplerine tamam olarak iade edilmesi ve bunlardan ayrılan belediye, ziraat bankası ve tayyare hisselerinin de mezkûr maddede yazıldığı üzere o dairelerin alacaklarından mahsup edilmek suretile muamele ifası rica olunur.

**İktisat Vekâletinin 7/12/937 gün ve 2340 sayılı
yazısı suretidir**

Sayı: 11064

Günü: 31/12/937

Türk - Yugoslav ham afyon ihracı merkez bürosundan alınan 22/11/937 tarih ve 8678 sayılı tezkere sureti ilişik olarak sunulmuştur.

2791 sayılı kanunla tasdik olunan afyon ihracına dair Türk-Yugoslav anlaşmasının 7 inci maddesinin son fıkrasında «merkez bürosu bilcümle vergi ve tekâliften muaf tutulacağı gibi tarafından sadir olacak evrak dahi bilcümle rüsumdan muaf tutulacaktır» diye yazılı olduğuna göre yapılacak muamele hakkında icap edenlere emir verilmesi ve neticeden Vekâletinin haberdar edilmesini saygılarımla dilerim.

1— Türk - Yugoslav ham afyon ihracı merkez bürosunun bilcümle vergi ve tekâliften muaf tutulacağına dair iktisat Vekâletinden alınan yazı örneği yukarıya dercedilmiştir.

Muktezasına göre muamele ifa edilmesi için alâkadarlara tebligat yapılması rica olunur.

2— Bütün vilâyetlere yazılmış, Umumî Müfettişliklere arzedilmiştir.

ÖZ:

Köy büroları H.

Sayı: 11065

Günü: 6/1/938

14/9/937 gün ve 175/45 sayılı tamime ektir:

1— Vilâyetlerin mahallî hizmetlerde iştirak arzeden köy işlerinin yardım şeklinde hususî idareler tarafından, takibi tamimen bildirilmişti.

2— 17/11/937 gün ve 29/124 sayılı tebligatı umumiye gözönünde bulundurulmak suretile vilâyet hususî muhasebe müdürlerinin murakabesi altında ve yardımcı mahiyette çalışmaları gereken köy büroları memurlarının bazı vilâyetlerde müstakillen; ihtiyaçtan fazla ve geniş kadrolarla faaliyette buldukları anlaşıldığından tesislerindeki maksat ve gayeye uygun düşecek bir tarzda ve hususî muhasebe müdürlerinin nezareti ve daimî murakabesi altında faaliyette bulunmak üzere mesailerinin tanzimi; henüz bu işlere memur tefrik etmiyen yerlerde de ihtiyacı karşılayacak tedbirler almak suretile işlerin zamanında ve mütemadî tekitlere meydan vermiyecek surette çıkarılması esbabının temini ve iş'arı; ilinizde teşkil edilmiş olan köy bürosunda müstahdem memurların esami üzerine kadro cetvelinin tanzim ve irsali rica olunur.

3— Vilâyetlere ve Umumi Müfettişliklere yazılmıştır.

Sayı: 11066

Günü: 31/12/937

1— Vilâyet bütçeleriyle yapılan işlerin Vekâletçe bilinmesi faideli görüldüğünden ilişik nümuneye göre teşrinisani ve mayıs sonlarında tanzim olunacak cetvellerin bu ayları takip eden ayların 15 ne kadar postaya verilmesi.

2— İş cetvellerinin bütçe tatbikatına mütenazır ve hakikate uygun olması, birer örneğinin dosya halinde hususî muhasebe kaleminde saklanarak seleften halefe devir keyfiyetinin usul ittihazı.

3— 937 yılı ilk altı aylık cetvelinin derhal tanzim ve irsali rica olunur.

4— Umumî Müfettişliklere, bütün vilâyetlere ve teftiş sırasında Mülkiye Müfettişlerince nazarı dikkate alınmak üzere Teftiş Heyeti Riyasetine yazılmıştır.

Yapılmış ve yapılacak olan iş ve tesisler	Bütçeye mevzuatlı tahsisat	tenzil edilen tahsisat	Zammetilen tahsisat	Saf tahsisat	Kesif bedeli	İhale bedeli
	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira
Rüesayı mülkiye konakları inşaat ve tamirâtı						
Hususi Muhassebe dairesinin inşaat ve tamirâtı						
Akaratı hususiye inşaat ve tamirâtı						
Köprüler						
Menfezler						
Şose						
Asfalt yol						
Tesviyei turabiye						
Fidanlık						
Hayvan deposu						
Sıfat istasyonu						
5 dersaneli mektep						
3 dersaneli mektep						
Hastane						
Doğum evi						
Dispanser						
Bataklık kuru						
Bataklık kurutma işleri						
Diğer tesisat ve inşaat						

(1) 937 Mali senesinden itibaren 1 inci altı aylık lete gönderilecektir.

İhale tarihi	İhale tarihinden itibaren 1/2 inci altı ay zarfında yapılan iş miktarı	Yapılan işe nazaran tahakkuk ettirilen istihkak Lira	Tahakkuka nazaran yapılan tediyat Lira	Düşünceler	Hususi idarelerin kuruluşu tarihinden 937 malî sene bîdayetine kadar yapılan	
					İş miktarı	Bedeli tutarı

cetveller bu nümune veçhile tanzim edilerek derhal vekâ-

Sayı: 11067

Günü: 31/12/937

1— Amortisman sandığının hususi idareden istediği malûmat hakkında Maliye Vekâletinden alınan tezkere ve liste örnekleri ilişiktir.

2— İstenilen malûmatın mezkûr sandığa sür'atle verilmesi ve sonunun Vekâletimize bildirilmesi ehemmiyetle rica olunur.

3— Listede yazılı vilâyetlere gönderilmiş ve Umumi Müfettişliklere arz edilmiştir.

Muhasebei hususiyelerde aşağıda gösterilen tarihlerde vaziyet göndermiyenler

İsim	Bildirilmeyen	vaziyetler
Afyon		- 30/6/937
Ağrı	- 31/12/936	- »
Amasya		» - »
Ankara		» - »
Aydın		» - »
Balıkesir	31/12/935 - 30/6/936	» - »
Bilecik	-	» - »
Bitlis		» - »
Bolu		» - »
Burdur	31/12/935 - 30/6/936	» - »
Bursa		» - »
Çankırı	31/12/935 - 30/6/936	- 31/12/936 - »
Çanakkale		
Çoruh		31/12/936 - »
Çorum	30/6/936	» - »
Diyarbakır	31/12/935 - 30/6/936	- » - »
Elazığ		» - »
Erzincan	30/6/936	- » - »
Erzurum		»

Eskişehir		- 31/12/936 -	»
Gaziantep		31/12/936 -	»
Giresun		» -	»
Gümüşane			»
Hakâri	31/12/935 - 30/6/936	» -	»
İsparta		- » -	»
İçel		- » -	»
İstanbul	31/12/935 - 30/6/936	- » -	»
İzmir	31/12/935 - 30/6/936	» -	»
Kars		» -	»
Kayseri		» -	»
Kırklareli			»
Kırşehir		- » -	»
Mardin	31/12/935 - 30/6/936	- » -	»
Manisa		» -	»
Muğla	31/12/935 - 30/6/936	- » -	»
Muş		- » -	»
Niğde		- » -	»
Ordu	31/12/935 - 30/6/936	- » -	»
Samsun	» - »	» -	»
Seyhan		- 31/12/936 -	»
Siirt		- » -	»
Sivas	» - »	» -	»
Tekirdağ	» - »	31/12/936 -	»
Trabzon			
Tokat			
Tunceli	31/12/935 - 30/6/936	- 31/12/936 -	»
Urfa	» - »		
Van			
Zonguldak			

Maliye Vekâletinden alınan 15/11/937 tarih ve 5142/1/16770 sayılı tezkeresi suretidir.

Amortisman sandığı hakkındaki 2794 numaralı kanununun 3 üncü maddesi mucibince, sahibi buldukları Devlet tahvillerinin miktarının her senenin kânunuevvel

ve haziran gayeleri itibarile muntazaman amortisman sandığına bildirilmesi mezkûr sandık tarafından belediye ve hususî idarelere tebliğ edildiği halde ilişik listede yazılı mahallerce mevzuubahs aylara ait malûmatın henüz verilmediği amortisman sandığı idare heyetinden alınan tezkereden anlaşılmıştır.

Vekâletimce hassasiyetle takip edilmekte olan amortisman sandığı muamelâtının sekteye uğramamasını teminen matlûp malûmatın bir an evvel mezkûr sandığa bildirilmesi hususunun lâzım gelenlere tebliğini ve neticesinin iş'arın rica ederim.

Sayı: 11068

Günü: 31/12/937

Vilâyet bütçelerine mevzu akarata hususiye inşâ ve tamiri tertiplerinden bazı vilâyetlerce hükümet binaları yaptırılmakta veya tamir ettirilmekte olduğu haber alınmıştır.

Vilâyet gelirleri mahallî mahiyeti haiz âmme hizmetlerinin görülmesine ve bu işlere muktazi tesislere ait olup mahali hizmet mefhumuna dahil olmıyan hükümet binaları gibi tesisata vilâyet bütçelerinden sarfiyat icrası caiz değildir.

Bu hususa itina buyrulması tamimen tebliğ ve rica olunur.

1938 yılında açılacak Arslulusal İzmir Fuvarının geçen yıllara nisbetle daha zengin ve verimli olabilmesi için ticaret ve sanayi odalarıyla ticaret ve sanat erbabının daha vasi mikyasta fuvara iştiraklerinin temini, bu maksatla

Belediye ve Hususî İdare bütçelerine muktazı tahsisatın konulması ve konan tahsisat miktarından malûmat verilmesi rica olunur.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

Ş. I. Ks. II

ÖZ:

*J. teşkilât ve vazife
nizamnamesi H.*

Sayı: 15431/10504

Günü: 29/12/937

1— 1706 sayılı jandarma kanununun 26 inci ve Dahiliye Vekâleti merkez teşkilâtı hakkındaki 1624 sayılı kanunun 12 inci maddelerinin hükümleri ve jandarmaya ödev ve salâhiyet veren devlet kanunlarının esasları dahilinde jandarmanın hizmet, münasebet, salâhiyet ve hususatı sairesini tesbit eden (jandarma teşkilât ve vazife nizamnamesi) İcra Vekilleri Heyetince kabul edilmiş ve 24 birinci kânun 937 ve 3791 sayılı resmî gazete ile de neşir ve ilân edilmiştir.

Umumî emniyet ve asayişî korumağa, devlet kanun ve nizamlarının icrayı ahkâmını temine memur olan bu teşekkülün beklenen ödevleri tamamen yapabilmesi ve yurdda huzur ve sükûnun ve nizamı içtimainin muhafazası için kendisinden gereği gibi istifade edilmek üzere istihdam tarzının ve münasebatının kanun ve nizamname hükümleri dahilinde cereyan etmesini temin idare âmirlerinin en önemli vazifelerinden olduğundan bu hususun büyük bir hassasiyet ve ehemmiyetle nazara alınarak nizamname hükümlerinin harfîyen tatbikine itina edilmesini rica ederim.

2— Umumî Müfettişliklere, vilâyetlere, emniyet U. Md. Vilâyetler U. Md. Mahallî idareler U. Md. lüklerine, Teftiş Heyeti Başkanlığına ve Vekâlet hukuk müşavirliğine yazılmıştır.

Makaleler

Memur Rejimleri

IV. İtalyada Memur Statüsü

Yazan:

Aldo Lusignoli

Faşist Memurin Birliği Genel Sekreteri, Meb'us

DEVLET MEMURLARI

İtalyada Devlet memurları beş gruba ayrılmıştır:

- 1) A grubu. Bu grupta 11 derece vardır. (On birinciden birinciye kadar).
- 2) B grubu. Altı dereceye ayrılmıştır (On birinciden altıncıya kadar.)
- 3) C grubu. Altı derecedir. (On üçüncüden sekizinciye kadar).
- 4) Tâli memurlar.
- 5) Ücretliler.

Zaruret halinde, devlet bu kategorilere girmiyen ve muayyen bir mesleğe mensup olmıyan kimselerden de istifade eder.

Bunlar fevkalâde memurlar, muvakkat memurlar veya günlük işçilerdir.

1923 reformundan evvel A grubu memurları (Üniversite mezunları) idari ve işişari vazifelere sahiptiler. B grubu memurları (Lise diploması veya teknik mektep veya muadili bir mektep mezunu olanlar) icrai vazifelerde istihdam ediliyorlardı. C grubu memurları da idarenin, rutin işlerinde kullanılıyorlardı.

Bir gruptan diğ er gruba geçmek imkânsızdır.

Bir İtalyan vatandaşının memur olabilmesi için yaş kaydından başka (umumiyetle on sekiz ile otuz yaş arasında olması şarttır) iyi ahlâklı olması, medenî, siyasî haklardan mahrum bulunmaması, sıhhatli, gireceğ i memuriyete göre muayyen bir tahsil derecesine sahip bulunması, Ve umumiyetle, hususî bir müsabaka imtihanında muvaffak olması lâzımdır.

Bununla beraber Gedikli erbaşlar asgarî on iki senelik askerî hizmetten sonra C grupuna kabul edilirler.

Bir grubun ilk derecesine kabul edilmek için en az altı aylık bir namzedlik devresi geçirmek ve bu devrenin nihayetinde idare meclisinin muvafık mütaleasını stihsal etmek şarttır.

Memur, vazifesine başlarken sadakat ve ketumiyet yemini eder. Aynı zamanda faaliyetleri vazifesi ile kabili telif olmıyan parti ve cemiyetlerle alâkası olmadığına ve olmıyacağına dair söz verir.

Her sene memurun hizmetteki faaliyet derecesi tesbit edilir. Bu siciller, fevkalâde, çok iyi, iyi, orta, fena derecelerini ihtiva eder.

Memur âmirinin kendisi hakkında verdiği notlar aleyhinde idare heyetine müracaat edebilir. Heyet nihaî hükmü verir. Bu heyet her nezarett e vardır. Vazifesi derecesi beşinci dereceden aşağı olan memurlara ait mukarrerat ittihaz etmektedir.

Meslekte normal terfi için bir memurun «fevkalâde» veya «çok iyi» sicil alması şarttır. (Fakat kâfi değil), «iyi» ve «orta» notlar terfii tehir eder, «fena» sicil memurun kat'î olarak terfiine sed çeker. Birbirini takiben iki defa «fena» sicil almak memurun azlını intaç eder.

Terfi.

İlk dört dereceye terfi için Nazırlar meclisinin beşinci ve daha aşağı dereceler için her nezarett eki idare meclisinin kararı lâzımdır.

Terfiler muhtelif surette olur;

a) Nistaî ehliyet.

Bulunduğu derecede en az üç sene dairnî hizmet eden ve bu müddet zarfında ehliyeti sabit olan memurlar arasından bazılarının her grupun yüksek derecelerine terfii demektir.

b) Kat'î ehliyet.

Bir derecede en az beş sene hizmet eden ve bu müddet zarfında «fevkalâde» sicil alan kıdemli memurların terfiine tatbik edilir.

c) Üçüncü bir tasnif olarak kıdem ve ehliyet esası gözetilerek yapılan terfileri zikedebiliriz.

A ve B gruplarında dokuzuncu dereceye terfilerinde «fevkalâde ehliyet» için bir müsabaka imtihanı geçirenlerin sülüs nisbeti, kabul imtihanı geçirenlerin üçte iki nisbeti esas tutulur. Fevkalâde ehliyet imtihanını kazananlar imtihanda «kabul edilebilir» derecesini alanlara tercih olunur.

C grubunda on birinci dereceye terfi sülüs nisbeti imtihan, üçte iki nisbeti ehliyet esası üzerine yapılır.

Hizmetin nihayet bulması.

Hizmet şu hallerde sona erer:

a) İhtiyarî istifa.. Bu istifanın yazılı olması şarttır. İstifanın kabulüne kadar memur vazifeden ayrılamaz.

b) Mecburî istifa.. Memur İtalyan vatandaşlığını kaybettiği zaman zarurî olarak memuriyetten de ayrılır. İtalyan hükümetinin muvafakatini almadan diğer bir ecnebi devlet hizmetine girenler aynı hükme tâbidir. Meşru bir sebebe müstenid olmaksızın on günden fazla memuriyetten ayrılmak dahi aynı neticeyi doğurur.

c) Hizmetten azil. Bulunduğu derecede ehliyetsizliği sabit olan memurlara tatbik edilir. Azil şekline aynı zamanda hizmet sebepleri için müracaat mümkündür. Nihayet, vazife içinde ve dışındaki tavrı ve hareketi uygunsuz görünen

veya hükümetin umumî siyasî temayüllerine aykırı harekette bulunan memurlar azil edilirler.

- d) Mecburî veya kendi talebine müstenid tekaüdlük suretile.
- e) Vekâlet emrine alınma..
- f) Memuriyet hukukunun ref'i (1.)

İnzibatî cezalar.

İnzibatî cezalar memur aleyhinde adlî takibatı durduramaz. Bu cezalar şunlardır:

1) Tekdir. Vazifedeki ihmallerde, vazifeye küçük devamsızlıklarda, ve sairede tatbik edilir.

2) Maaş tenzili. Maaşın beşte birini tecavüz edemediği gibi nihayet altı ayı geçemez.

Memurun doğru olmıyan hareketlerinde, küçük itaatsizliklerde, memurun kanununa aykırı hususî vazifeleri kabul takdirinde, vazifedeki ketumiyeti ihlâl edecek hareketlere tasaddide, madunlarının yaptığı sui istimallere müsamaha gösterdiği takdirde verilir.

3) Hizmetten af ve maaştan mahrumiyet. Bir aydan altı aya kadar tatbik edilebilir. Küçük kabahatlerin tekrürü halinde, idareyi ve âmirlerini haksız yere tenkid ettiği sabit olduğu takdirde nahoş ve haysiyete muhil hareketlerde bulunduğu zaman, ciddî itaatsizlik halinde, vâhim neticeler tevliid edecek şekilde hizmete ait sırları ifşa ettiği takdirde, ciddî ihmali ihl.. sabit olduğu zaman tatbik edilir.

4) Vekâlet emrine alınma. Memuriyetini sui istimal eden, ahlâkî düşkünlüğü sabit olan, yemininde hanis olan memurlar vekâlet emrine alınırlar.

5) Memuriyet hukukunun ref'i. Her ciddî kabahat bu müeyyideyi intaç eder. Her nevi para sui istimleri, rüşvet, ciddî itaatsizlikler, Krala, Kral ailesine, Parimana tecavüz, mer'î kanunların aleyhinde hasmane nümayişlerde bulunmak, memuriyet hukukunun ref'ini istilzam eder.

İlk iki ceza daire âmirleri tarafından verilir. Memur

---

(1) e ve f fıkralarındaki Vekâlet emrine alınma keyfiyeti daha aşağıda inzibatî cezaların 4 ve 5 inci fıkralarında izah edilecektir.

cezaya karşı Nazıra müracaat edebilir. Diğer üç ceza inzibat komisyonunun teklifi ile Nazır tarafından verilir.

İnzibat komisyonu üç memurdan mürekkeptir. Bu memurlardan birinin derecesi dördüncü dereceden yukarıdır. Riyaset vazifesini görür. Diğer memurların derecesi beşinci veya altıncı derecedendir.

İnzibat komisyonu azalan her nezarete yılda bir tayin, olunur.

İnzibat komisyonunun tâbi olacağı usul kanunla tesbit edilir. Müttehem memur müdafaasında şahsan bulunmak hakkına maliktir.

Mezuniyet.

Memura şu hallerde izin verilebilir.

- a) Hastalık.
- b) Meşru ailevî sebeplerle.
- c) Askerî hizmetini ifa için.
- d) Meb'us olarak seçilmek suretile.

Umumiyetle mezuniyet bir yılı tecavüz edemez. Beş sene zarfında bir memur hastalık veya ailevî sebeplerle iki seneden fazla mezuniyet alamaz.

Hastalık veya askerî hizmetini ifa sebeble verilen mezuniyet müddetleri hizmet müddetine ithal edilir.

Ailevî sebeplerle alınan mezuniyet hizmet müddeti içinde hesap edilmez.

Hastalık için verilen mezuniyet halinde, memura on yıl ve daha ziyade hizmet etmiş ise maaşının sülüsünden aşağı nısfından yukarı olmamak üzere maaş verilir. Hizmet müddeti on yılı bulmamışsa maaşının dörtte birinden aşağı üçte birinden yukarı olmamak üzere maaşa istihkak kesbeder.

Ailevî sebeplerle ve askerî hizmetini ifa için verilen mezuniyetlerde memura maaş ve tazminat verilmez.

Senelik mezuniyet.

Her sene memura bir aydan fazla olmamak üzere isti-

rahat mezuniyeti verilir. Ciddî sebepler mevcutsa bu istirahat müddeti azami otuz gün temdid edilir. Bu fevkalâde tatil esnasında vazifede aldığı munzam maaş tahsisatını kaybeder.

Memurların yapamayacağı hususat.

Herhangi hususî iş yapmak, ticarî ve sınaî teşebbüslerde çalışmak veya hususi bir meslek dahilinde iş görmek, ticari korporasyonlarda bir vazife deruhte etmek memuriyet sıfatı ile kabili telif değildir.

Çalışma müddeti.

Memurların çalışma müddeti günde yedi saattir. Bu da günün iki kısmına ayrılmıştır. Memur azlığı veya herhangi bir fevkalâde vaziyet mevcut olduğu zaman çalıştığı her fazla saat için memurlara tazminat verilir.

Bu tazminat A, B, C gruplarında memurlara göre değişir. Gece ve gündüz mesaisi olduğuna, göre de tahavvül eder.

Memurların aidatı.

Memurların gördükleri vazifelere mukabil devletten aldıkları aidat şu şekilde taksim ve tasnif edilmiştir:

- a) Maaş.
- b) Munzam ücret.
- c) Çocuk tazminatı..

Maaş devlet hiyerarşisinin her derecesi için kabul edilmiştir. Bir derecede, muhtelif vaziyetlere göre, iki, üç, dört yıllık hizmetten sonra aynı derecede kalan memurlara maaş zammı verilir.

Aile tazminatı, Sekizinci ve daha aşağı derecelerdeki A, B, C 1grupunun bendindeki memurlara evli olan veya küçük çocuklarıyla dul olan daimî işçilere verilir.

Bu tazminat A, B, C grupunda 150 lirete kadar maaş alan memurlara verilir; tâli memurlarla işçiler için 135 liret kabul edilmiştir. Bundan başka küçük memurlarla işçiler üç çocuğa kadar her çocuk için 30 ve 25 liret tazminat

alırlar. Üçten fazla çocuk için verilen zam miktarı her biri için tezauf eder.

Tekaüdlük.

En az yirmi sene filî hizmette bulunan ve aşağıdaki şeraiti haiz olan memurlar tekaüdlüğe hak kazanırlar:

- a) Buldukları teşkilâtın kabul ettiği yaş haddini doldurmak.
- b) Maluliyet dolayısıyla hizmete devam imkânına malik olmamak.
- c) İki sen kadro harici kalmak ve hizmete tekrar kabul edilmemek.
- d) Kırk sene hizmet etmek veya altmış beş yaşını doldurmuş olmak (bu takdirde iki sene hizmet şarttır).

Senelik tekaüd maaşı son üç senelik vasatı maaş miktarının ilk 4.000 lirketinin kırkta biri ve her sene için bu miktarın mütebakisinin altmışta biri olarak hesap edilir.

Kırk sene hizmette bulunanlar yukarıdaki vasatinin beşte dördünü alırlar.

TALÎ PERSONEL

Tâli personel her dairede vardır. Müvezziler, bekçiler, kapıcılar, odacılar ve saire..

Her idare tâli personelini kendi hususî hizmet şeraitine göre teşkilâtlandırmıştır.

Kaide olarak tâli memurlar için kabul edilen hukukî ve malî statü bunlar için de kabili tatbiktir.

İnzibatî hususlarda aynı inzibat komisyonuna tabidirler. Bununla beraber, tâli personel için ayrı bir idare heyeti teşkil edilmiştir. Bu heyet her nezarete bu işlerle tavzif edilen şube müdürünün riyasetinde yedinci dereceden aşağı olmıyan diğer iki memurun iştirakile teşekkül eder; derecesi onuncu dereceden yukarı olan bir memur bu heyete sekreterlik yapar.

Diğer memurlara tatbik edilen eşkâlden başka Ordinamenfo gerarchico'nun 11 ikinci teşrin 1927 tarih ve 2395

numaralı 22 inci ve müteakip maddelerinde ve 30 birincikânun 1923 tarihli ve 2960 numaralı Kral dekresinin XV inci faslında musarrah hükümler bu personele tatbik edilir.

Bu ahkâmın bir neticesi olarak tâli personelin altı aylık bir mülâzimet devresi geçirmesi ve ancak bundan sonra ilk dereceye kabul edilmesi lâzım gelmektedir.

Bu kategorideki vazifelere kabul edilmek için namzedin, bedenî, fikri ve ahlâkî uygunluğu esastır. Otuz yaşını geçmemiş bulunması (harp malûlleri için otuz dokuz yaş kabul edilmiştir), İtalyan vatandaşı bulunması, okuma yazma bilmesi, kabul edilecek hizmete ait teknik malûmata sahip bulunması şarttır.

Tayin 21 ağustos 1921 tarih ve 1312 numaralı kanunun 8 inci maddesi hükümlerine göre yapılır. Buna nazaran eski muharipler, harp malûlleri için hususî bir muamele yapılmaktadır. Her yüz vazifenin yirmisi eski muhariplere tahsis edilmiştir. Askerî bir memur oğlu olmak aynı surette bir tercih hakkı verir. Küçük zabıtlere de aynı müsaadekârlık gösterilmiş, boş yerlerin üçte birinden fazla olmamak üzere bir tercih hakkı verilmiştir.

Tâli personelin terfiinde esas yaş ve ehliyettir.

Adetleri fazla olan nezaretlerde bu nevi personel için murakabe ve kontrol vazifesile mükellef bir memur tayin eylemiştir.

Bu tâli personele diğer memurlara tatbik edilen inzibati cezalardan başka 50 lireti geçmemek üzere para cezası tatbik edilmektedir.

Tâli personel, işin icaplarına göre meskenden veya mesken tazminatından da istifade eder.

MEMURLARI TERFİH MÜESSESESİ

Opera Diprevidenza

Bu müessese, mülkî ve askerî memurların ve ailelerinin terfihi için Romada tesis edilmiştir. Maliye Vekâletine

bağlı bir banka tarafından idare edilir. Hukukî şahsiyeti olan bu müessesese muhtar bir idareye maliktir.

Müessesenin idare tarzı 26 şubat 1928 tarih ve 619 numaralı ve 7 haziran 1928 tarih ve 1369 numaralı kanunlarla tesbit edilmiştir.

Müessesenin gayeleri şunlardır:

1) tekaüd hakkına malik olmaksızın maluliyet veya yaş ilerlemesi sebebiyle devlet hizmetinden ayrılan ve müesseseye kayıtlı bulunan memurlara hayatı müddetince bir aidaat bağlanması. Aynı surette tekaüd hakkına malik olmıyan aza memurların dul karı ve çocuklarına aidaat bağlanması.

2) Askerî ve mülkî devlet memurlarının yetimlerini okutmak, bunlara mesken ve melce tedarik etmek.

3) Hizmette bulunan askerî ve mülkî devlet memurlarının çocuklarına orta tahsil esnasında yardım etmek.

4) Namuskârane bir surette memuriyetten ayrılma halinde tekaüdlük hakkı olan memurlara tazminat vermek.

5) Hizmette bulunan devlet memurlarının hastalık ve ameliyat masraflarını ödemek.

6) Hizmette bulunup dokuzuncu dereceden yukarı olmıyan devlet memurlarının oğullarını tedavi için hava tebdiline göndermek..

Bu müessesenin varidatı şu menbalara istinad eder:

- a) Azanın verdiği aidaat.
- b) İnzibatî ahkâm neticesi maaşlardan yapılan tavrıkafat.
- c) Tekäüd hakkına malik olmıyan memurların tahsisatından hâsil olan miktar.
- d) Teberrüler.
- e) Müessesenin işlettiği sermayenin temettüü.

Bu müesseseye bütün mülkî ve askerî (zabit ve küçük zabit) daimî memurlar yazılıdır.

Herhangi bir sebeple müesseseden ayrılan aza, aileleri ile beraber müessesenin yardımlarından mahrum kalırlar. Ve evvelce verdikleri aidaatı geri almak hakkına malik değildirlir.

MAHALLÎ İDARE MEMURLARI

Vilâyetlerde ve kommünlerin idari ve teknik hizmetlerindeki maaşlı ve ücretli memurların tayinleri ve hukukî ve malî statüleri umumî bir kanunla (Testo Unico) tesbit olunmuştur. Mahallî İdarelerin memurları hakkında umumî ahkâmı ihtiva eden bu mevzuat, 30 birincikânun 1923 tarih ve 2839 numaralı Kral dekresi ile tâdil olunan 4 şubat 1915 tarihli ve 148 numaralı kanundur.

ÂMME MENFAATİNE HADİM MÜESSESE VE KORPORASYONLARIN PERSONELİ

Bu nevi müesseseler, devlet tarafından ihdas veya ıslah edilerek âmme menfaatlerinin tedviri gayesile tavzif olunan ve muhtar bir idareye malik olmakla beraber daimî olarak devletin murakabesine tâbi tutulan teşekküllerdir.

Umumî korporasyon tâbiri içinde hususî bir teşebbüs neticesi teşekkül eden, muhtar bir idareye sahip, fakat devletin murakabesine tâbi tutulan teşekküller yer almaktadır.

Bu müesseselerde çalışan personelin hukukî ve malî statüleri umumî bir kanunla tesbit edilmiş değildir Dahilî bir nizamname veya patronla işçi arasındaki herhangi bir mukavele bu kanun yerine kaim olmaktadır. Hukukî statüler arasında az çok bir insicam mevcut ise de malî ve İktisadî statüleri her teşekkülün kendi hususî bünyesindeki tahavvülât sebeble, tehalûf arzeder.

Bu personelin hukukî ve malî şeraitini taplayıp tetkik etmek kolay değildir. Bu sebeple umumî hatlar üzerinde tevakkuf etmek ıstırarındayız.

Umumiyetle, bu personel üç gruba ayrılmıştır.. Emir veren personel, emirleri icra eden personel, tâli personel..

Birinci grup personelin tayininde, devlet memurlarının bu kategorisinde aranan evsaf istenmektedir. Meselâ Üniversite diploması şarttır. Aynı surette ikinci grup için

orta tahsil diploması, üçüncü grup için de ilk tahsil diploması aranmaktadır.

Umumiyetle, tayinler müsabaka imtihanları ile yapılır. Fakat doğrudan doğruya tayin usulü de caridir.

İş mukavelesinin hükmünü icraya başlamasından evvel bir namzedlik devresi kabul edilmiştir.

Terfiler o müessesinin idare heyeti tarafından yapılır. Bu hususta müsabaka imtihanları usulü tatbik edildiği gibi kıdem esaslı da caridir.

İş mukavelesi, ihtiyarî bir istifa ile veya personelin uygunsuz hareketi ile veya iş buhranı sebebiyle münfesihtir. Müesseselerin idare heyetlerinin kararları aleyhine personel hükümete veya adliyeye müracaat etmek hakkına maliktir.

Vazifesinde ihmal ve kusuru görülen personele tatbik edilen inzibatî cezalar şunlardır:

- a) Şifahî ihtar.
- b) Tekdir.
- v) Ücretten tevkifat.
- d) İşten çıkarmak.

Ekseri mühim cezalar o müessesenin idare heyeti tarafından verilir.

Âmme menfaatine hadim müesseselerin personeli diğer müesseselerde çalışamazlar. Korporasyonlar ise bunun hilâfına zaman zaman kendi personeline diğer müesseselerde çalışmak müsaadesi verebilir.

Normal iş müddeti yedi saattir. Devlet idarelerindeki tatiller aynen bu müesseselerde de tatbik edilir. Yıllık mezuniyet otuz günü tecavüz edemez. Askerî hizmeti ifa için ailevî sebeplerle, hastalık doayısıyla izin alınması kabildir. Bu takdirde mezun personele nisbeti her müessesede mütehavvil bir ücret verilir.

Bu müesseselerin malî statüleri devlet idarelerindeki nazaran biraz daha iyidir. Fakat bu avantaja mukabil bu müesseselerde dar bir meslek ve iş kadrosu bulunduğundan personel terfî ve terakki imkânlarından pek istifade edemez.

Muayyen bir çalışma müddetinin sonunda, personel, sermayesi kendileri ve çalıştıkları müesseseler tarafından teşekkül eden İçtimaî sigorta müesseselerinin yardımlarından emindir.

BİRLİK KURMA HAKKI

Devlet, vilâyet, kommün ve âmme menfaatine hadim, müesseselerdeki memur ve personelin cemiyet kurma hakkı 3 nisan 1926 tarih ve 563 numaralı kanunla ve bu kanunun ahkâmını izah eden 1 temmuz 1926 tarih ve 1130 numaralı kararname ile tesbit olunmuştur.

Memurlar alâkadar nazırların muvafakati üzerine hükümet reisinin kararı ile cemiyet teşkil edebilirler.

Bu cemiyetlerin gayesi azasının maddi ve manevî menfaatlerine inhisar eder. Siyasî disiplin bakımından doğrudan doğruya Faşist partisinin idare ve murakabesine tâbi tutulmuşlardır. Bu cemiyetler idare bakımından korporasyonlar nazırının kontrolü altındadırlar.

Vazifelerinin nezaketi hasebile, Dahiliye, Hariciye ve Müstemlekât memurlarının cemiyet teşkil etmeleri memnu, dur.

Bu suretle teşkil edilen memur cemiyetlerinin en ehemmiyetlisi ve en büyüğü «Faşist Memurlar Birliği» dir. Azası 250.000 olan bu birlik yirmi yedi cemiyete ve doksan iki mıntaka teşekkülüne ayrılmıştır.

Diğer cemiyetler şunlardır; Millî Faşist Maarif cemiyeti, Millî Faşist Devlet Demiryolları memurları cemiyeti, Millî Faşist posta ve telgraf memurları cemiyeti, Millî Faşist Sanayi müesseseleri memurları cemiyeti, ilh..

Yukarıda isimlerini saydığımız memur cemiyetler, korporasyonlar meclisine azalarına göre adet sırasile 28, 10, 5, 2, 2 olan murahhas heyeti gönderirler.

Şurasını da işaret edelim ki Faşist idareden evvel memurlar Mebusan meclisine girmek hakkına malik değilerdi.

İTALYADA MEMUR STATÜSÜNE MÜTEALLİK MEVZUAT

- 1) 30 Birincikânun 1923, No. 960: Devlet meslekî memurlarının hukukî statüsü.
- 2) 11 İkinciteşrin 1923, No. 2995: Devlet idaresinin hiyerarşik sistemi.
- 3) 30 Birincikânun 1923, No. 3084: Devlet memurlarının İktisadî vaziyetine ve mesleklerine müteallik icrai, tefsiri ve mütemmim ahkâm.
- 4) 8 Mayıs 1924, No. 843 ve 11 İkinciteşrin 1923, No. 2395: Devlet idarelerinin hiyerarşik sistemine ait müteakip tadiller.
- 5) 3 İkincikânun 1926, No. 48: Devletin istihdam ettiği eski muharipler hakkında ahkâm.
- 6) 10 İkincikânun 1926, No. 46: Munzam ahkâm.
- 7) 6 İkincikânun 1927, No. 27: 3 İkincikânun 1926 tarih ve 48 numaralı Devletin istihdam ettiği eski muharipler hakkındaki kararnameye mütemmim ahkâm.
- 8) 27 Haziran 1929, No. 1047: Devlet memurları hakkında yeni İktisadî ahkâm.
- 9) 15 Haziran 1893 tarih ve 279 numaralı kanun tatbiki için isdar edilen mülkî ve askerî tekaüdlük hakkındaki umumî kanunu (Testo Unico) tasdik eden 21 şubat 1895 tarihli kararname.
- 10) 21 Şubat 1895 tarihli askerî ve mülkî tekaüdlük hakkındaki kanunun icrai ahkâmını tasdik eden 3 Eylül 1895 tarihli kararname.
- 11) Tekäüdlük ve harb tazminatı hakkında 10 Mart 1918 tarihli Luogoteneziale kararnamesi.
- 12) 23 Birinciteşrin 1919 tarih ve 1970 numaralı kararnameyi kanun haline ifrağ eden 21 ağustos 1921 tarihli kanun.
- 13) 21 İkinciteşrin 1923: Devlet memurlarının tekaüdlüğü hakkında ahkâm.
- 14) 30 Birincikânun 1923: 21 İkinciteşrin 1923 tarih ve 2480 numaralı kararnameyi tefsir ve itmam eden ahkâm.

- 15) 21 İkinciteşrin 1923: Eski mütekaidler hakkında ahkâm.
- 16) 8 Mayıs 1924, No. 779: 21 İkinciteşrin 1923 tarih ve 2480 numaralı kararnameye ek.
- 17) 13 Ağustos 1926, No. 1431: Devlet tarafından tekaüd edilen memurlar hakkında ahkâm.
- 18) 26 Şubat 1928, No. 619: Askerî ve mülkî devlet memurlarının mecburî sigortaları hakkındaki yeni umumî kanun (Teste Unico).
- 19) 22 Mayıs 1924, No. 844: 30 birincikânun 1923 tarihli kararnameyi itmam eden ahkâm.
- 20) 31 Birincikânun 1924, No. 2262: Devletin maaşlı memurlarının hukukî ve İktisadî statüsü..

VİLÂYET VE KOMMÜN TEŞKİLÂTI HAKKINDA MEVZUAT

- 1) 17 Ağustos 1928, No. 1953: Kommün kâtiplerinin hukukî ve malî statüsü.
- 2) 31 Mart 1929, No. 371: Yukarıdaki kararnameyi itmam eden ahkâm.
- 3) Şubat 1928, No. 577: İlk tahsil hakkında umumî ahkâm.
- 4) 27 Nisan 1928, No. 1297: İlk tahsil hakkında umumî ahkâm.
- 5) 13 Mayıs 1923, No. 1117: İlk mektep muallimlerinin tekaüdlük sistemi.
- 6) Umumî sıhhat kanunlarının «Testo Unico» su.
- 7) Umumî sıhhat hakkında talimat.
- 8) 19 Nisan 1923, No. 1000: Sıhhiye memurlarının tekaüdlüğü hakkındaki 2 İkincikânun 1913 tarih ve 453 numaralı (Testo Unico) yu muaddil ahkâm.
- 9) 14 Nisan 1927, No. 604: Sıhhiye memurlarının tekaüdlük sistemini ıslah eden ahkâm.

10) 15 Nisan 1926, No. 679: Mahallî idare memurlarının tekaüdüğü ve mecburî sigortası hakkında ahkâm.

Nakleden:
HASAN ŞÜKRÜ ADAL
İstanbul Emniyet Beşinci şube
müdürü

İDARİ KRONİK

ALMANYANIN YENİ MEMURİN KANUNU

1933 ihtilâline gelinceye kadar Alman memurlarının hattı hareketini tayin eden en mühim prensip siyasî bitaraflık prensibi idi. Millî, Federe ve Mahallî teşkilâttaki memurlar kendilerini «Weimar» kanunu esasının tâbiri ile «Tek bir partinin değil, bütün milletin hizmetkârı» addediyorlardı. Bununla beraber Cumhuriyet devrinin teşriî ve icraî tedbirleri bitaraflık prensipini kuvvetlendirmek şöyle dursun zaâfa uğrattı.

Nasyonal Sosyalizm, intihaplarda muvaffakiyet kazanmağa başladığı zaman memurlar arasında da hareket başgöstermiştir. 1936 d'e neşredilen statistiklere nazaran bütün memurların yüzde dördü Hitler iktidar mevkiini eline almadan evvel Nasyonal Sosyalist partisine iltihak etmişlerdi. Yeni Reich kabinesi memur kadrosunda ve İdari teşkilâta kat'î bir tasfiyenin imkânsızlığını anlamakta gecikmediği için ayıklama ameliyesi bir istihale devresini istilzam etmişti. Bu devre esnasında bir çok mevzuat ortaya çıktı. Evvelâ devlet idaresindeki siyasî bitaraflık prensibi ortadan kaldırıldı. Bugünün prensipi «siyasî bitaraflık» değil ancak «siyasî sadakat» olabilirdi. Diğer esaslı bir prensip de Nasyonal sosyalizmin ırk doğmasını memurun kanununa ithal etmek olmuştur.

Şurasını da söylemek lâzımdır ki bu tasfiye esnasında memurların yüzde 90 nı yerlerinde bırakıldı.

Yeni memur statüsü (Deutsches Beamten-gesetz) 26 ikincikânun 1937 de ilân edildi. Gerçi Nasyonal sosyalist telâkkilerine uygun olarak Alman memurun kanununun yeniden tatbiki 1933 senesinde başlamıştır. Fakat 1933 kanunu Alman idaresinde bir mücadele devresi açmış, ırkî tasfiye gürültüleri alıp yürümüştü. Denebilir ki yeni kanun Alman Büroksasisi içinde emniyetsizlik ve ademi istikrar havasına karşı samimî bir mücadeleyi temsil etmektedir. Artık mazinin unutulması bir zaruret haline gelmiştir.

Kanunun esbabı mucibesinde, «Alman halkına istinad eden, Nasyonal sosyalist akidesine dayanan ve Alman Reich'nin ve halkının Lideri (Adolf Hitler) e sadık profesyonel bir idare Nasyonal sosyalist devletin esasını teşkil eder» denilmektedir.

Bu fikir totaliter temayüllerin kuvvetli bir ifadesinden başka bir şey değildir. Almanyada idare artık siyasetten uzak teknisyenler için sakin ve sessiz bir istirahat yeri değil, ideolojinin en büyük mücadele sahalarından biri olmuştur.

Memur, daima ve kayıdsız şartsız, Nasyonal sosyalist devlet içinde çalışacak ve Nasyonal sosyalist Alman işçileri partisinin, halk ile olan ayrılmaz vahdeti içinde, Alman devlet telâkkisini temsil ettiğini bir an hatırdan çıkarmayacaktır. (Madde 3).

Memur Nasyonal Sosyalist hattı hareketinin misali, bütün vatandaşlar için millî vazifenin sadakatle ifasının bir nümunesi olacaktır.

İdeoloji bakımından kuvvetli tedbirler alan yeni memurun kanununun diğer mühim bir hususiyeti vardır: Alman Bürokrasi tarihinde yeni memurun kanunu memurlara ait mevzuatın taknini, tek ve münsocim bir statü halinde tedvini hususunda ilk «kod»dur. Federal Devlet, Federal Devletler ve Mahallî idareler memurlarını aynı hükümler altında toplamıştır. Ahkâmı pek az istisnalarla, adliye mensuplarına kabili tatbiktir. (Madde 171).

Yalnız Alman polis teşkilâtı için 1937 polis teşkilâtı kanunu munzam hükümleri ihtiva etmektedir.

Bu kanunla bütün memurlar Reich'in memurlarıdır. Millî hükümetin halihazırdaki memurları doğrudan doğruya Reich memurları olmuştur. Diğerleri bilhassa belediye ve hususî otoritelerin daimî memurları bilâhare Reich memurluğunun statüsünü kazanmışlardır.

Kanun Alman memurunu Reich'in ve Liderin emrine tâbi tutmuştur. «Memur, Nasyonal Sosyalist Alman İşçileri Partisinin müzaharetine dayanan devletin arzu ve iradesinin yapıcısı olarak ilân edilmiştir. Devlet memurdan şartsız ve kayıdsız bir itaat ve vazifelerine tam bir sadakat ister. Buna mukabil devlet memurun hayattaki vaziyetini garanti eder.» (Madde 1)

‘‘Memur mevkiinin empoze ettiği ve gittikçe artan vazifelere daima şuurla sarılacaktır. Bütün hayatı müddetince kendisine hususî himayesini vadeden Lidere sadık kalacak ve evinde yaşayan aile efradının namus ve şerefi muhil harekâtına asla müsamaha etmeyecektir.» (Madde 3).

Bu umumî vazifeleri — kanun Fransız idare hukukunun ve onu takip eden sistemlerin kabul ettiği «memur hukuku» esprisine tamamen yabancıdır — daha aşağıdaki maddelerde (4 - 20) memurun hususî vazifeleri takip etmektedir.

1) Memuriyete giren her Alman vatandaşı, Alman Reich'nin ve halkının lideri Hitlere sadakat yemini etmeğe mecburdur.

2) Hiç bir memur, âmirinin muvafakati olmaksızın kendisinin ve yakın akrabasının alâkadar olduğu işleri yapamaz. Bundan başka memurlar, hususî dekreler ile üç aya kadar herhangi bir vazifeyi ifadan menedilebilirler.

3) Her memur, resmî işlerinin kanuniyetinden mes'uldür. Âmirinin emirlerini sadakatle ifa ettiği müddetçe, mes'uliyet âmire aittir. Fakat verilen emirler ceza kanununun suç saydığı şeylerden olursa âmirin emri memuru mes'uliyetten kurtaramaz. Memur yalnız kanunî âmirin emrine itaat edecektir. Kanun ve bu gibi emirler diğer emirlere ve itaat taleplerine takaddüm eder. Bu son hüküm tek partili devletin inkılâpçı fikirlerinin tezahürüdür.

4) Hizmetten istifa ettikten veya tekaüd olduktan sonra bile memuriyet sırlarının ketumiyetini muhafazaya mecburdur. Hatıraların neşri de bu suretle çok müşkül bir iş olmuştur.

Memurların hariçte vazife kabul etmesi menedildiği halde Nasyonal (Sosyalist partisi içinde ücretsiz vazife deruhte etmesine müsaade edilmiştir.

Kanunun hükümlerinden biri de memurların vaziyet ve şerait icap ettiği takdirde fazla çalışmaları hakkındaki mecburiyettir.

İnzibatî cezalar meselesinde tekdir, nakdî ceza ve ağır kabahatlerde azil kabul edilmiştir.

İkamet meselesinde nazarı itibare alınacak cihet her zaman için vazifesi başında bulunabilmesi imkânının mevcudiyetidir.

Her tayinde üç şartın bulunması esastır. (Madde 24- 35).

1) Namzed irkî memnuiyetlerden uzak olduğunu isbat etmeğe mecburdur.

2) Namzed ehliyet ve kabiliyetini isbat etmekle mükelleftir.

3) Bulunduğu mahallin Nasyonal Sosyalist partisi makamınca hakkında iyi şahadette bulunmadıkça hiç kimse memur olamaz. Diğer bir tâbirle «Yalnız damgalı Nasyonal Sosyalistler» kabul edilebilir.

Bu bakımdan memuriyete kabul esnasında mazilerinin karışık olmaması dolayısıyla gençler çok istifade etmekte ve müsait bir vaziyette bulunmaktadır.

Tayin umumiyetle hayat müddetindedir. Bu daimî memur grupudur. Bundan başka muvakkat olarak tayin şekli de mevcuttur. Daimî memur namzedlerinin yaşı en az 27 (kadınlar için 35) olmalıdır. Meslekî kabiliyet şarttır. Bunun da imtihanlarla isbat edilmesi icap etmektedir. Bundan başka vazifede beş sene hizmet tayine esas teşkil edebilir.

Bu suretle muvakkat memurlar beş senelik hizmetten sonra daimî memur kategorisine girmiş oluyorlar.

Müteakip maddeler memurların İktisadî emniyetini garanti etmektedir. Maaş, tazminat, tekaüdlük, hastalık ve çocuk tazminatı ve saire...

Şurasını ehemmiyetle işaret etmek lâzımdır ki bu kanunla Alman devleti memurun umumî refahını bir «devlet vazifesi» olarak deruhde etmiştir.

PERSONEL

Belçika İdarî İlimler Enstitüsünün mesaisi

Belçika İdarî İlimler Enstitüsü 1937 senesindeki mesaisinin büyük bir kısmını memur statüsü meselesine hasretmiştir.

Geçen sayılarımızda metnini neşrettiğimiz Belçika memurun dekresinin hazırlanmasında Enstitünün, çok büyük gayreti görülmüştür.

Memur statüsü meselesini etüd etmek için toplanan kongrenin beş celsesinde uzun müzakere ve münakaşalar cereyan etmiştir. Brüksel Üniversitesi Profesörlerinden ve Belçika İdarî İlimler Enstitüsü azasından M. Lespes bu münakaşaların hulâsasını bir raporla tesbit etmiştir. Bu rapor şu esaslı noktaları ihtiva etmektedir.

Birinci, sual:— Memur statüsünün kanun veya kiral dekresi ile tayin ve tesbiti muvafık mıdır? Statünün kanun şeklinde çıkması teşkilâtı esasıye kanununa aykırı olmayacak mıdır?

Şöyle düşünüyoruz:

1) Memur statüsünün kiral dekresi ile tayin ve teshilini meneden hiç bir hüküm olmadığı gibi, bu usul esas teşkilât kanununun metin ve ruhuna en muvafık olan usuldür (Madde 66).

2) Bununla beraber bu mevzu üzerinde çıkacak bir kanun müessese kaidelere daha fazla bir istikrar temin e-

decek ve idare personeli arasındaki çok iyi psikolojik bir tesir yapacaktır.

Bazı aza bu hususta çıkacak bir kanunun esas teşkilât kanununa aykırı olmayacağı ve tayin, terfi ve saire hakkındaki şeraitin teşriî yoldan tesbiti işinin kanunu esasının 66 ıncı maddesi ile Kirala verilen tayin salâhiyetine bir engel teşkil etmediği fikrindedirler.

Tekaütlük rejimi, zarurî olarak bir kanun mevzuu olacaktır.

3) Ajanların vazifeleri ile sübjektif haklarının kanun veya kiral dekresi ile tayini memurlara hakikî kazaî müracaat yolları açıldıktan sonra ancak tâli bir ehemmiyeti haizdir.

İkinci sual:— Statü, umumî hatları içinde, bir devlet idaresinde herhangi surette müstahdem bütün personele tatbik edilmeli midir?

Eğer edilmeli ise teknik itibarile dar bir mana ifade eden «fonctionnaire public» tabiri yerine «agent de l'Etat» tâbirini kullanmak daha muvafık değil midir?

Bu sualin cevabı «evet» tir.

Bununla beraber bazı aza statünün tatbik şekillerinin zarurî olarak yeknasak ve aynı olmasına zaruret olmadığı ve bilhassa devlet üniversiteleri profesörlerinin, vazifeleri sebeble, ilmi çalışmalarında elzem olan istiklâli temin etmek icap edeceği mütaleasını ileri sürmüşlerdir.

Üçüncü sual:— Statü, devlet idaresine bağlı umumî daire ve müesseselerin personeline ne nisbette tatbik edilmelidir?

Mümkün olduğu kadar yeknasak surette tatbik edilmesi ve herhalde, bu müesseseler hakkında hususî kaideler vazedilmek icap ediyorsa bunların hazırlanmasında mümkün merteye bir nizam ve devlet endişesinin hâkim olması fikrindeyiz.

Bize öyle geliyor ki statünün tatbikini bu sahada ge-

nişletmek işini kiralin salâhiyetine bırakmak muvafık olacaktır.

Dördüncü sual:— a) Statünün tatbik edilmeyeceği makamlar hangileridir. Valiler, nezaret kalemi mahsusları, vaziyetleri hususî kanunlarla tanzim edilen devlet ajanları bu sahaya girer mi?

b) Muvakkat ajanlara statü ile muayyen bir rejim hazırlamak muvafık mıdır, yoksa hukukî vaziyetleri sadece iş mukaveleleri ile tesbit etmek kâfi midir?

c) Devlet ajanı olacak evli kadınlar hakkındaki ahkâm fikrinizce nasıl olmalıdır?

a) Valiler, kaymakamlar, üniversitelerin ve İlmi müesseselerin İlmî kadrosu ve nezaretlerin kalemi mahsuslarını statüden istisna etmek muvafıktır.

b) Muvakkat ajanların ve bilhassa muvakkat kadroya girenlerin istihdamını suiistimal etmemek lâzımdır. Statünün bazı ahkâmını bunlar hakkında tatbik etmek faydadan başka bir netice tevhit etmeyecektir. Mütebakisini de iş mukaveleleri hakkındaki kanunlarla tanzim edilen hukukî vaziyeti tayin edecektir.

c) Devlet ajanı olacak evli kadınlara ait tedbirlere gelince; burada hükümetin düşünceği başlıca mesele, idari teknik, nüfus ve aile siyasetidir. Hâdiselerin bugünkü cereyanı karşısında statünün devlet ajanlarının cinsleri ve medeniye hukuku bakımından vaziyetlerine göre tehalûf eden bir tatbik şeklinin mümkün olacağını zannetmiyoruz.

Beşinci sual:— Meslekî ketumiyet mükellefiyeti nasıl organize edilmelidir?

Her idare bu mecburiyeti kendi hizmetlerinin hususî ihtiyaçlarına göre tanzim etmelidir.

Altıncı sual:— Kümü'l (muhtelif vazifelerin içtimai) ve memurların ifasına mezun olmadığı vazifeler hakkındaki ahkâm nasıl tanzim edilmelidir?

Memurların yapamıyacağı işleri genişletmeli midir? Maaşların içtimai hakkında ki memnuiyetleri tahdit etmek muvafık mıdır?

Memurların yapamayacağı hususat hakkındaki ahkâmı umumî bir tanzim amelîyesine tâbi tutmanın zarurî olmadığı kanaatindeyiz. Bu vaziyetler hususi metinlerle tayin edilmelidir.

Kümül meselesine gelince: Umumiyetle şayanı temenni olmamakla beraber, bazı ajanların hususî salâhiyeti dolayısıyla müsaadekârlıkta bulunmak mümkündür.

Maaş içtimai mevzuu bahsolmadan istisnâî vazife İçtimainı tetkik etmek icap eder. Bu da yüksek memurların istifade edeceği maaşların tereffüünü icap ettirecektir.

Memuriyet maaşı ile tekaüt maaşının birleşmesi meselesine gelince; prensip itibarile böyle bir içtima kat'iyen caiz değildir.

Yedinci, sekizinci ve dokuzuncu sualler:— Aşağıdaki tayin şekilleri hakkındaki fikriniz nedir?

1) Büro şefi derecesinden başlayan memurlar için prensip itibarile lüzumu olan Üniversite diplomasını hâmil bir kimse mevzuu bahsolduğu zaman.

2) Diplomalılar arasında yapılacak bir müsabaka imtihanında.

Bir Üniversite diplomasına malik olmıyan memurların yüksek derecelere terfi mümkün ise İdarî bilgilerinden ayrı olarak nasıl bir imtihana tâbi olmaları muvafık olacaktır?

Muhtelif denemeleri ve müsabaka imtihanlarının idaresini merkezileştirmek muvafık mıdır? Yoksa bunu muhtelif idarelere ait teşkilâtın ihtimamına mı terketmelidir?

Bu üç سوالın münakaşası esnasında tebellür eden kanaate göre azanın ekserisi, Üniversite tahsilinin, prensip itibarile idarenin yüksek kadrosuna terfi için lüzumlu olduğu, zira bu tahsilin umumî bir kültür verdiği mefruz bulunduğu fikrindedir.

Yine bu sebeptendir ki Üniversite diplomasını hâmil olmıyan kimselerin bu kültürü kazandığı imtihanla sabit olduğu takdirde bu derecelere yükselmesi de makul görülmektedir. Bu ehliyeti nasıl tayin etmeli? Bunu tayin pek kolay olmamakla beraber imkânsız da değildir. Bundan başka bir deneme imtihanı şahsî çalışmaların ve fikrî alâkaların derecesini göstermeğe de yardım edecektir.

Şu halde, diğerleri gibi Üniversite diploması olanların tayinleri de bir müsabaka imtihanına ve vazifedeki ehliyetini isbat edecek bir staj devresine tâbi olmalıdır.

Üniversitelerin yüksek idare memurlukları için talebelerini muayyen şu veya bu vazifeyi işgal etmek için değil (yalnız idari tecrübe ve tatbikat yapılabilir) idare için lâzım olan umumî kültürü vererek onları idari faaliyet için hazırlamaları muvafıktır.

Deneme ve müsabaka imtihanlarının Devlet Şûrasının murakabesi altında tek bir teşekkül şeklinde merkezileştirilmesi şayanı temennidir. Muhtelif dairelerin mümessilleri teknik mahiyetteki meseleler hakkında mütalealarından istifade edilmek üzere jürilerde bulunurlar.

Onuncu sual:— Staj müddeti ne kadar devam etmelidir? Bu müddetin vazifelerin muhtelif kategorilerine göre tahavvül etmesi muvafık değil midir?

Umumiyet itibarile, staj bütün hizmetlere tamim edilmeli ve basit bir formaliteden ibaret kalmıyarak hakikî bir kıymet kazanabilmesi için oldukça uzun bir müddet devam etmelidir.

Posta, Telgraf ve Telefon Nezaretinin stajları muvaffakiyetle teşkilâtlandığı tahmin edilmektedir. Fakat bu hususta umumî hiç bir formül teklif edilemez. Lâzım olan şey stajyerlerin geniş miyasta bilgilerini arttırması fırsatını hazırlamaktır. Kat'î deneme veya müsabaka imtihanları ancak stajın bir neticesi olarak müdahale edeceklerdir.

On birinci sual:— Fikrinizce, memurlar tarafından verilen yeminin bugünkü müsbet hukukta mahiyeti ve değeri nedir?

Enstitü azası yeminin hukukî mahiyeti hakkında fikir beyan etmediler.

Ahlâkî manası üzerinde ısrar ettiler. Yemin gayri meşru yollarla teşkilâtı esasîyenin tanıdığı müesseselere veya kanunlara itaatsizlik ve aykırı hareketlerde bulunmamayı tazammun eder. Aynı surette devlet reisine karşı saygı ve sadakati ve hükümet faaliyetinin ve müesses salâhiyetlerin takdirinde hassas ve dikkatli hareketi istilzam eder.

Muvakkat personeli ve pek basit işler görenleri de dahil olmak üzere bütün idare ajanları muayyen bir formüle tevfikan yemin etmeğe mecbur edilmelidirler.

Bu merasim ajanları vazifelerinin ciddiyet ve nezaketi hakkında tam bir şuura ve kendileri ile hususî teşebbüslerde çalışan müstahdem ve işçiler arasındaki farkı idrake sevkeder.

On ikinci sual:— Maaşların, ücretlerin ve tekaüt aylıklarının ahzi, tevkifi hakkındaki ahkâmı tevhid etmeli midir?

Meselenin teknik tetkikine geçmeden, Enstitü bu husustaki mevzuatın tevhidini muvafık bulmaktadır. Devlet ajanlarına kredi işini teşkilâtlandırmak faydalı olacaktır.

İnzibatî bir mahiyet taşıyan maaşlardan yapılacak tevkifat meselesi çok nazik bir meseledir. Maaş hakkı medenî haklardan birini teşkil ettiğine nazaran idari otoriteler bunda tevkifat yapmağa salâhiyetli midir? Statünün bu safhası hakkında, herhalde, vazıı kanunun fikrini söylemelidir.

On üçüncü sual:— Meslekî teşekküllerin, nazıra mütalea beyan etmek vazifesiyle mükellef istişarî komisyonlarda temsilinden başka inzibatî hususlarda idareye müdahale etmesini muvafık buluyor musunuz?

Fikrinizce:

İdarî davaları rüyet eden bir mahkemeye yapılacak müracaat yolunun mevcudiyeti keyfî hareketlere karşı bir garanti teşkil ve binnetice, inzibatî rejimde meslekî teşekküllerin müdahalesini faydasız hale ifrağ eder mi?

Enstitü meslekî teşekküllerin ancak fikir beyan etmekle iktifa etmesini muvafık bulmaktadır. Bir idari mahkeme veya Devlet Şurası huzurunda hakikî bir müracaat sistemi kazai bir iktidar olması hasebile keyfî hareketlere karşı kâfi bir garanti teşkil edecektir.

Sırf istişari mahiyette ve içtihatları neşredilen bir Devlet Şurasının mevcudiyeti bugünkü rejimin ıslahına yardım edecektir.

On dördüncü soru:— Kendi hatası yüzünden zarara düşen olan idareye karşı memurun şahsî mes'uliyetinin şümülünü dairelere göre değişen eşkâle tevfiқан tayin etmek muvafık mıdır? Şu manadaki bu mes'uliyet hakiki zararın bir tazmin ve telâfisi değil, memurların gayret ve dikkatini tezyide matuf medenî bir cezanın tatbiki olsun.

Bu hususta bir müeyyidenin tesisini ilham edecek maksat ve gayeler kabili müdafaa olmakla beraber bu mes'uliyeti organize bir nizam altına alacak ahkâmın tatbikini temin etmek müşkülâtı idare ajanlarının hepsini bu şümül içine almağa güçlükle müsaade edecektir.

Şurasını gözden kaçırmamalıdır ki memurların bir çoğu Divanı Muhasebata karşı mes'ul vaziyettedirler. Bu mes'uliyeti olmıyan memurlara gelince böyle bir mes'uliyetin takdiri mahkemelere ait olacaktır.

İnzibati müeyyidelerin çok şiddetli olması şahsî teşebbüsleri felce uğratar. Aynı hâdise idare tarafından verilecek inzibati mahiyette bir karara mevzu olduğu gibi aynı zamanda inzibati mahiyette mahkeme kararlarına mevzu teşkil etmekle beraber maaş üzerindeki medeni bir

hakka taallûk etmesi hasebile yine mahkemelerin salâhiyeti sahasına girmesi lâzımdır.

Mütenakız kararların karışması ve tehlikesi buradan neş'et etmektedir.

Bununla beraber şurasını işaret etmek lâzımdır ki bu şekildeki bir sistem posta idaresinde, devlet demiryolları idaresinde, telgraf ve telefon, reji idaresinde ve bahriyede tatbik edilmektedir.

Bu idarelerde iyi neticeler alındığı zannedilmektedir. Salâhiyete taallûk eden müşkülâta da şimdiye kadar tesadüf edilmemiştir.

On beşinci sual:— Memurların sicilli hususunda fikriniz nedir?

Sicil, maaşların arttırılması ve derece terfi meselesinde nazarı itibara alınacak esaslı bir unsur olmalıdır.

Gizli olmamalı, alâkadarların nazarı ıtılama arz edilmeli ve zaman zaman gözden geçirilmelidir.

Aşikârdır ki, sicil her şeyden evvel bir derece yukarı âmirin takdirinin neticesi olmalıdır. Fakat, mümkün olduğu kadar, yalnız ona ait. Olmalıdır. Bu bakımdan sicilin yeniden gözden geçirilmesi ve daha yüksek ve komisyon halinde bir müzekkereye tabi olması şayanı temennidir.

On altıncı sual:— En iyi Vekâlet emrine alınma sistemi hangisidir.

Bu hususta şöyle düşünebiliriz:

1) İnzibatî bir ceza mevzuubahs olmadığı, ferdî bir mahiyet arzettiği zaman, saklı bir azil, teşkil edebilir..

2) Binaenaleyh keyfi idareye karşı garantileri ihtiva etmelidir. Bu garantiler hali hazırda gayri kâfidir. Bir devlet Şurasının ihdası hakkındaki kanun projesi, devletin menfaati icap ettiği zaman kadro harici kalmak veya inzibatî bir cezaya müstenid olmak suretile Vekâlet emrine alınma esnasında salâhiyetli Nazır tarafından Mülkiye dairesinin mütaleasını almak tedbirlerin ferdî mahiyet arzet-

tiği zamanlar için, mecburî olmasını istilzam etmelidir. Böyle bir tedbir aza vaziyeti dolayısıyla kâfi derece müstakil olmıyan bir komisyonun müdahalesini kabul eden 6 mayıs 1932 ve 2 nisan 1925 Kıral Dekrelerinin sistemine nazaran hissedilir bir salah husule getirecektir.

3) Devlet Şûrasının Mülkiye Dairesinin otoritesini haiz bir mütalea organının müdahalesi salâhiyetli Nazırların otoritesini zayıflatmaz. Mecburî mütalea yolile bilvasıta yapacağı kontrol usul ve şekil bakımından olacaktır.

H. Ş. ADAL